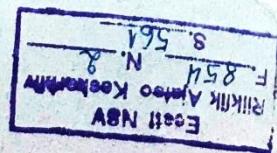

Estländische Ritterschaft

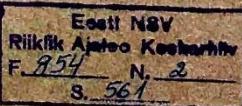

Urkunden aus dem vatikanischen Archiv
von Jahren 1220 - 1478

Bestätigte Kopien und Dubletten
in lateinischer Sprache

Band II

Angefangen " 1919.
Beendet " 1919.
Auf Blätter

Estländische Ritterschaft

EAA.854.2.561
Laenutus

Vatikanischen Archiv
920 - 1478

und Dubletten
nach

H: Noora:A205

Laenutus
01.10.2020
Toivo Reitalu

Angefangen „ “ 1919.
Beendet „ “ 1919.
Auf Blätter

1220. Martius, 13.

Episcopo Revallen. Cum zelo caritatis accensus partes co-
ram paganis Estoniae nomen xpi, ut faciente/illo neminem vult pe-
rirre, per tue predicationis ministerium ad agnitionem veniant ve-
ritatis, nos pio labore tuo volentes favorem apostolicum exhibe-
re, presentium tibi auctoritate concedimus, ut viros religiosos
tam Ordinis Cistercien. quam aliorum quos esse neveris ad hac o-
pus idoneos cum abbatum et prepositorum suorum licentia tecum
ducere valeas, et ad predicandum xpm dictis paganis libere des-
tinare. Dat. Viterbii XIII kal. Aprilis anno quarto.

Archiv. Vatic. Reg. Vat. 10. Honorii III. an. IV. Fol. 169. ep. 639.

1220. Mars 20

3 + 8

2

Abb[ile]b[us]z? Prepositas tā cisterciēn ordinis q[uod]
alioz p[re]sentes litt[er]as ispectis.

Cum venerabilis br[uder] nr. Revalien ips[us] zelo carita-
tis accensus portet coram Paganis Estoniae nom-
xpi ut faciente illo qui nemine mult perire p[otest]
sue predicationis ministrium ad agnitione ueniat
ueritatis. nos p[ro]io labore ei[us] uolentes fauore
ap[osto]l[ic]um exhibe[re] deuotione urāni rogandam
duxi[imus] & hortanda[re]. p. a. u. s. m[isericordia] q[uod] aliquos
de fratrib[us] uris ad hoc opus idoneos eidem eū re-
quisirit in hu[m]odi ministrium libe[re] concedatis.
Dat ut sup[er]. [dat viterbij. xiiii id. april. anno quarto]

Arch. S. S. Honorii III, Bullar. Ann. III, IV.
Tom. II. n[o] 690. p. 169. t[extus]

Cisterciensi munitione
autua Raavelin piispea Viron
pakanodek käännystämisysteemi

(vol. 10)

Cop. 31. I. 1919
in extenso.

1940. Decembris, 14.

Act. Vali.
Reg. stat.
vol. 20
fol. 33-33^v

Archiepiscopo Lundensi et suffraganis suis epist. 185
Ad similitudinem Dei conditus et ad ipsius Greg. IX
ymaginem homo factus, qui cum in honore esset et in rebus an. 249.
sibilia Dei per ea que facta sunt intellecta conspiciere
potuisset sempiternam quoque virtutem ac divinitatem
ipsius ita ut excusationem aliquam non haberet quia non
intellexit comparatus iumentis insipientibus, illis similis
est effectus et observationis insipientis cor eiusdem ut metans
gloriae incorruptibilis Dei in similitudinem ymaginis
corruptibilis hominis et兽rum quadrupedum et ser-
pentum elegit creature quam creatori potius deserveat.
Et licet omnipotens Deus ne ille periret ex toto quem
inter ceteras creaturas extulerat, privilegio dignitatis
exsurgens propter misericordiam inopum et genitum pauper-
um per fidem in sanguine ipsius propitiatorum proposuit
Ihesum Christum propter remissionem precedentium peccato-
rum. Princeps tamen mundi hinc querundam infidelium
mentes adeo exceperat ut illuminatio evangeli in eis non
valeat radicare, sed adhuc infidelitatis tenebris obvoluti
non solum nolint Deum invocare, qui prope est omnibus invoca-
bilibus eum in unitate, quia omnis quisunque invocavit
nomen Domini salus erit, sed etiam sicut olim in filio
Abrae is qui secundum carnem genitus fuerat ex ancilla
persequebatur illum qui secundum spiritum ex libera natura
erat, ita et nec filii Iyar idest infidelium populus qui adhuc
in tenebris ambulans nedium videre meruit lucem magnam.

Sep-
tobris,
14.

65
i. 11.

Nos qui iam non sumus filii ancille sed libere que libertate Christi nos liberavit portique non desistant qui sic avancement in cogitationibus suis ut est opus qui venit iugum captivitatis eorum distabere volint agnoscere redemptorem ipso eos ineffabile providentie sue consilio tolerantem, ut vel ad eum redeant utendo felicissimam libertatem arbitrii, vel deum iustas, quae tales non habent contra ipsum tandem misericorditer expectant; nec non ut fide libus, ad exercitium virtutis existant laborum suorum qui non perit fructum exinde habituri. Cuius igitur huius qui de Estonia partibus per Designationem ad fidem Christianam nominis sunt converti a barbaris circumstantibus multiplicitate molestentur si per hoc petant sibi a Christi discibus subvenient, fraternaliter vestrum munere et oratione in Domino ac in remissionem vestrorum omniuum peccatorum quaeque subiectos vobis populus monachis attentius et efficaciter inducatis ut ad eam felicitatis bracium properantes et poneant cum Moyse gladium super famur contra haereticos gentes ydolatras et populum manuvertere curvant in splendore armorum Domini accincti ad eam prelium preliandum, qui coronam legitime contentibus regnemmittit.

Nos enim de Omnipotenti Dei misericordia et B. Petri eius auctoritate confisi, omnibus vere penitentibus et confed-

Sep
embris,
17.

165
6t. 11.

I et Pauli apostolorum

5

8

1240. Decembris, 14.

3

sit tam Crucis signatis vestiarum diocesum pro succursu
Terre Sancte volentibus vota sua in hunc modi subi-
derum commutare quam alio earundem diocesum qui con-
tra fidei nostre hostes ad partes illas accesserint ibi-
dem saltem per annum in hunc modi Ihesu Christi ser-
vicio moraturi, illam indulgentiam elongimur que trans-
euntibus in Terra Sancta ^{subsidium} est concessa. Datum La-
terani xxviii kalendas Ianuarii anno xliij.

Sep-
tember,
14.

165,
et. 11.

6^x

8

1965. Septemberis. 13.

1
Arch. Vatic.
Reg. Vatic.
vol 28 fol. 1
Epist. 3

Thruporto electo Ravalensem. Ecclesia Ravalensis.
duorum pastore vacante Carissima in Christo filia nostra Urban. IV
ar. 3.
M. Reginae Dacie illustris, que carissimum in Christo
filium nostrum illustrem Regem Dacie natum suum
tunc impuberem et Regnum Dacie gubernabat, ad re-
gimen ipsius ecclesie tunc Canonum Rosbuldensem
de facto elegit credens sibi hoc illa de causa licere, quia
clare memorie H. Rex Dacie, qui terram Ravalensem
de manu paganorum eripiens et acquirens cultus chris-
tiano, dictam ecclesiam erexit de bonis propriis et dota-
vit ut successores eius ex tunc in prefata ecclesia pon-
tifices elegerint. Sed tu sub ea conditione, prefata Regi-
na super electionem consenseris, si placita esset Ecole-
sie vel accepta. De his enim verbis talis intellectus
in mente tua, prout asseris, resulatabat quod in predica-
tam prebebas electionem contendum, si de Metropolitani-
tui aut Summi Pontificis procederet voluntate. Et li-
cet prefata regina electionem tuom, si electio diri possit,
Generali fratri nostro Lundensi Archiepiscopo loci Me-
tropolitano conformandam ab eo duxerit presentandam, idem
tamen Archiepiscopus extra Regnum constitutus pre-
dictum noluit eam, sciat nec debuit, confirmare, propter
quod regina prefata recusum ad felicis recordationis alle-
xandrum papam predecessorum nostrum habuit et extrini-
siciusmodi negotiorum usque ad haec tempora in suspense

Sep-
tembris.
11.

265,
fol. 11.

remansit. Ponemus etsi negotii meritis intellectis,
 electionem predictam castassimus seu potius castam et
 eritam duces nuntiandam, maxime cum sit elec-
 tionis huiusmodi secundum instituta canonica non can-
 dat in laicorum nec aliqua consuetudine, que corruptela
 esset dicenda, a laicis valeat obtinere. Quia vero de vi-
 ta, moribus ac literarum scienzia fuit nobis laudabi-
 liter commendatus, Nos eidem ecclesie, super eos quod
 die viduata existit, paterno compatiens affectu, ac
 in hac parte sibi providere salubriter intendentes, te
 ipsi ecclesie, de fratum nostrorum consilio et apostoli-
 ce potestate plenitudine nec non de speciali gratia, pre-
 fecimus in Episcopum et pastorem, firma de te concepta
 fiducia quod, cum dicaris in spiritualibus esse prouidus
 et in temporalibus circumspiculus nec non adiutus di-
 sanum meritis probitatum, dicta Revalientis ecclesia
 per trecentum industriaum divinae fauente clementia in statum
 salutis dirigit et in prosperis debeat ampliari. Quocirca
 discretionem tuam rogamus et hortamur altente per
 apostolica tibi scripta similitate precepiente mandantes
 quatenus ad dictam ecclesiam de apostolice Sedis et nostro
 favore confidit accedens, te in regimine ipsius ecclesie,
 cuius plenam administrationem in utroque tibi commisi-
 mus, ita reddas sine intermissione sollicitum ut apud
 remotos et proximos tua fama clarcat per affectionem at-

Sep-
 emboris,
 180.

265
 p. 11.

[1265. Sept. 13]

³

et in delectacionem nobis veniat, te & dignagratia op-
tus tempore protegiri ac tuis dignis desideriis favo-
rem benivolam impetrari. Datum apud Urbe metarum
idibus septembri, anno tercio.

1265. Sept-

2) In eodem modo. Clero Civitatis et dioecesis Ravalensis. temberis,
Ecclasia Ravalensis etc usque: ampliari, verbis competenter
mutatis. Rogamus itaque Universitatem vestram et horta-
mur per apostolica scripta, mandantes quatenus prefatum ele-
ctum, cui plenam administrationem ipsius eccliae in utroque
committimus, cum ad nos pervenerit pro divina et apostolice
Sedis ac nostras reverentia, devote et gloriter admittentes ac
sibi laudem patri et pastori animorum vestiarum debitam
obedientiam ac reverentiam imponentes, sed salubribus mo-
nitis et mandatis efficaciter intendatis, ita quod ipse late-
tur in oblis devotionis habere filios et nos in eo per consequens
invenire fructum paternae benivolentie gaudieatis. Aliqua-
sententiam, quam idem propter hoc etc usque: observari.

Datum apud Urbe metarum iij idus septembri a. J.

3) In eodem modo populo Civitatis et dioecesis Ravalensis 1265,
sis. Laudis humane praeconium et premium gratie diuine Sept. 11.
sequitur si digna reverentia spiritualibus patribus prompte
affectu a devotis filiis imponendatur etc, ut in secunda usque
gaudiemus. Datum ut supra.

9° 21

1341. Februarius 9

Arch. Vatic.

Reg. Vatic.

Venerabile fratre... Episcopo Revelienti et dilectis
filios.... Charbatensis ac ... Osbientis prepositis eulachiorum
Saluteon. Militanti Ecclesie licet immerita, disponens <sup>vol. 129, f. 331v.
spiss. 13.</sup> Benedic. XII.
te Domino presidente, circa curam eulachiorum et mo^{a. 7.}
nasteriorum omni solertia reddimus indefessa solliciti
ut iuvata debitum pastorales officii eorum occurramus
dispendiis et profectibus divina cooperante clementia
salubriter intendamus. Sane dilectorum filiorum...
Abbatis et Conventus Monasterii de Pades Cisterciens
sis ordinis Revelensis diocesis congettione percepimus
quod nonnulli Archiepiopi, Episcopi aliquae ecclesiastorum
Prelati et clericis ac ecclesiastice persone tam religiose
quam seculares necnon Duceat, Marchionis, Comes, Baro
nes et nobiles Milites et laici, Communia Civitatum, Utric
veritates oppidorum, castrorum, villarum et aliorum locorum
et alio singulares personae civitatem et diocesum et alio
rum partium diversarum occupavunt et occupari fecerunt
castra, villas et alia loca, terras, domos, possessiones, ue
ra et iurisdictiones, necnon opulentus, videntur preditius et
prouentus dicti Monasterii et nonnulla alia bona nobis
lia et immobilia spiritualia et temporalia ad Abbatem
et Conventum predictos spectantia et ea detinente inde
cite occupata seu ea detinentibus prestant auxilium, con
silium et favorem. Nonnulli cuiam civitatem et diocesum
ac partium preditarum qui nomen Domini in vacuum

342
ug. 26.

Drapel

recipere non formidant, eisdem Abbati et Conventui su-
 per dictis casis, villis et locis alii, terris, domibus,
 possessionibus, iuriis, iurisdictionibus, fructibus, conti-
 bus, redditibus et preventibus eundem et quibuscumque
 aliis bonis mobilibus et immobilibus spiritualibus et tem-
 poralibus ac aliis rebus ad eisdem Abbatem et conventum
 spectantibus multiplices molestias et iniurias inferunt
 et iacturas. Quare dicti Abbas et Conventus nobis hu-
 miliiter supplicant ut, cum eisdem valde reddatur dif-
 frile pro singulis querelis ad Apostolicum Sedem ha-
 bene recursum, provideremus quibus super hoc paterna dicti
 genacia curaremus. Nos igitur adversus occupatores, de-
 tentores, presumptores, molestatores et iniuriatores ha-
 custodi, illo volentes eisdem Abbati et Conventui ne me-
 dio subvenire per quod ipsorum compescatur temeritas
 et alii aditus committandi similia precludatur. Di-
 rectio vestra per apostolica scripta mandamus qua-
 tenus, nos vel duo aut unum vestrum, per nos vel alium
 seu alios, etiam si sint extra loca in quibus deputato estis
 conservatores et indicatores prefatis Abbati et Conventui
 affari defensionis presidio assistentes non permittatis
 eisdem super his et quibuslibet aliis bonis et iuriis
 ad Abbatem et Conventum predictos spectantibus, ab ei-
 dem vel quibuslibet aliis indebet molestari, et eis
 gravamina vel dampna seu iniurias ingredi, facturi

342
uz. 26.

dictis Abbatie et Conventui, cum ab eis vel procuratoribus
 sicut aut eorum aliqui fuerint requisiti de predictis
 et aliis personis quibuslibet super restituzione huius
 modi castrovum, villarum, terrarum et aliorum loco-
 rum iurisdictionum et iurium ac bonorum mobilium et
 immobilium reddituum quoque ac preventuum et aliorum
 quorumunque bonorum necnon de quibuslibet molestiis
 incivis atque dampnis presentibus et futuris, in illis
 videlicet que iudiciale requirunt indaginem, summa-
 rie et de plaus, sine strepitu et figura iudicii, in aliis
 vero prout qualitas eorum exigit, iusticie complementum.
 Occupatores seu detentores, molestatores, presumtores et
 iniuriantes huiusmodi, necnon contradictores quilibet
 et rebelles, cuiuscunque dignitatis, status, ordinis vel
 conditionis existant, quandomque et quoiescumque ex-
 pedierit, auctoritate nostra per centuram ecclesiasti-
 cam, appellatione postposita, competente, invocata ad hoc,
 si opus fuerit, auxilio brachii secularis, non obstantibus
 tam felicis recordationis Bonifacii pape viij predecesso-
 roribus nostris, in quibus covetura ne quis extra suam civi-
 tatem vel diocesim, in quibus deputati fuerint, contra
 quoscumque procedere sine ali vel aliis viis suarum com-
 mittere aut aliquos ultra unam dictam a fine dioces-
 sum eamundem trahere presumant, dummodo ultra duas
 dictas aliquis auctoritate pretencium non trahatur; seu

342
ug. 26.

quod de aliis quatuor manifestis iniurias et violencias
ac aliis que indicalem indagineon exigunt penit in eos
si securi egerint et in id procurantes adiectis conserva-
tores se nullatenus intromittant, quam alii quibusunque
constitutionibus a predecessoribus nostris Romanis Pontificibus
tam de iudicibus delegatis et conservatoribus quam personis
ultra certum numerum ad iudicium non vocandis aut aliis
editis que recte possent in hac parte iurisdictioni aut
potestati cuiusque libero exercicio quomodo libet obviare.
Sed si aliquibus communiter vel dictim a predicta sit Se-
de indultum quod excommunicari, suspendi vel interdic-
ti aut extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non
possent per litteras apostolicas non facient, plenam et
explicatam ac de verbo ad verbum de indulta huiusmodi ^{et ea}
concessis personis, locis, ordinibus et nominibus propriis meo-
cione, et qualibet alia dicta sedis indulgeniae generali
vel speciali cuiusunque tenoris existat, per quam presen-
tibus non expeditam vel totaliter non intentam vestre
iurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodo libet
impediri et de qua cuiusque tota tenore de verbo ad verbum
in nostis litteris habenda sit mencio specialis. Ceterum
volumus et apostolica autoritate determinatos quod qualibet
vestrum protegiri valeat articolum eiam per alium incho-
tum quamvis idem inchoans ulli fuerit impedimento cano-
nico impeditus, quodque a dato praeponsum sit nobis et

342
ug. 26.

13

21

3

uniusque vestrum in predictis omnibus et eorum progeni-
bis, ceptis et non ceptis, presentibus et futuris et pro pre-
dictis procedere ac si predicta omnia et singula coram
vobis cepta fuissent et iurisdictio vestra et iurisdictio
vestrum in predictis omnibus et singulis per citacionem
vel medium alium perpetuata legitimum extiteret, Con-
statuione predicta super conservatoribus et qualitatia
lia in contrarium edita non obstante. Presentibus post
quatuor annos minime valitatis. Datum Avignonem
v idus februarie anno septimo.

342
Mg. 26.

14

21

1341. Februarius. 9

Arch. Vatic.
Reg. Vatic.

Denumerabili fratri... Episcopo Tarbatensi et dilecti
et filii.. Osilensis et.. Revalentis decanis Eccle
siarum Salutem. Militante Ecclesie licet im <sup>vol. 129 f. 332,
epist. 14</sup> Benedic. XIII
merito disponente Domino presidentes, circa curam a. 7°.
Ecclesiasticorum et monasteriorum omnium solerter redi
dimus indecessa solliciti ut iuxta debitum passio
nalis officii eorum occurramus dispensari et profe
stibus, divina cooperante clemencia, salubriter in
tendamus. Sane dilectorum filiorum.. Abbatas
et conventus monasterii de Le Gethvalia Cister
ciensis ordinis, Linopensis diocesis congettione
percepimus etc, ut in proxima secessione usque ad finem.
Datum Assumptione v idus februarii anno septimo.

342
ug. 26.

Drypl.

15 21

1342. Augustus, 26.

1

Arch. Valic.
Reg. Valic.

Salutem. Romana Ecclesia que super omnes a
leas orbis ecclesias optinet divina institutione, p*ro*p*ri*o*m*atrum, circa singularas materne diligenter cura se a*tt*endit.
dilectio*m*atris eorum profectibus velut sollicita mater
aduentus intendit studens ut per sue prouidentie
ministerium ecclesiae ipsius, presertim que propriis
sunt pastori*m*bus viduate viri preficiantur ydonei in
pastores, qui eas in spiritualibus et temporalibus pos
sint et sciant salubriter gubernare. Qualem tiquam
dem fel. recordationis Benedictus papa xij prede
cessor noster in sui apostolatus primordiis omnes
Catholicales ecclesias apud Sedem Apostolicam que
cunque modo tunc vacantes et in ante vacantes
disponet*m* et ordinatione sue donec reservationis
divine clementia ipsorum Universalis Ecclesie regimi
ni permisit presidere reservavit, decernendo ex
cure iuritione et cranc*re* si tecum super hinc a quocun
que gravis auctoritate scienter vel ignoranter con
tingeret attemptari, deinde dicto predecessor*m*
sicut Domino placuit de hac lice subtracto nonnull
isque ex dictis Catholicales ecclesias tempore dictar
ipsius predecessor*m* vacantes. Nos ad apicem et
intendem apostolatus assumpti, cum a nonnullis in

349
Ag. 26.

Degol.

16 21

2

dubium verteretur an de hisutmodo Cathedralibus
ecclesiis, que tempore huius^{modi}, obitum prefati predica-
toris et preferentur vacabent, posset post ipsius pre-
decessoris obitum per alium quam per Romanum Pon-
tificem ordinari, ad cuiuslibet ambiguitatis scrupulum
en haec parte tollendum, per nostras litteras delara-
vimus predictas Cathedrales ecclasiis fore per reser-
vationem et decretum predicti predecessoris affectas nec
de illis ea vice potuisse vel posse per alium quam
per Romanum Pontificem quoquomodo dignoscere, decer-
nentes iritum et inane quicquid in contrarium agiu-
cunque quavis auctoritate scilicet vel ignorantie attem-
ptatum forsitan esset hactenus vel contingere in poste-
rum attemptari. Cum itaque, si ut accepimus, ecclasia
Carbatensis ea eo vacante et vacare notatur quod
idem predecessor venerabilem fratrem nostrum Engel-
bertum Archiepiscopum Rijensem tunc Episcopum Barba-
ensem apud Sedem Apostolicam constitutum, a vinculo
quo eidem ecclie cui tunc praeserat tenebatur, de spa-
triorum suorum consilio, de quorum numero tunc eramus,
et apostolice potestatis plenitudine absolventes ipsam
ad Rijensem eccliam tunc vacantem duxit auctori-
tate apostolica transversum prefendo eum ciensem
ecclie Rijensi in archiepiscopum et pastorem, c. No. 3

349
M. 26.

attendantes quod de provitione ciudem Tarbatensis ecclesie,
de qua idem predecessor dum sivevet minime ordinavit,
nullus preter nos hac vice minime se intromicere po-
tuit neque potest, reservacione et declaracione ac devo-
tis obstantibus antedictis, ad provitionem ecclesie Tar-
batensis celerem et felicem, ne prolixo vacationis sub-
iaceret incommodis, paternis et sollicitis studiis intenden-
tes, post deliberationem quam de prefirendo eisdem Tarba-
tensi ecclesie personam utilam et etiam fructuosam, cum
fratribus nostris habuimus diligentem, denum ad be-
ne scholasticum ciudem Tarbatensis ecclesie in sacre
cio constitutum, vita laudabilem, scientia predicitum,
morum honestate decorum, in spiritualibus proceduum
et temporalibus circumspectum et aliis virtutum donis,
propterea fedelium testimonies percepimus, laudabili-
ter institutione, discensionis oculis nostre mentis. Inter-
dentes igitur tam dicta ecclesia Tarbatensi quam gregi
dominico ciudem salubriter et utiliter provide re per
sona tua nobis et dictis fratribus ob remittendum uni-
gentium tuorum maritorum accepta, eisdem ecclesie
Tarbatensi, de dictorum fration consilio auctoritate a
postolica ducesum providendum tague ipsi preferimus in
Episcopum et pastorem, curam et administrationem ipsius
tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie confidendo,
ac faciendo tibi potiusmodum per Venerabilium fratrum no-

349
M. 26.

18 21

4

strum Petrum episcopum Sabinensem munus conservacionis impendi, firma spe fiduciaeque acceptis quod eadem ecclesia Deo auctore per tue circumscriptoris industria preservabatur a nosciis et adversis et spiritualiter et temporaliter proficeret incrementis. Quocirca Fraternitati tue per apostolica scripta mandamus quatenus ad eandem ecclesiam Tarbatensem sponsam tuam cum nostre gratia benedictionis accedens, illius regimen sic sollicite studias exercere, gregem domini cum in ea tibi creditorum doctrinae verbi et operis informando, quod eadem ecclesia Tarbatensis per tue circumscriptoris ministerium de bono temporis melius augcatur ac votis successibus grataletur, tuque perinde nostram et dicta Sedis benedictionem et gratiam consequi merearis. Datum apud Villam novam Alverionensis diocesis viij kalendas Septembri anno primo.

In eodem modo Dilictis filiis clero Civitatij 1342.
et diocesis Tarbatensis Salutem eti Romana et Ecclesia eti usque proficeret incrementis. Quocirca Universitate vestre per apostolica scripta mandamus quatenus eidem Episcopo languam pati et pastori animarum vostrorum humiliter intendentis ac exhibentes ei obedientiam et reverentiam celebram et devotam eius salubria monita et mandata su-

342
Aug. 26.

189 21

repietis deute et offratis adimplere curatib. illa
longior sententia, quia item Episcopus rete talibus
in rebibit, rationabilius et faciemus uite. De
mio usque ad interficiem condignam inviolabile
er observari. Datum ut supra.

In eodem modo. Dicitis filii populo Cirtalio 1842.
et dicens Caribates Salutem etc. Remunro Eta Aug. 26.
viam etc. uigil proficit incrementis. Preciosa uina
ritatem retinuo regnum et hortum attento per opa
celia sibi erpta mandantes gratias uident. Dei
super tangam patrem et patrem minimum re-
storum subscriptis deute ac debita benificiis
prosequentes, ipsius moniti et mandatis salubribus
humilitate intendatis ita quod ipse in eis deuotissi-
misi et votis ac per interquem patrem incendit. La-
nacione gaudetis. Datum ut supra.

In eadem modo. Veruabile fratre.... Bulayipan 1842.
Prayunt Salutem etc. id uimur tue credit salutem Aug. 26.
et cum si personas ecclesiasticas presentem pontificalem
signatate predictas diuine propitiationis induit opera
sue pietatis et famis gratus prosequuntur. Dicimus ei
quidam filius recitationis Benedictus populi, uita
eorum noster est, uigil proficit incrementis. Precia
in Trinitatem regnum, mercede et hortum
deute per operibus erpta mandantes gratias.

20 21

1342. Augustus. 26.

6.

eundem Vescelum Episcopum suum Suffraganeum ac eccliam sibi committit habent pro nostra et Apostoli-
ce Sedis reverentia propositores commendatos ipsiusque
Vescelum Episcopum suscipiens in vicinibus caritatis in-
ampliandis et conservandis suis et Ecclesie Tarbatensis
sibi commissis invibus, sic cum tru favoris praetilio pro-
seguaris quod ipse per tue auxilium gratae te posuit
in commissis eidem Tarbatensis ecclesie regimine ut eius
exercere, tuque divinam misericordiam et eisdem Se-
dit gratiam valeas exinde uberioris promoverem.

Datum ut supra.

In eodem modo Dilectis filiis... magistris Loronicis
et suis preceptoribus ac fratribus Sancte Marie domus
Theotonicorum in Diocesi Tarbatensi constitutis Salutem.
Romana Ecclesia etc, usque proficiet incrementis.
Quocirca Universitate vestre per apostolica scripta man-
damus quatenus eidem Vescello Episcopo tangueam patris
et patris animorum vestrorum plene ac humilitate in-
tendentes et existentes eisdem Sedientiam et reverentiam
debitam et devotionem, sive salubria monita et mandata
suscipiat gloriter et efficaciter adimplere curatit.
Aliquin sententiam, quam ipse recte tulit in vobis
est, ratum habebimus et faciemus auctore domino usque
ad satisfactionem consignam inviolabilitatem observari.
Datum ut supra.

342

1342 Aug. 26.

1342. Augustas 26.

21

7

6) In eodem modo. Dilectis filiis universitatis vassallis Ecclesie Tarbatensis Salutem etc. Romanam Ecclesiam etc usque proficiet incrementis. Quocirca Universitate vestre per apostolica scripta mandamus quatenus eundem Episcopum debita honorificentia prosequentes, et fidelitatem solitam nec non consueta servicia ac iura sibi a nobis debitam exhibere integram studeratis. Aliquin sententiam sive penam, quam idem Episcopus rite tulerit seu statuerit in rebellis, auctore Domine, usque ad satisfactionem condignam ratam habebimus et faciemus inviolabiliter observari. Datum ut supra.

7) In eadem modo. Dilectis filiis Capitulo Ecclesie Tarbatensis Salutem. Romanam Ecclesiam etc usque proficiet incrementis. Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatenus eisdem Episcopo tangam patri et pastori animarum vestiarum humiliter intenderes et exhibentes sibi obedientiam et reverentiam debitam et devotionem, eius salubria monita et mandata suscipiatis devote et efficaciter adimplere curatis. Aliquin sententiam, quam idem Episcopus rite tulerit in rebellis, ratam habebimus et faciemus, auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Datum ut supra

1342
Aug. 26.

1342. Octobris, II.

22

1.

atius.
Clem. V
fol. 19.
XXVII.

Arch. Vatic.
Reg. Vatic.

vol. 152, fol. 19^v

Dilecto filio Magistro Henrico Gweymen de apst. 2.
Lubeke scolastico Ecclesie Tarbatensis Salutem Clement. VI
Laudabile testimonium quod tibi apud nos de lice De Dignit. vac-
varum scientia et vite ac morum honestate aliisque n. 1.
virtutum meritis perhibetur, rationabiliter nos indu-
cit ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Cum eta-
que scolastria ecclesie Tarbatensis, quam venerabilis
frater noster Wesselus episcopus Tarbatensis, tempore
promotionis per nos facta de ipso ad eandem ecclesiam
tunc pastore coarentem, in ipsa ecclesia obtinebat, per
modum promotionem suam et consecrationis munus de-
mandato nostro apud sedem Apostolicam impensum
eisdem apud sedem nostram, vacare noscatis et procul
nullusque preter nos de ipsa scolastria possit hac vi-
ce disponere, pro eo quod Nos ante vacationem huius
modi omnes dignitates, personatus et officia ceteraque
beneficia ecclastica, tunc apud dictam Sedem vacan-
tia quoconque modo et inantea vacatura, collationis
et depositionis nostra specialiter reservantes, decenni-
mus extime irritum et inane si securus super his a quis
quam quavis auctoritate sicuter vel ignoranter conti-
gerit attemptari. Nos solentes, premittorum tuorum me-
ritorum intuitus, te, pro quo etiam datus Episcopus, alterans
te physicum et capellatum suum in sacerdotes constitutum,
nobis humiliter supplicavit in dicta ecclesia, curis canone-

personatus et officiis eiusdem ecclesie aliquaque beneficis
 ecclesiastici ad eorum collationem, provisionem vel quam
 vis aliam dispositionem coniunctionem vel separationem pec-
 tantibus ulli valeat provideri per literas apostolicas
 non facientes plenam et expressam ac de verbis ad verbum
 de induito huiusmodi mentionem et qualibet alia pre-
 fate Sedis indulgentia generali vel speciali cuiusque te-
 noris existat, per quam presentibus non expescant vel te-
 taliter non insertam effectus huius gratiae impediti valeat
 quomodolibet vel differri et de qua eiusque toto tenore
 habenda sit in nostris literis mentio specialis, aut si pre-
 sens non fuerit ad prestandum de observandis Statutis
 et consuetudinibus eiusdem ecclesie ratione dicta scola-
 strie solutioni iuramentum, dummodo in absencia sua per
 procuratorem idoneum et cum ad ecclesiam ipsam accesso-
 ris corporaliter illud pretest, seu quod eiusdem ecclesie,
 ut prefertur, existit canonicus prebendarius. Nulli ergo
 ex nostre collationis, provisionis et constitutionis infir-
 mitate vel ei cito. Datum Attinione v iulii octobris a. 1342.

In eodem modo Venerabilis fratri... Archiprete 1342.
 pro Rijensi et dilectis filiis... Abate Monasterii de Oct. 11
 Vallena Tarbatensis diocesis, etc. ac Thesaurario eccl-
 esie Orléensis Salutem. Laudabile testimonium sibi
 usque Canonicus prebendarius. Quocumq[ue] discretioni
 tue per apostolica scripta mandamus quatenus vos vel
 duo aut unius vestrum personas vel alium seu alios eum

Vatio.
Clem. V
fol. 19.
XXVII.

Item Magistrum Henricum vel procuratorem suum e-
ius nomine in corporalem possessionem Scolastrii ac-
ciniunt et pertinentiarum predictorum indicatis aucto-
ritate nostra et defendatis inductione amoto exinde
quolibet detentore facientes ipsum vel dictum procura-
torem pro eo ad eandem Scolastriam, prout est moris, ad-
mitti sibique de ipsis Scolastrie fructibus, redditii-
bus, proventibus, iuriis at obventionibus universis ante-
gre responderi, non obstantibus omnibus supradictis, seu
si episcopo et Capitulo vel quibusvis alris commu-
nitate vel divisiim a predicta Sede indultum existat quod
interdici, suspendi vel excommunicari non possint per lite-
ras non facientes plenam et expressam ac de verbo ad
verbum de induito huiusmodi mentionem. Contradicentes
auctoritate nostra etc. Datum ut supra

26

Vatio

Clem. V

fol. 19.

LXXVII.

Arch. State.

ctm. 29.

1389. Junius/8.

Solutio annoate / Universis etc Augustinus^{vol. I, f. 73}
pro Ludovico Thather etc Universitate etc. Urb. II. d. 12.

Quod honorabilis vir dominus Lu
dovicus Thather canonicus prebendatus ac prepositus
ecclesie Tarbatensis pro annata seu mediis fructu
bus primi anni dictorum Canonicatus et Prebende
et Prepositure in quibus Apostolice Camere sub eti
penis et sententias etc viginti florinorum auri de
Camera nobis per manus Lefridi Thather die late
presentium etc. De quibus etc Insunque etc Secum
super arrendatione. Mandantes insuper venerabilissimus
viris dominis in civitate et dioecesi Tarbatensi etc
ut supra in aliis. In quorum etc.

Datum Rome etc die xxvij mensis iunii anno duodecimo.
ij ff. ij grados.

On Drayol.

26

Vatio
Clem.
fol. 19.
LXXVII.

13 89. Junius / 8.

Arch. Vat.
clm. 29.

Solutio annata / Universis etc Augustinus^{ad. 1, f. 73}
pro Ludovico Thather^{etc} Universitati etc. Urb. II. a. 12.

Quod honorabilis vir dominus Le
dovius Thather canonicus prebendatus ac prepositus
ecclesie Tarbatensis pro annata seu mediis fructi
bus primi anni dictorum Canonicatus et Prebende
et Prepositure in quibus Apostolice Camere sub eti
peris et sententiis etc viginti florinorum auri de
Camera nobis per manus Sophidi Thather die Late
presentium etc. De quibus etc Ipsorumque etc Secundum
super concordatione. Mandantes insuper venerabilissimis
viris dominis in civitate et dioecesi Tarbatensi etc
ut supra in aliis. In quorum etc.

Datum Rome etc die xxvij mensis iunii anno duodecimo.
ij. fl. ij. gratus.

ad apol.

Archiv. Vatis.
 Munoz. VI archa
 Typ. Vol. 244
 T. epistola.
 415.

. Vatis.
 Et Clem. V
 7. fol. 19.
 LXXVII.

Innocentius etc. Venerabilibus patribus patriarchis.
 archiepiscopis et episcopis ac dilectis filii electis abbatis, prio-
 ritatis, decanis, prepositis, archidiaconis, archipresbyteris, ple-
 banis, rectoribus et aliis ecclesiarum et monasteriorum prela-
 tes ipsorumque vicegerentibus, capitulis quoque et conventibus
 ecclesiarum et monasteriorum ipsorum ceterisque personis
 ecclesiasticis secularibus et regularibus, exemptis et non exem-
 ptis Cisterciens., Cluniacens., Premonstraten., Camaldulens., San-
 torum Benedicti et Augustini et aliorum Ordinum ac domo-
 rum hospitalis Sancte Johannis Iherosolimitani Beate Ma-
 rie Theotonicorum, Calatravae. et Humiliatorum magistris,
 prioribus, preceptoribus necnon nobilibus viris, decibus, princi-
 piis, marchionibus, comitibus, baronibus, senescalvis, iusticia-
 riis, potestatibus, capitaneis, rectoribus, barilibus, officialibus
 ceterisque dominis temporalibus, universitatibus quoque
 et conventibus civitatum, castrorum, terrarum, villarum
 et aliarum quocunquaque locorum ac alias universis et
 singulis ad quos presentes littere pervenerint salutem et
 apostolicam benedictionem. Cum dilectum filium Johanneum
 Guilelmi decanum Tarbatensem Apostolicę sedis nuncium
 ad Norvegiam, Fnicę et Suecic regna, necnon Lundin. et Hys-
 sen. et Nydrosien. provinciis duxerimus destinandum; uni-
 versitatem vestram rogamus et hostamur attente quatuor

mag.

1. Vatio.
 2. Clem. v
 3. fol. 19.
 4. LXXVII.

eundem Iohannem cum familia sua aut familiarem seu
 familiares eius presentes litteras differentes, cum per passus,
 portus, terras, iurisdictiones et loca vestra cum pecunia, robis
 et bonis ad nostram Cameram aut [ad] ipsum pertinentibus,
 transiverint pro nostra et Apostolice Sedis reverentia benigne
 recipientes et honeste tractantes, nullam eis in personis et pre-
 dictis ad eandem Cameram pertinentibus, ac aliis rebus suis
 infraatis iniuriam vel offensam, nec ab aliis quantum in eis
 fuerit permittatis inferri, sed eis potius de reuro conducta
 si a vobis illum petterint (sic) sic libere providere pro nostra
 et eiusdem sedis reverentia studatis quod vestra possit
 evide apud nos devotio merito commendari. Datum
 trinione xij kal. Januarii pontificatus nostri anno quarto.

[In dorso.] xij kal. Januarii anno ^{IV.}

Galus conductus pro Iohanne Guileberti ad Norve-
 gie Dacie et Suetie regna Ap: Sedis nuncio destinato

vul.

1313. Januarius, 14.

29 Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Clem. v
vol. 60, fol. 19.
epist. LXXVII.

Venerabili fratri Nicolaus episcopo Tarba-

tenti. Num ad universas orbis ecclesias iuxta pastoralis
officii debitum apostolice vertimus considerationis intui-
tum earum propensior non immerito sollicitudo nos an-
git que propriis destitute pastoribus vacationis incom-
modis exponuntur. Dandum sequidem vacante ecclae-
sia Tarbatensi per obitum b. me. Thiderici episcopi Tar-
batensis, qui nuper a pud. sedem Apostolicam diem clau-
sit extremum, nos attendentes quod de dicta ecclasia nul-
lus preter nos disponere poterat, pro eo quod nos dandum
ante vacationem huiusmodi provisiones omnium ecclae-
siarum etiam cathedralium apud sedem predictam
tunc vacantium et in antea vacatarum dispositioni
nostrae duximus reservandas, decernentes ea tunc irri-
tum et inane si securus super hoc a quoquam quavis
auctoritate scienter vel ignorantiter contingent atten-
tari. Et demum de ordinatione ipsius eccliae, quam
benivolentia speciali prosequimur sollicite cogitan-
tes, post deliberationem, quam super hoc habuimus
prout negoti qualitas exigebat, cum nostris fratribus
diligentem, ad te Ordinem fratrum Predicotorum
professum, tunc penitentiarium nostrum, quem Et-
terarum ornat scientia morum insignivit honestas
spiritualis et temporalis providentia, pluraque alia
virtutum dona commendant, direximus eundem no-
stre mentis. Quibus omnibus diligente meditatio-
ne pensatis, de persona tua, nobis et eisdem fratribus

Dipl.

ob tuorum exigitiam meritorum accepta,
si ecclie de ipsorum fratrum consilio pro
que illi in episcopum prefecimus et pasto
et administrationem ipsius ecclie tibi
libus et temporalibus plenarie committens
postmodum per venerabilem fratrem no
naldum episcopum Conseranen. apud e
mum fecimus consecrationis impendi.
dat gratias et largitur premia confidentes
ecclie sub tuo felici regimine, gratia tibi
divina prospere dirigetur, et salutaria re
crementa. Iugum itaque Domini reveren
tans, prefate ecclie regimen sic exercer
sollicite, fideliter et prudenter, quod exim
ium retributore bonorum retrahitione
mium consequaris, nosque gaudere poss
timo, cum a spe quam de tua concepi
te fuerimus non fraudati. Pat. Avin
hal februarii anno octavo.

1313, MarTus.

30

Clem. F. - Nicolo² ep^zo Tarlote.

Roxas
Arch. Bat. Reg. Bat. GO.
Clem. F. an. VIII p. 77. f. 197°
Cop.

ob tuorum exigitiam meritorum accepta, ipsi Tarbaten
si ecclie de ipsorum fratrum consilio prouidimus te
que illi in episcopum prefecimus et pastorem, curam
et administrationem ipsius ecclie tibi in spiritua
libus et temporalibus plenarie committendo, tibiique
postmodum per venerabilem fratrem nostrum Ar-
naldum episcopum Conseranen. quod eadem sedem
munus fecimus consecrationis impendi. In illo qui
dat gratias et largitur premia confidentes quod eadem
ecclie sub tuo felici regimine, gratia tibi assistente
divina prospere dirigetur, et salutaria recipiet in-
crementsa. Iugum itaque Domini reverenter suppor-
tans, prefate ecclie regimen sic exercere studas
sollicite, fideliter et prudenter, quod exinde ab om-
nium retributore bonorum retributionis eterne pre-
mium consequaris, nosque gaudere possumus in Do-
mino, cum a spe quam de tua conceperimus bonita-
te fuerimus non fraudati. Pat. Avinione xviiiij
kal. februarii anno octavo.

32

Vatic.
e Vol.
54.

33

Archiv. Vatic.
Archiv. Consist.
acta miscel.
vol. 19, fol. 229

1532. Die Veneris 8^a Iuli fuit consistorium.

... Confirmata electio facta de persona Renaldi ad
eccl esiam Osilien ad nominationem Christianissimi regis
fuit provisum monasterio B. Mariae de Hamo Ordinis S.
Augustini Novicomen. discressis de persona Silvani mona-
chi monasterii de Burgo medio Blecen dicti Ordinis...

1313. Januarius, 23.

Archiv. Vatic.
Collectoriae Vol.
313 fol. 54.

— 33

M, CCC XIX.

Eodem die [xxiiij januarii].

Frater Nicholaus electus Arbatensis (sic) pro
misit pro communi servitio domini pape, et col
legii xxiiij cardinalium v. florenos auri, et v
servitia familiarium solvere in Romana Curia
ab instanti proximo festo Pentecostes ad unum
annum.

solut.

Sequitur de episcopatu Tarbatensi (Macchiatu)

In primis primo anno vacavit quedam maior prebenda in ecclesia cathedrali per mortem xxx marc. puri argentei libicensis valentes.

Item eodem primo anno vacavit minor prebenda per adoptionem factam de prebenda maiori. Et solvit — xxv et ponderis.

Item eodem primo anno vacavit ecclesia in Capisten per mortem, et solvit — vii marcas argentei ponderis Rigenensis.

Item in isto primo anno plectunt in ecclesia cathedrali quedam principalis prebenda. Et solvit — ij marcas cum dimidia argentei Rigenensis et ponderis.

Item in secundo anno reservationis in ecclesia cathedrali Tharbatensi vacavit custodia per mortem. Et solvit iiij marcas argentei puri ponderis Lub. va-
lentes — iiij marc. et iij fortunes argentei Rige^{nsis} et ponderis.

Item eodem anno secundo in ipsa cathedrali co-
destia minor prebenda per mortem dicti custodis.
Et solvit — xxv marcas Rigenensis argentei et
ponderis.

Item eodem anno secundo vacavit in ipsa catho-
diali ecclesia Tharbatensi prebenda minor per ad-
optionem factam de prebenda maiori. Et solvit —
— xii marcas cum dimidia Rigenensis argentei et ponderis.

Item vacavit ecclesia Develin per resignationem
et super expensis pro ea factis ij marcas cum dimi-

dia solvit — xx marcas Rigenis argente et ponderis.

Item in ecclesia cathedrali vacavit vicaria domini
Johnis de Nighen per resignationem, et solvit — iij
marcas Rigenis argente et ponderis.

Item in tercio anno reservationis vacavit ecclesia
Domine Nostre in civitate Tharbatensi per mortem
Et solvit — xij marcas iij ferto argente Rigenis
et ponderis.

Item de una principali prebenda in ecclesia
cathedrali Tharbatensi, et de una ecclesia voca-
ta, ut credo, Wemela, ignorantis domino episcopo
Tharbatensi, propter quod in litteris suis fuit
omissum receptione. (sic) — ix marcas iij ferto ar-
genti Rigenis et ponderis.

apro. Summa omnium receptorum istius Thar-
batensis diocesis — clvij marche iij ferto argente
ponderis Rigenis.

Pietarin penninkhi

36 Archiv. Vatis.
Collectoriae, vol
4, fol. 6^{IV}
(n. n. 59)

Diocesis Tarbatensis.

De canoniciatu et prebenda ecclesie Tarbatensis fuit provisum causa permutationis Willmo de Wolruisse, iij ydus Julii anno quarto.

1356

De canoniciatu et prebenda maiori ecclesie Tarbatensis fuit provisum Henrico de Wölde, vacantibus per obitum Henrici dicti Eucym ix kalendas Iuli anno vii.

1357

De scolastria ecclesie Tarbatensis fuit provisum Wil demaro de Rosis, vacante per obitum Henrici dicti Eucym ix kal. Iuli anno vii; pro istis duabus supplicationibus fuit compositum ad xxx florenos auri de Florentia sol vendis.

De parochiali ecclesia Sancte M. Tharbatensis vacante per obitum Everandi Torsen. fuit provisum Alberto de Guteo presbytero Tharbatensi; ydus Julii anno vii composuit ad partem medium fuctuum, vel taxum solvendum in festo assumptionis beate Marie anno M ccclix, die vii mensis Augusti anno Mccc lx; fuit sibi prorogatus terminus, quia non habet possibilitatem et litigat, usque ad festum Pache anno Mccclxj.

De canoniciatu et prebenda ac scolastria ecclesie Tharbatensis vacantibus per mortem Enrici Eucym neti fuit provisum Johanni Eltheim. Composuit pro ipso magister Iohenricus Biscop, in se honus huius debiti suscipiens de annuali ad xxx florenos auri de Florentia solvendos in festo beati Johannis

anno M CCCC LIX.

Summa compositionum in pecunia — lx flor.

Summa componencium ad medium partem fructuum — ij.

Summa non componencium — — — ij.

Summa universalis dictarum compositionum pecunie non solitarum de se patet.

1524. Maj 7.

38

Beatissime p^r, Dñe Clementissime. Post deuote s. v. pedum oscula
beatorum ac humillimam mei ac ecclia mee recommendationem.
Cum Magnificus ac ven*ti* amicus meus singularis Dm^s Rober-
tus de Grae Commandetor in Belijen Ordinis militiae Teutonicorum
Beatae Marie Virginis voti persoluendi q*m* Sepulchrum Dominicum,
limina Sanctorum Apl*o*rti ac Pauli in Urbe, ac jacobi in
Campostelle, Duc*i* Huberti, alig loca sancta adire constitue-
rit, sumopere que speret, easdem suas peregrinationes S. V. sacro-
sancta benedictione accepte se felitius peracturum. Sanctitati recte
eundem humillime commendando uti virum S. V. mihi ac toti ecclie-
siastico statui plurimum deditum, ac Lutherane heresis totis viribus
repugnante, humilliter petens, q*tus* S. V. ad deuotam eiusdem
supplicatione pro perficiendis huiusmodi peregrinationib*litteras*
Salicunductus ac commendacias, etiam si b*ri* ad Turcicum Super-
ratoem venetorum aut alterius cuiuscumq*e* civitatis Senatorum ne-
cessarie facerint gratiose concedere dignetur, S. V. me ac ec-
clesiam meam deuotissime commendans. Datum Ron-
nenburgij die Septima Mensis Maij, anno Dom. MCCCC^L xxiiii

S. V.

Humillimus Capellanus
Jasperus Archiep*u*s
Rigen

à tergo

Sanctissimo in Christo Patre ac Dño domino Clementi
divina providentia Pape Septimo ac Universalis eccliae
Pontifici Matrem dñm meo clementissimo.

1524. Archiepi Rigen septima maij st Romenburgij

Arch. S.S. Principi vol. 2. p. 187 188,

Instructions generalium per Reverendum p̄m Dominum
 Simonem Episcopum Raualien nuntium et oratorem
 Apostolicū cum potestate legati de latere per
 S̄num D. N. ad non nullas provin-
 cias dessignatum.

Intelligens sanctissimas dominus noster sacrum ordinem Beatae Theutoni:
 corum per Alemaniam, Prissam et Liuviam assiduis Ruthenorum in-
 vasionibus infestari, ac metuens, ne ordo ipse, et ceteri christi filii ab eisdem
 Ruthenis Christiani nominis inimici, orthodoxaque fidei infectatoribus opp-
 rimentur, neve fere fera infidelium rebies, ultiories prouehatur, ad uici-
 naque respect loca, more p̄ij patris, ac vigilissimi pastoris, qui nil
 aliud animo gerit, quam catholicae fidei argumentum et christia-
 nae religionis conservationem, ex officijs pastoralis debito, his imi-
 mentibus malis occurvare prouidere quā satagens. Ita per prefatum Ra-
 ualien Episcopum ad illes partes pacis angelum destinatum agi debere, de-
 comit et mandat

Curat etiam prefatus orator dissensiones, quae fuerunt et sunt, inter prefatum ordinem
 et una ac ciuitatem Riga, et suis complices ex altera partibus, et signae
 aliae dissensiones in legationib⁹ sua partibus reperiantur, quae huic
 rei impedimento esse possint, sua prudentia, et maturitate interposita a-
 postolicae sedis auctoritate pro suis viribus componere, et terminare et
 sedis apostolicae auctoritate robore, iuxta sue commissionis līnam te-
 morem, quem nullo modo transgredierat.

Arch. S.S. Politicorum, vol. 20, p. 55-56¹²
 (Situs IV)

1524. Aprilis. 29.

Beatissime pater domine clementissime post
devota sanctitatis vestre podium oscula beatorum
at humillimam mei et ecclesiarum mearum
comendationem. Cum magnificus et venerabilis
amicus meus singularis dominus Robertus de
Grave Comendator in Velyn Ordinis Teutonicis
rum, limina Sanctorum Petri et Pauli apostolorum
Sepulchrum dominicum hiesolima et alia
loca Sancta voti persoluendi causa adire
constituerit et magnopere speret se favore
et impetrata Sanc^{ti} vestre sacra benedic-
tione felicis ac prosperius peregrinatio-
nes per eum susceptas ex euterrum Sanc^{ti}
vestre eundem humiliter comendo, ut viru
Sanctitati vestre Sedi apostolice ac universo ecc=

Tiarum statui plurimum addictum Sanc^{ti} vestre
me ac^s ecclesias Meas humillime Comendans

Datum Tarbati die vicesima nona mensis aprilis
anno domini millesimo quingentesimo vicesimo quarto

Et iusdem S. V^e

humillimus capellanus

Joannes Tarbaten ac
Revalien episcopus.

a tergo. Bp. Revalien. XXIX Aprilis. Tarbati.

Sanctissimo in Christo patre ac domino domino
Clementi septimo Pontifici maximo domini meo
Clementissimo.

Arch. S. S., Principi vol. 2. p. 182

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Ms.
Boni IV, tom.
27, fol. 147^b

Littera t
3,
46.
v. T.

Fratri Henrico dicto Recemburg Ordinis Predicatorum Lubicen. Ex parte tua per dilectum filium fratrem Martinum penitentiarium nostrum fuit nobis humiliter supplicium, ut cum bo. me. Henricus Osilen. episcopus quendam auri et argentei quantitates, que sibi a diversis personis, dum riceret, debebantur per manus tuas in prius usus mendaverit erogari pecuniam ipsam exigi mandamus et disponeremus de illa sicut videmerimus pro anima eiusdem episcopi expedire. Cum igitur super executio- ne ipsius pecunie litteras nostras, in quibus et quantitates pecunie et nomina exprimimus debitorum dilectoris filii preposito et decano Hildesheim. dirigamus discretioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus prefatos prepositum et decanum sollicitare procuratores quod mandatum nostrum super hoc diligenter et efficaciter exequantur, eique ad recuperationem ipsius pecunie impendas omne quod pos- teris consilium et iuvamen. Nos enim de impensis si quas pro huiusmodi negotio facere te contingat satisfieri te- volumus de pecunia supradicta. Dat. ut supra [apud Witten- veterem xij kal. Junii anno tertio].

[A margine:] Itas auctoravit dominus Camerarius fratri Martino.

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Ms.
lani IV, vol. 27
fol. 147

Latera
4
3
46.
10
i T

Preposito et decano Hildesheim.

Ex litteris dilecti filii fratris Henrici di-
sti de Bracemburg Ordinis Predicorum Lubiken. no-
bis innotuit quod cum a nobile viro comite Ludolfo
de Eversten quadraginta, a Vollmaro de Brunswich
septuaginta argenti et a Rodulfo Longo burgensibus
Huyana Fadburgen. diocesis duodecim auri marce ba-
me. Henrico Osiliensi episcopo dum riceret deberentur,
idem episcopus unius idem (1) capellanus fuerat pre-
fatis auri et argenti quantitates in ultima sua volum-
tate per manus eiusdem (2) mandavit. Unde nobis
ex parte ipsius fratris fuit humiliter supplicium, ut
pecuniam ipsam exigi mandaremus ac ordinaremus
de illa sicut videremus pro anima eiusdem episcopi ex-
pedire. Nos igitur de sinceritate vestra in Domino confi-
dentes discretio vestre per apostolica scripta mandamus
quatinus prefatos, et si qui sunt alii huiusmodi pecca-
tie debitores, quod pecuniam ipsam nobis sine diffi-
cultate persolvant Ecclesie Romane vel Terre Sancte
utilitatibus iuncta Sedis Apostolice providentiam appli-

(1). Est corrotum.
(2). Corrosum.

andam modo premito per censoram ecclasticam
appellatione remota cogatis, eaque recepta illam in
domo fratrum Predicorum Hildesheimen. sub testi-
monio dilecti filii... prioris domus predictae et... quar-
diani fratrum Minorum Hildesheimen. deponere pro-
curetis ad mandatum nostrum pro predictarum Eccle-
sie seu terre necessitatibus fideliter conservandam.
Quod et quantum et quando de pecunia ipsa recepe-
ritis et duocitis deponendum, ac quicquid inde fec-
eritis per patentes litteras vestras et corundem prioris
et guardiani signatas sigillis, nobis quantoctius rescri-
pturi. Quod si non ambo etc. Dat. apud Urbem veterem
xij kal. Ianii anno tertio.

Archiv. Vatis
Reg. Vatis. Joh.
xxij, vol. 80.
fol. 326 t.
epist. 939.

Latera
3
46.
10) i T.

Venerabili fratri... episcopo Tarbatensi salutem.

Accedens ad Apostolicam Sedem Hermannus dictus de Lobis presbyter perpetuus vicarius in ecclesia Tarbaten. capellanus venerabilis fratris nostri Iacobi episcopi Osilen. nobis exposuit quod olim in quadam camera Castri Lealis eiusdem episcopi, in qua erat dormire solitus, existente quadam eius amicus, conversus Cisterciensis Ordinis, gratia amicitie ad eum ibi dem accedens, rogavit eundem Hermannum, ut scutum quod pendebat in dicta camera sibi daret. Cumque interrogatus a bocdem Hermanno fuisse quid vellet agere cum cum scuto predicto, et si ludere sciret cum ipso, dictusque conversus respondisset quod sic, tunc per dictum Hermannum scuto et gladio receptis, quamquam id non habuit, nec habebat in scientia sive usu, prefatoque converso baculum et clipeum in manu tenente idem Hermannus credens quod dictus conversus sciret se protegere clipeo, capitans tangore gladio dictum clipeum nec conversum predictum ludere intendendo, eundem conversum tetigit et gladio in dextra manu lessit, ex qua lesione unus ex digiti dictae manus, scilicet medius in duobus articulis eiusdem digiti extitit mutilatus. Qui quidem Hermannus ex hoc habens conscientiam remordentem ex tunc a clesbratione abstinuit, et abstinet propter ea divinorum

Duare nobis humiliter supplicant, ut super hoc pro-
videre sili paterna diligentia curaremus. Ad te ap-
par qui ordinarius loci existes, remittentes eundem pa-
ternitate tua presentium tenore committimus et man-
damus quatenus, si est ita, eundem Hermannum ab
excommunicatione, quam propterea noscitur manu-
facta Ecclesie formam absolves, mandamus tibi sub
iuramento debito, quod prestabat, ut si monasterio diste
conversi, quem taliter lexit, super hoc non satisfacto
satisfaciat competenter, ac eidem pro mole culpa inim-
gens penitentiam salutarem ac nihilominus cum
eodem Hermanno super irregularitate, quam propterea
noscitur incuruisse auctoritate apostolia dispensare po-
cures. Pat. Kirinione ij idus Januarii anno decimo.

Item
3.
46.
9.
10.

Archiv. Valu
Armar. 29
tome. 64,
fol. 118

Latera
3
9 46.
10) i V.

Pro episcopo Tarbaten.

Motu proprio etc. Accepimus etc. b. me. 30.
episcopus Tarbaten. postquam anno nondum elapsus illum
a dilectis filiis Capitulo ecclesie Tarbaten. eadem ecclesia
tunc certo modo vacante canonice, ^{electum} prefecramus in epi-
sopum et pastorem, et ipse omnia iura Camere aposto-
lice persolverat ius eius ecclesie possessione per eum non
habita extra Romanam curiam diem clausit extremum
ac eidem ecclesie de persona electi filii Christiani Komhon
ner consistorialiter providimus. Nos igitur dilectis filiis
camerario et thesaurario nostris et dictae Camere clericis
tenore presentium committimus ~~litteras~~ et mandamus ut
litteras apostolicas provisionis ecclesie huiusmodi de per-
sona dicti Christiani electi absque alia nova solutione
dictorum iurium eidem C. electo seu eius procuratori
tradant et relaxent et quascumque obligationes de
ille solvendo pro parte eiusdem Christiani electi tam
in dicta Camere, quam alibi etiam in forma dictae Came-
re aut per cedulas mercatorum sub quibusvis condi-
tionibus aut formis verborum factas cassen et an-
nullent prout harum serie cassamus et annullamus

47

quoniam ipse Christianus electus attentis premissis ad
illorum solutionem pro hac vice tenetur. Non obitan-
tibus quibuscumque.

Placeat et ita motu proprio mandamus I.

Collationata F. de Attavantis.

88

Latera
3,
46,
10)
in V.

Archiv. Vatic.
Anno. 89
Act. 57,
fol. 614^b

Acta -
3
46.

Noe Raphael miseratione divina episcopatus
quod libetum. T. D. S. pape camerarius et S. Iste, papa
cum tituli Sancti Ierici et Sachi presbyter Bononienus vel
quita per municipate sacrosancte Romane ecclesie cardinale;
notum facimus vobis R. p. d. Mensis Deo et Apo-
stoli Petri gratiae archiepiscopo Tarantino prefate T. D.
S. pape theaurario ac Sacri Collegii Generali cum A. C.
bonae Ecclesie cardinalium clericis qualiter T. in Xpo
patet et T. d. S. D. Julius divina providentia papa ejus
ex profitem Sacrum Collegium certis ex causis ad hoc
minimum eorum moventibus, hodie in Consistorio suo
sacrae R. p. d. Gerardo electo et confirmato Tarbaten.
le canata per eum ratione promotionis seu ad ecclesi-
am prefatam; seu confirmatione electionis de perso-
ne sua super facta, eis debita remisit (sic) et dona
et gratiarum ducatos auri in auro de Camera decantos.
In eius fidem hanc cedulam fieri fecimus manu-
que propria subscriptimus nostrorumque iussimus et
fecimus respective sigillorum respective communiri.
Dicitur bene in editibus nostrarum solitarum residentia
cum sub anno a. Vaticinate T. MDVij die Veneris

49

78

penultima Januarii pontificatus prelibati T. in X. patris
et D. N. D. Iuli divina providentia pape ij anno eius
ij:

R. episcopus Albanen.

Car. T. Georgii camerarius.

Jo. Ste. Card lis Bononien.

Visa Hen. Tarentin

50

88

Archiv. Vaticano
Armar. 29
tom. 57,
fol. 224.

2
3
46.
10
i v.

Mandatum remissionis communis pape et collegii
ecclie Tarbaten.

Nos Raphael miseratione divina episcopus Alba-
nensis I^{mi} domini nostri pape camerarius et Jo. Stephani
tituli Sancti Tergii et Bacchi presbyter Bononiensis
vulgariter nuncupati sacrosancte Romane Ecclesie cardina-
les; notum facimus vobis reverendis p. d. Henrico Dei et
Apostolice Sedis gratia episcopo Tarentino prefati I^{mi} d.
nostri pape thesaurario ac sacri collegii hemorum Sancte
romane Ecclesie cardinalium clero, qualiter I^mus in
Xpo pater et dominus noster dominus Iulius divina pro-
videntia papa i^o prefatum sacrum collegium certis
excusis ad animum suum moventibus, hodie in consi-
storio suo secreto R. p. d. Gerardo electo et confirmato
Tarbaten. de annata per eum ratione promotionis
sue ad ecclesiam prefatam seu confirmationis electio-
nis de persona sua nuper facta eis debita remisit
et donavit manuque propria subscriptiimus nostre
rumque iurimus et fecimus respective sigillorum
impressione communiri. Datum in edibus nostris mon-

51

solitarum residentiarum sub anno a nativitate Domini
millesimo quingentesimo sexto die Veneris penultima
Januarii pontificatus prelibati in Xpo patris et domini
nostrri domini Iulii divina providentia pape ij anno
tertio.

R. episcopus Alban.

Carlis y. Georgii

Io. Ste. Carli Bonon.

Visa Hen. Tarentin.

88

Istera

3,

9, 46,

10) i. v.

52

Archiv. Vatic
Armar. XI
tom. I, fol.
177, n° 140
(60).

88

2 tera
3
46.
10
v

Dilecto filio Paulo de Wort preposite ecclesie
Terbaten. (sic) utriusque Iuris doctori:

Dilecte fili salutem etc. Capientes commodis
tuis quantum cum Deo possumus paterna benignitate
consulere, tuisque in hac parte supplicationibus incli-
nati, tibi qui sicut afferis in subdiaconatus ordine
constitutus existis, ut ratione prepositure ecclesie
Terbaten., quam obtines, aut alterius cuiuscumque
beneficii ecclesiastici curati, aut alias sacros etiam
presbyteratus ordines requirentes, per te fonsan in
posterum obtainendi ad reliquos superiores ordines
ad biennium a data presentium computandum,
te promoveri facere minime tenearis, nec ad id
a quoquam invitus compelli possis tenore presentium
de speciali gratia indulgemus. Proviso quod pre-
situra et aliud beneficium huiusmodi debitis pro-
pterea non praudentur obsequis, et animarum cura
in prepositura et alio beneficio predictis, si qua
ille imminent, nullatenus negligatur, sed illius
debita supportentur onera consueta. Non obstan-
tibus apostolicis ac in provincialibus et synodali-

bus concilii editis generalibus vel specialibus constituti
tionibus et ordinationibus ceterisque contrariis quibus,
cumque. Datum Rome die x octobris 1500 anno nono.

Habet signaturam. Ia. Volaterranus.

Iera
3
2 46.
2) T.

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Bone
dicti XII, vol.
127, fol. 262
epist. 555.

Littera t.
3
46.
10) in V.

Dilecto filio Johanni Sagittarii canonico Osilien
salutem. Laudabilia tue merita probitatis super quibus
apud nos fidei signo testimonio commendariis, nos indu-
cent, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Cum itaque
canonicatus et prebenda ecclesie Osilien. quos venerabilis fra-
ter noster Hermannus episcopus Osilien. olim eiusdem eccl-
esie canonicus, promotionis tempore per nos facte de ipso ad
dictam ecclesiam Osilien., tunc pastore carentem, in eadem ec-
clesia obtinebat, per huiusmodi ^{promotionem} mortem et munus consecratio-
nis apud apostolicam sedem de speciali mandato nostro im-
perium eidem, apud dictam sedem vacare nos cantur ad
presentes, de quibus nullus preter nos haec vice disponere potest,
pro eo quod nos diu ante vacationem huiusmodi omnes cen-
niciatus et prebendas, ceteraque beneficia ecclesiastica tunc
apud dictam sedem quocumque modo vacantia, et in antea
vacatura, collatione et dispositione nostre reservantes decrevimus
extinco irritum et inane si securus super his a quoquam gravis
auctoritate scienter vel ignoranter contingere attemptare.
Nos volentes premissorum meritarum tuorum merito-
rum obtenta tibi nullum beneficium ecclesiasticum
obtinendi, pro quo etiam dictus episcopus, cuius clericus
et familiaris existis, nobis per suas patentes litteras

humiliter supplicavit, gratiam facere specialem, predictos canoniciatum et prebendam, si vacantes, quorum redditus et proventus sende in marcharum argento valorem annum, ut asservetur, non excedunt, cum plenitudine Juris Canonici ac omnibus iuribus et pertinentiis suis, apostolica tibi auctoritate conferimus et providemus de illis, decernentes, prout est, irritum et inane si sensu super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter attemptatum forsan est hactenus vel contingit imposterum attemptari. Non obstantibus quibuscumque statutis et consuetudinibus ipsius ecclesie contrariis, iuramento confirmatione sedis apostolice predictae vel quamcumque firmitate alia corroborari. Aut si aliqui apostolica vel alia quavis auctoritate in eadem ecclesia in canonicos sint recepti, vel ut recipiantur insistant, seu si super provisionibus tibi faciendis de canoniciabus et prebendis in dicta ecclesia speciales, vel de beneficiis ecclasiasticis in illis partibus generales, dite sedis vel legatorum eius litteras impetrarent, etiam si per eas ad iubitionem, reservationem et decretum, vel alias quoniam doleret sit processum, quibus omnibus in associatione dictorum canoniciatus et prebende te volumus anteferrri, sed nullum per hoc eis quoad associationem canoniciatum et prebendarum et beneficiorum aliorum praecuditum generari. Aut si episcopo Osiliensi, qui est pro tempore, et dilectis filiis

Capitulo

Capitalis ipsius ecclesie, vel quibusvis alius communiter vel
 diuinam a dicta sede indultum existat, quod ad receptionem
 vel provisionem alicuius minime teneantur, et ad id com-
 pelli non possint, quodque de canonicatibus et prebendis
 ipsius ecclesie, aliisque beneficiis ecclasiasticis ad eorum
 collationem provisionem seu quamvis aliam dispositio-
 nem coniunctim vel separatum spectantibus, nulli va-
 leat provideri per litteras apostolicas non facientes ple-
 num et expressam ac de verbo [ad verbum] de indulto hu-
 iusmodi mentionem. Et qualibet alia dictae sedis indul-
 gentia generali vel speciali cuiuscumque tenoris existat,
 per quam presentibus non expressam vel totaliter non
 insertam, effectus huicmodi nostre gratie impediri va-
 leat quomodolibet vel differri, et de qua cuiusque toto te-
 nore habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Aut
 si presens non fuerit ad prestandum de observandis sta-
 tutis et conuetudinibus eiusdem ecclesie solitum in-
 ramentum, dummodo in absentia tua per procuratorem
 ydoneum, et cum ad ecclesiam ipsam accesseris, corpora-
 liter illud prestes. Nulli ergo etc. nostre collationis, pro-
 visionis constitutionis et voluntatis infringere etc. Dat.
 Avinione vij idus Augusti anno quinto.

In eodem modo: Venerabilis patris... episcopo Revalien
 et dilectis filiis... decano Revalien. ac Wilhelmo de Norw-
 co archidiacono Norwicen. eccliarium salutem. Lauda
 gloria dilecti filii etc. usque illud prestet. Iuonica man

damus quatenus vos vel duo aut unus vestrū per vos
 vel alium aut alios eundem Iohannem vel procurato-
 rem suum eius nomine, in corporalem possessionem di-
 storum canoniciatus et prebende ac iurium et pertinen-
 tiarum predictorum indicatis autoritate nostra et
 defendatis inductum, amoto ab eis quolibet detentore, fe-
 cientes eum vel dictum procuratorem pro eo, ad eandem
 prebendam in dicta Osiken ecclesia in canonicum re-
 cipi et in fratrem, statim sibi in choro, et loco in Capitulo
 ipsius ecclesie cum plenitudine Juris Canonici assigna-
 tis, sibique de ipsorum canoniciatus et prebende fructibus,
 redditibus preventibus, iuribus et obventionibus univer-
 si integre responderi. Non obstantibus omnibus supra-
 dictis. Seu si eisdem episcopo et Capitulo, vel quibusvis
 aliis communiter vel divisi ab eadem sit sede indul-
 tum quod interdici, suspendi vel excommunicari non
 possint per litteras apostolicas non facientes plenum
 et expressum ac de verbo ad verbum de induito huiusmo-
 di mentionem. Contradictores autoritate nostra etc.
 Dat. ut supra.

Tercia
 3
 46.
 10) in V.

58

88

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Cen.
II. vol. 147.
fol. 382.
epist. 749.

Latara
3
46.
10) i T.

Dilecto filio Johanni quondam Henrici de
Wurmedith canonico Warmien. salutem etc. Laudabile
testimonium etc.... Cum itaque canonicatus et proban-
da ecclesie Warmien. quos venerabilis pater noster
Vesellus episcopus Tarbatensis olim ipius ecclesie
canonicus tempore promotionis sue per nos facte de
ipso ad ecclesiam Tarbaten., tunc pastore carentem
in ipsa Warmien. ecclesia obtinebat, per promotionem
huiusmodi, et munus consecrationis de mandato nostro
apud sedem apostolicam impensum eidem, apud sedem
eandem vacare noscantur ad presens, de quibus nullas
preter nos hac vice disponere potest etc.... Dat. apud
Portem sorie Stirnionen. diocesis iij kal. maii anno pri-
mo.

59

Archiv Vatic
Reg. Vatic. Cl.
mentis VI, vol.
176, fol. 296.
epist. 303.

88

Venerabili fratri Johanni episcopo Tarbatensi sa-
lutem. Provenit ex tue devotionis affectu etc. ut in superiori
que dirigitur magistro Petro de Meunaco (sic) etc. usque
in finem. Datum Avinione xij kal. decembri anno quinto.

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Ben.
XII vol. 126
epist. 118.

Latera
13
46.
10) in T.

Venerabili fratri Hermanno episcopo Ori-

lien salutem. Personam tuam nobis et apostolice sedi
devotam preciosa benivolentia prosequentes votis
tuis quantum cum Deo possumus libenter annuumus
in huius presentim que tui status quietem et comoda
respicere dino suntur, ut quanto magis sedem ipsam
que se in tui honoris augmento propitiam exhibuit
favorabilem inveneris et benignam tanto eam devo-
tius studeas revereri. Sane pro parte tua nobis olla-
ta petitio continebat, quod tu pridem tempore quo
te Osilien. ecclesie tunc vacanti prefecramus in
episcopum et pastorem iuramento, ut iuris est, preste-
to promisisti quod apostolorum limina certis suos
suis tunc expressis temporibus per te vel alium visi-
tares quamquam ipsa ecclesia Osilien. privilegium
exemptionis non habeat sed venerabili fratri nostro
^{..}archiepiscopo Regen. iure metropolitico sit subiecta.
Buare nobis humiliter supplicasti, ut tecum agere
gratiosius in hac parte de benignitate apostolica
dignaremur. Nos igitur huiusmodi tue devotionis

enigentibus meritis te volentes et tandem ecclesiam
ab expensarum laboribus et oneribus que vos oportet
subire propterea paternis studiis preservare, tuus
supplicationibus inclinati te a iuramento predicto
quo ad huiusmodi visitationem dumtaxat dummo-
do ad eam faciendam alias realiter minime tenea-
ris apostolica auctoritate absolvimus, volentes iura-
mentum ipsum in ceteris aliis inviolabiliter obser-
vi. Nulli ergo etc. nostre absolutionis et voluntatis
infringere etc. Dat. Avignonie ij Kal. maii anno
quarto.

Latera
3
9 46.
10) in T.

Arch. Vatic.

Reg. Vatic.

vol. 129, f. 343

epist. 35, (m)

Bened. VIII.

Latera

3

46,

in V.

Venerabilibus fratibus Tarbalensi et... Absensi
ac... Cironensi Episcopis Salutem etc.

Frequentes hactenus vos innumeroso quodammodo de
diversis mundi partibus Venerabilium fratrum nostrorum
Episcoporum aliquonque superiorum prelatorum, ne non
dilectorum filiorum Rectorum, Curatorum et parochi-
orum sacerdotum quoniam contra dilectos filios Predica-
torum et Minorum ordinum fratres Apostolice Sedis cum
duum excitarunt nostrumque clamoris insinuacionibus
excitare et fatigare non cessant auditum quod eidem
fratres decretalem duum editam a felici recordationis
Bonifacio papa viij predecessorre nostro que incepit Su-
per cathedram, ac deinde per pie memorie Clementem
papam & predecessorem nostrum in Viennensi concilio
innovatam, tenere obserware non curant, sed ipsam trans-
gredi non verentur in eiusdem Sedis contemptum, ani-
marum suarum periculum et corundem conquerentium
et ecclesiarum parochialium precidium et gravamen.
Intelleximus quoque plerunque prefatis dictorum
Predicatorum et Minorum ne non Hierosolitanum Sancti
Augustini et Carmelitarum ordinum fratibus, in cuius
ordinis dictorum Hierosolitanorum personis idem prede-
cessor Bonifacius decretalem predictam, in qua tantum
de epis. Predicatorum et Minorum cavetis ordinibus,
per omnia voluit postmodum integraliter et inconsuete

Littera
3,
46,
i' V.

servari, quamque subsequenter felicis recordationis Jo-
annes papa xxij predecessor noster ad dictorem
Carmelitarum fratrum ordinem antedictum quo ad
omnia contenta in ea extendit, a predictis Episcopis,
prelatis, Rectoribus, Curatis et sacerdotibus contra te-
norem decretalis predictae graves iniurie atque mole-
stie in diversis partibus inferuntur. Nuper eiam
pro parte dilectorum filiorum.. Prioris et fratrum
ordinis Predicatorum Revalientium nobis extitit in-
timatum quod dilecti filii.. decanum et Capitulum
ecclesie Revalientis, contra tenorem decretalem eius
dem multa eisdem Priori et fratribus gravamina et
iniurias inferunt et iacturas. Quia igitur paucum es-
set iura condere, nisi qui eadem tueatur existat,
Nos, dicti Iohannis predecessoris, qui devenit tempore
dictam de fratrum suorum, de quorum numero fuisse,
consilio, voluit et mandavit integraliter observari,
vestigia inherentes, Fraternitati vestre per apostoli
ca scripta mandamus quatenus Vos vel deo aut in
nus vestrum, per vos vel alium seu alios, etiam si
sunt extra loca in quibus deputati estis conservares
seu indices, tam eisdem Priori et fratribus adversus
decanum et Capitulum supradictos quam e converso
eisdem decano et Capitulo adversus Priorem et fra-
tres eisdem et singulis corundem, efficacis defensionis

assidentes ac facientes decretalem predictam quoad omnia eius capitula firmiter observari, non permitatis contra tenorem ipsius per memoratos decanum et Capitulum eisdem Priori et fratribus, nec eiam per eosdem Priorem et fratres seu aliquem vel aliquos eorum dictis decano et Capitulo vel alii seu aliquibus corundem gravamina ac iniurias irrogari, facturi ipsis hincinde de quibuscumque iniurias, molestiabus, gravaminibus et dampnis illatis hactenus et in posterum eiam inferendis eisdem contra tenorem decretalis eisdem, in illis videlicet, que iudicialem requirunt indagationem, summarie, simpliciter et de plaus, sine strepitu et figura iudicii, in aliis vero, prout qualitas ipsorum exigerit, iusticie complementum. Molestatores et iniuriatores nec non contra dictores quotlibet et rebellat, quancumque et quo cirecumque expedierit, per censorias ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo, non obstantibus quibuscumque exceptionibus specialibus vel generalibus tam decano et Capitulo quam Priori et fratribus et ordinibus predictis vel alii seu aliquibus corundam, communiquer vel dividere sub quacumque formar vel expressione verborum ab eadem Sede conceder, ac eisdam Bonifacii, qua cavatur ne aliquis extra suam civitatem vel diocesim, nisi in certis exceptis casibus,

4

Tara

3

46.

in T.

et in illis ultra dictam a fine sue diocesis, ad iudiciorum evocet, seu ne iudices et conservatores a sede deputati predicta extra civitatem et diocesim, in quibus deputati fuerint contra quocunque procedere sive alii vel alios vicem suas committere aut aliquos ultra unam dictam a fine diocesis condemnare trahere presumant, dummodo ultra duas dictas aliquis extra suam civitatem et diocesim auctoritate praetencionis non trahatur, seu quod de aliis quam de manifestis iniurias et molestias ac aliis que indicacione indaginem exigunt, penit in eos, si tenui exigerent, et in id procurantes adiectat, conservatores et ultatenus intromittant, quam alii quibuscunque constitutionibus a predecessoribus nostris Romane Pontificibus tam de iudicibus delegatis et conservatoribus quam personis ultra certum numerum per litteras apostolicas ad iudicium non vocandis aut aliis editis que vestre possint iurisdictione in hac parte aut potestati eiusque bilens exercici quoniam solitas obviare, seu si tam eisdem Decano et Capitulo quam Priori et fratribus aut ordini predicto vel aliis non aliquibus ipsis non seu quibusvis aliis committere vel dirimere a prefata sit Tela iudicium quod cum numerari, suspendi vel intercidere sive extra vel ultra certa loca vel alio quocunque modo vel iudicium ero

I tera

3,

46,

in V.

cari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de induita huiusmodi et eorum personis, locis, ordinibus et nominibus propriis mentionem, et quibuslibet aliis indulgencias seu privilegiis dictis generalibus vel specialibus, quoniamunque tenorum existant, per quae presentibus non expressa vel totaliter non inserta vestra iurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodo sit impedit et de quibus quoniamunque tenoribus, taliis de verbis ad verbum specialem oporteat in notis litteris fieri mentionem. Ceterum Iudicibus seu Conservatoribus quibusunque per litteras apostolicas sub quacunque alia quam presenti verborum forma vel expressione confitutis eisdem decano et Capitulo ac Priori et fratribus seu ipsis ordini communiter vel divisione super dampnum et incumis et aliis quibusunque rebus seu negotiis alias deputatis et subdelegatis eorum presentibus et futuris auctoritate prelencium districtus inhibemus ne aliquem seu aliquos auctoritate litterarum ipsarum praetexto seu occasione quoniamunque dampnum vel iurarium sive gravarium, contra tenorem predictae decretalis Super cathedram, ipsius Decano et Capitulo ac Priori et fratribus seu eorum ordinibus communiter vel divisione a quibusunque pertenis illorum haeret et etiam in favonem impotestum, co-

Opera

3,
46,

in T.

ram se alicubi deinceps ad indicem vel alias quo modo adhuc vocare seu in causam aliquatenus trahere presumant, Inhibitionem huiusmodi non solum ad futura sed etiam ad quovis modo adhuc pendencia et iam cepta solentes extendi ac decernentes prefatas litteras et processus eorum auctoritate quomodounque habitos et habendos ad dampna, gravamina et iniurias huiusmodi contra tenorem dictae decretalis illata et inferenda, ut dictum est, deinceps aliquatenus non extendi; ac etiam in initium et in fine si secus super promissis per quotunque scienter vel ignoranter contingent attemptari. Nobis nichilominus inirugentes ut inhibitionem nostram huiusmodi ad dictorum Iudicium seu Conservatorum et Subdelegatorum noticiam, de quibus vobis expedire videbitur deducere procuratis. Intusper volumus et apostolica auctoritate decernimus quod quilibet vestrum protegat anteculum etiam pro alio inchoatum, quamvis idem inchoans ulla fuerit impedimento canonico prepeditus quodque a dato presencium sit vobis et unicuique vestrum in premisis omnibus et eorum singulis, ceptis et non ceptis presentibus et futuris et pro perpetua predictis procedere ac si predicta omnia et singula ei potestas et iuram vobis cepta fuissent et iurisdictio vestra et cuiuslibet iurisdictio alterius vestrum in predictis omnibus et singulis per etiam vel ultra, ut ex medium alium perpetuata legitimam existimat. Constituta ergo eaque fictione predicta super Conservatoribus et alia qualibet mitata possit in contrarium edita non obstante. Datum Attunine
9 idus subi, anno septimo.

terris in premisis
ceptis et non ceptis
proletarius
et futuris

Littera

Arch. Valie.

Reg. Valie.

vol. 124

3,

46,

iv. v.

Dilectis filiis.. Abbatii Monasterii in Pades epist. 297.
 Bevaliensis diocesis et.. Decano ac.. Scolastico eccl. ^{Bened. XII a 3.}
 sic Osilensis Salitem.

Frequentes hactenus..... xx kal. augusti a° 3°.

[Est eiusdem tenoris de verbo ad verbum ac alia epist.
 iam exemplata ex vol. 129, fol. 343, num. 35 (740) Venerab.
 fratribus Zarbatensi et... Abocensi ac... Coronensi
 Epitropis] anni 7.]

1

Arch. Static.

Reg. Static.

vol. 129 f. 333

epist. 35 (790)

in V.

3

46,

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

Venerabilibus fratribus Zarbatensi et... obvensi
ac... Curionensi Episcopis Salutem etc.

Bened. III, 2°, 7.

Frequentes hactenus inno innumeroso quodammodo
de diversis mundi partibus Venerabilium fratrum
nostrorum Episcoporum aliorumque Superiorum po-
bulatorum, necon dilectorum filiorum Rectorum, Cura-
torum et parochialium sacerdotum querelle contra
dilectos filios Predicatorum et Minorum ordinum
fratres Apostolice Sedis iamoludum excitarunt no-
strumque clamoris insinuationibus excitare et fati-
gare non cessant auditum, quod idem fratres Seve-
talem durum editam a felicis recordationis Boni-
facio papa viij predecessorre nostro, que incipit Si-
per cathedram, ac deinde per pie memorie Clementem
papam v predecessorem nostrum in Viennensi concilio
innovatam, temere obserware non curant, sed ipsam
transgredi non verentur in eiusdem Sedis contemptu,
animarum Sacrum parvulum et exundem conquever-
tum et ecclesiis parochialium prefissum et gravamen.
Intelleximus quoque plerunque prefatis dictorum
Predicotorum et Minorum necon Hieronitarum San-
ti Augustini et Carmelitarum ordinum fratibus, in
cuius ordinis dictorum Hieronitarum personis ideo pre-
decessor Bonifacius Secretalem preditam, in qua tentio
de ipsis Predicotorum et Minorum caveretur ordinibus,

atara

13
46.

in T.

per omnia voluit postmodum integraliter et in concusse
 servari, quamque subsequenter felis recordationis Jo-
 hannes papa xxij predecessor noster ad dictorum
 Carmelitarum fratrum ordinem antedictum quo ad
 omnia contenta in ea extendit, a predictis Episcopis
 prelatis, Rectoribus, Curatis et sacerdotibus contra te-
 novam decretalis predictae graves iniurie atque mole-
 stie in diversis partibus inferuntur. Nuper etiam
 pro parte dilectorum filiorum.. Prioris et fratrum
 ordinis Predicatorum Revalientium nobis extetit in-
 timatum quod dilecti filii .. decanus et Capitulum
 ecclesie Revalientis, contra tenorem decretalis eius-
 dem multa eisdem Priori et fratribus gravamina et
 iniurias inferunt et iactucas. Quia igitur parum es-
 set iura condere, nisi qui eadem tueretur existat,
 Nos dilecti Johannis predecessoris, qui decretalem pre-
 dictam, de fratum suorum, de quorum numero fuisse,
 consilio, voluit et mandavit integraliter observari;
 vestigia inherentes, Fraternitati Vostre per aposto-
 lica scripta mandamus quatenus vos vel his aut u-
 nus vestrum, per vos vel alium seu alios, etiam ei-
 sint extra loca in quibus deputatae essent conserva-
 torum seu indicar, tam eisdem Priori et fratribus
 adversus decanum et capitulum supradictos quoniam
 converso eisdem decano et Capitulo adversus Priorum

2.

per omnia voluit postmodum integraliter et in concorde
servari, quamque subsequenter felix recordationis Jo-
hannes papa xxij predecessor noster ad dilectorum
Carmelitarum fratrum ordinem antedictum quo ad
omnia contenta in ea extendit, a predictis Episcopis
proletatis, Rectoribus, Curatis et Sacerdotibus contra te-
norem decretalis predictae graved iniurie atque mole-
stie in diversis partibus inferuntur. Nuper etiam
pro parte dilectorum filiorum.. Prioris et fratrum
ordinis Predicatorum Revalientium nobis extetit in-
timatum quod dilecti filii .. decamus et Capitulum
ecclesie Revalientis, contra tenorem decretalis eius-
dem multa eisdem Priori et fratribus gravamina et
iniurias inferunt et iacturas. Quia igitur parum es-
set iuxta condere, nisi qui eadem taceantur existat,
Nos dicitur Johannis predecessoris, qui decretalem pre-
dictam, de fratum suorum, de quorum numero primis,
consilio, voluit et mandavit integraliter observare;
vestigia inherentes, Fraternali Vesture per aposto-
lica scripta mandamus quatenus vos vel his aut u-
nus vestrum, per vos vel alium seu alios, etiam si
sint extra loca in quibus deputati estis conserva-
tores seu indices, tam eisdem Priori et fratribus
adversus decanum et capitulum supradictos quam e-
convenio eisdem decano et Capitulo adversus Priorum

Latera
13.
46.

in T.

bris eisdem et singulos corundem, officiis defensionis
auxilio assistentes ac facientes decretalem praestitam
quod omnia eius capitulo firmiter observari, non
permittatis contra tenorem ipsius per memoratos de
canum et Capitulum eisdem Priori et fratribus, nec
eiam per eosdem Priors et fratres seu aliquem vel
aliquos eorum dictis decano et Capitulo vel alii
seu aliquibus corundem gravamina ac iniurias vero
gari, facturi ipsi hincinde de quibusunque iniurias
molestacionibus, gravaminibus et dampnis illatis
hactenus et imposterum eiam inferendis eisdem
contra tenorem decretalis eiusdem, in illis vellet
cet, que indicalem requirunt indaginem, summarie,
simpliciter et de phano, sine suspitione at figura audi-
cii, in aliis vero, prout qualitas ipsorum excegerit,
iusticie complementum. Molettatores et iniuria-
tores necon contradictones quolibet et rebellis,
quandocunque et quoctusunque expediens, per cen-
suras ecclesiasticas, appellatione postposita, com-
pescendo, non obstantibus quibusunque exceptioni-
bus specialibus vel generalibus tam decano et
Capitulo quam Priori et fratribus et ordinibus
predictis vel alii seu aliquibus corundem, com-
munitate vel divisione, sub quaevunque forma vel co-

4

Latera
43,
46.

in T.

pressione verborum ab eadem Sede concessa ac eiusdem Bonifacii, qua caretur ne aliquis extra suam civitatem vel diocesum, nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra dictam a fine sue diocesis ad iudicium evocetur, seu ne Iudices et Conservatores a Sede deputati predicta extra civitatem et diocesum, in quibus deputati fuerint contra quosunque procedere siue alii vel alii vicem suas committere aut aliquos ultra unam dictam a fine diocesis eorumdem trahere presumant, dummodo ultra duas dictas aliquis extra suam civitatem et diocesum auctoritate predictorum non trahatur; seu quod de aliis quam de manifestis iniurias et molestias ac aliis que iudicacionis indaginem exigit, penit in eos, si securus egavit, et in id procurantes adiectis, Conservatores se nul latentes intrahimant, quam alii quibusunque constitutionibus a predecessoribus nostris Romanis Pontificibus tam de iudicibus delegatis et Conservatoribus quam personis ultra certum numerum per litteras apostolicas ad iudicium non vocandis aut aliis eadis, que vestre possent iurisdictioni in hac parte ac potestate cinque libero exercicio quomodo libet obviare; seu si tam eisdem Decano et Capitulo quam Priori et fratribus aut ordinis predictis

5

latera
43,
246.

in V.

vel alium seu aliquibus eorum seu quibusvis aliis,
communiter vel divisione, a prefata sit sede induitum
quod excommunicari, suspendi vel interdicere seu extra
vel ultra certa loca vel alio quoconque modo ad inde
cium evocari non possint per litteras apostolicas non
facientes plenam et expressionem ac de verbo ad verbum
de induitum huiusmodi et eorum personis, locis, ordi-
nibus et nominibus propriis mentionem, et quibusvis
bet aliis indulgentiis seu privilegiis dictae Sedis
generalibus vel specialibus, quoniamunque tenorum
existant, per que presentibus non expressa vel
totaliter non inserta vestre iurisdictionis expli-
cacio in hac parte valeat quamodolibet impediiri
et de quibus quoniamunque totis tenoribus de ver-
bo ad verbum specialiter postea in nostris litteris
fieri mentionem. Ceterum Iudicibus seu Conser-
vatoribus quibusunque per litteras apostolicas sub
quoniamque alia quam presenti verborum forma vel
expressione perfectas eidem decano et Capitulo
ac Priori et fratribus seu ipsi ordinis communiter
vel divisione super dampnis et iniuriis et aliis
quibusunque rebus seu negotiis alios deputatis
et subdelegatis eorum presentibus et futuris
uctoritate tollerarum ipsorum, praeterea seu oc-
tupacionem districtus inhibemus ne aliquem
seu aliquos auctoritate

6

t
Latera
63,
46.

in V.

atione quocumque dampnum vel iniuriam
sive gravarium, contra tenorem predicti decrete-
li Super cathedram, ipsis Decano et Capitulo ac
Priori et fratribus seu eorum ordinibus communiter
vel divisi a quibuscumque personis, illatorum teste-
num et etiam inferendorum impostorum, coram se a-
liubi deinceps ad iudicium vel alias quoque modo
vocare seu in causam aliquatenus trahere preluntur;
Inhibitionem huiusmodi non solum ad futuram sed
eiam ad quovis modo adhuc pendientia et iam
cepta solentes extendi ac decernentes prefatas
litteras et processus eorum auctoritate quomodo
cumque habitos et habendos ad dampna, gravami-
na et iniurias huiusmodi contra tenorem dicti
decretali illata et inferenda, ut dictum est, dein-
ceps aliquatenus non extendi; ac eiam iuratum
et inane si secus super premissis per quodcumque
sienter vel ignoranter conigerit attemptari. Nobis
nichilominus iniungentes ut inhibitionem nostram
huiusmodi ad dictorum Iudiciorum seu Conservatorum
et subdelegatorum noticiam, de quibus vobis expe-
dire videbitur, deducere prouestio. Insuper vo-
lamus et apostolica auctoritate decernimus quod
quilibet vestrum prosequi valeat articulum eiam

latera
43,
246,

in V.

per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo
fuerit impedimento canonico prepeditus quodque
a dato presencium. sit vobis et uniusque vestrum in
presentibus omnibus et eorum singulis ceptis et non ceptis
presentibus et futuris perpetuata potestas et iuris
dictio attributa, ut eo vigore eaque firmitate pos-
sit in presentibus ceptis et non ceptis presentibus
et futuris et pro predictis procedere ac si predicta
omnia et singula eorum vobis cepta fuissent et iuris
dictio vestra et cuiuslibet vestrum in predictis omni-
bus et singulis per citacionem vel modum alium per-
petuata legitimum existisset, Constitutione, predi-
cta super Conservatoribus et alia qualibet in contra-
rium edita non obstante. Datum Austinone jij idus
juli anni septimo.

76

88

Reg. Vatic. 47
fol. 114^r. (C. XVI)

Latara

243,

246,

283.

in T.

Dilecto filio Yarno de Fantiaco archiepist. ccccxxii
probitero Carcassonensi Capellano nostro dpo Bonif. VIII. a. 1°
stolice Sedis nuntio.

Deduxit ad nos fideodigna relatio quod
pridem carissimus in Christo filius noster E.
Rex Dacie illustris ad Revalensem ecclesiam
pastore vacantem dilectum filium fratrem
Canutum lectorem chosuensem ordinis Prede-
icatorum Lundensis diocesis de facto in episcopum
postulavit, credens id ubi ea forsan
ratione licere quod clare memorie 88. Rex Da-
tie, qui terram Revalensem de manibus pa-
ganiorum eripiens et acquirens cultui christiani,
dictam ecclesiam exercit de bonis propriis et
dotavit et successores eius ex tunc in pre-
fata ecclesia, ut dicitur, pontifices elegentur,
non habens forte notitiam quod feliciter re-
cordationis Urbanus papa iij predecessor
noster electionem, quam bone memorie...

Regina Dacie, que Regem natum suum tunc
impuberem et regnum Dacie gubernabat, de
quodam Thringo tunc canonico Roskildensis
huius modicitate seduta, ad eandem ce-

Latara

243,

246,

Dir. T.

..

desiam de facto fecerat, de fratribus suorum
consilio, cassavit et irritavit et cassam et circi-
tam nuntiavit, cum ius huiusmodi non cadat
in laicum nec possit consuetudine aliqua per-
longa quantumlibet introduci; quodque fratris
frater preteracti postulationis huiusmodi, si pro-
stulatio dicitur potest, infunderetur in eandem ec-
clesiam se intrusus administrando nichil omni-
nus bona eius, que quidem si veritate subsi-
viant non sunt tradenda neglecti; sed li-
man apostolice correctionis exposuerunt.

Quocirca discretioni tue per apostolica scripta
mandamus quatenus ^{de his} inquisito solleter, si
per famam publicam vel aliis compescere
quod idem frater sic postulatus in eandem
ecclesiam se intrusus aut procuraveret in-
trudi seque administrationi bonorum eius
ingesserit, ipsum nosque in hac parte fa-
rentes ac omnes quorum inter eum per te vel
alium seu alios ex parte nostra perempto-
rie citare sicutque iniungere, sub excommu-
nicationis pena, quam eo ipso incurvat, si
huiusmodi citatione et mandato neglegant
parere, proceres ut infra qualiter mentionem

78

3

spatium post citationem et mandationem tuum
idem frater et factores eius personaliter,
reliqui vero per te vel procuratores ydoneos
apostolice Sedis conspectus se presentent no
stris mandatis et beneficitiis humiliter pa
rituri et recepturi quod iustitia tradebit, no
bis per tres litteras harum seriem contine
tes quod inde feceris intimando.

Datum Rome apud Sanctum Petrum nones
novembri anno primo.

88

Latera

243,
246.

On T.

13

14

1

79

88

Reg. Satis. 47. Latera
fol. 114.º (xvi) 243,
epist. ccccxi 246.

Dilecto filio Yarno de Fontano ab
Aymesbitero Carcassonensi Capellano no
stro Apostolice Sedis nuntio.

Deducit ad nos fidei digna relatio quod pri
dem carissimus in Christo filius noster E.
Rex Datic illustris ad Revalemensem ecclesiam
pastore vacantem dilectum filium fratrem
Canutum lectorum Aosiemensem ordinis Pre
icatorum Lundensis diocesis de facto in episco
pum postulavit, credens id sibi ex fortun ra
tione licere quod clare memorie 88. Rex Da
tie qui terram Revaliensem de manibus pa
ganorum eripiens et acquisiens cultui christia
no, dictam ecclesiam erexit de bonis propriis
et dotavit et successores eius ex tunc in pre
fata ecclesia, ut dicitur, pontifices elegerunt,
non habens forte notitiam quod felicis re
cordationis Urbanus papa iij predecessor no
ster electionem, quam bone memorie... Re
gina Datic, que Regem natum nunc tunc
impubesem et regnum Datic gubernabat, de
quodam Thrugo tunc canonico Roskoldensi
huius credulitate seducta ad eandem eccl

Latera

243,
246,

Dir T.

sim de facto fecerat, de fratrum suorum conti-
bus cattavit et irritavit et cattam et irritam
nuntiavit, cum ius huiusmodi non cadat in la-
cun nec possit constructio aliqua perlonga quan-
tumlibet introduci; quodque dictus frater pre-
textu postulationis huiusmodi, si postulatio
siri potest, impudenter in eandem ecclesiam
se introrsus administrando nichilominus bona
eius, que quidem si veritate subseruant non
sunt tradenda neglectui, sed limam apostoli-
ce correctionis exposunt. Iuxima discretione
tue per apostolica scripta mandamus quatenus
de his inquisito solleter, si per famam publi-
cam vel alias compereis quod idem frater sic
postulatus in eandem ecclesiam se intruderit
aut procuraverit intrudi seque administrationi
bonorum eius ingresserit, ipsum neque in hac
parte faventes de omni quorum inter est por-
te vel alium seu alios ex parte nostra pene-
plorie citare eisque iniungere sub excommuni-
cationis pena quam es ipso inuocat, si hu-
iustimodi citationi et mandato negligenter pa-
rere, proceret ut infra quatuor mentium spa-
tium post citationem et mandatum tueri

81

idem frater et factores eius personaliter, reli
qui vero per se vel procuratores ydoreos apo
stolice Sedis conspectus representent nostis
mandatis et beneficitiis humiliiter panituri
et recepturi quod iusticia suadet nobis per
tus litteras harum seriem continentis quod
inde feceris intimando. Datum Rome a
pro Sanctum Petrum nonis novembri anno
primo.

88

Latara

243,
246.

Div T.

16

82 88

Reg. Stat. 50
epist. 339, fol.
90.

Latara
243,
246.

Venerabili fratri episcopo Revalensi
Ex parte tua et electorum filiorum... Bonif. VIII, a. 7°
decani et capituli ecclesie Revalensis non
soli civitatis et diocesis Revalensis nobis ex-
tit intimatum quod, licet Regnum Domini
occasione captioris et detentionis venerabilis
fratris nostri J. archiepiscopi Lundensis auto-
ritate constitutionis concilii Prelatorum de-
di Regni per sedem Apostolicam confirmati,
ecclesiastico fuerit suppeditum interdicto ac ge-
neralis in omnes interdictum huiusmodi non
servantes excommunicatis sententia promulga-
ta, tunc servaveris et serues huiusmodi in-
terdictum, quia tamen civitas et diocesis
predictae, que in duabus Estoniae consistentes
ab antiquis famibus dicti regni non modicum
distare noscentur, posse sunt inter neophy-
tos plurimos etiam infideles, idem decanus
et alii de capitulis et clero predictis, atten-
dentes quod, si ipsi servarent huiusmodi in-
terdictum, civitatis et diocesis invole pre-
dictarum, qui ad fidem catholicam de novo con-
verti nondum in illa constantes vacillant non
modicum in eadem, occasione huiusmodi pos-

sunt ab eadem fide de facili deviare ac erro
res repetere primitos, cum presertim ad id
per Ruthenos, Carelos, Jugeros et Letheros,
nos, qui sunt in locis circumpotestate regiomis eos
qualem cingiter impugnantes, cotidie impellan-
tur, non in contemptum Clavium sed ut i-
psos incolas in fide predicta quam suscep-
rant confirmarent, sub sp̄e misericordie in
tali articulo a Sede Apostolica obtinende
in civitate et dioecesi predictis in eodem re-
gno consistenter divina officia celebravunt
et celebrant eisdem incolis ecclesiastica saera-
menta. Quare tu et ipsi decanus, capitu-
lum et clerus, ad apostolicam in premissis ch-
rementis recurrentes, nobis humiliter supple-
catis ut, cum in dictis civitate et diocesi que
si totaliter absente, si prefatum servetur ini-
ci interdiction, verisimiliter formidet, cum
eisdem decano et electo de capitulo et clero
predictis super his misericorditer agere ac
precavere periculis, que in ipsis civitate et
diocesi possent contingere in futurum ex e-
iusdem observantia interdicti, paterna solli-
citudine dignaretur. Hic autem aliud sub
sp̄e venie nullus delinguere debeat, quia

84

3

88

zumen ipsi decanis et alii de capitulo et de
ro predictis, non disciplinam ecclesiasticam con-
temnendo, sed in divini cultus favorem, tam
quam orthodoxe zelatores fidei hec geste-
rint, Nos, premissa omnia pia considera-
tione pensantes ac cupientes eisdem
fidei cultum non minui sed augeri, Fra-
ternitati tue, de qua fiduciam gerimus in Do-
mino Speciali, per apostolica scripta man-
damus quatenus eisdem decanum et alios de
capitulo et clero predictis, a quibus super hoc
fuerit requisitus, ab huiusmodi excommunicata-
tionis sententia, quam propterea incurverunt,
auctoritate nostra iuxta formam Ecclesie
absolvat ac super irregularitate, qualibet he-
rum occasione contracta dispenses miseri-
corditer cum eisdem, imposta ei penitentia
salutari, prout animarum suarum saluti vi-
dens expedire, ipsis nichilominus eisdem
auctoritate concedent ut interdictum servare
prefatum, cui dictum regnum occasione huius-
modi subiacet, in eisdem civitate et diocesi
nullatenus teneantur, illo in aliis partibus Sici-
regni nichilominus in res robore duraturo.
Datum Laterani vii idus decembri anno septimo.

Latera

243,
246,

Lin T.
30

85

1

88

Reg. Vatic. Latera
50, epist. 339. 243,
246,

Bonif. VIII 2. 7.
Utr. V.

Venerabili fratri Episcopo Revalensi fol. 90.
 Ex parte tua et dilectorum filiorum... decisi
 et capituli ecclesie Revalensis nec non clerici
 vitatis et diocesis Revalensis nobis existit in
 timatum quod licet regnum Date occatione ca
 ptionis et detentionis venerabilis fratri nostri
 I. Archiepiscopi Lundensis auctoritate consti
 tutionis concilii Prelatorum dicti regni per Eadem
 Apostolicam confirmati ecclesiastico fuerit suppo
 situm interdicto ac generali in omnes interdictum
 huicmodi non servantes excommunicationis sen
 tentia promulgata tueque servaveris et serves
 huicmodi interdictionem, quia tamen civitas et
 diocesis prediste, que in ducatu Estoniae consi
 stentes ab antiquis finibus dicti regni non mo
 dicum distare noscentur posse sunt inter nos
 phitos plurimos etiam infideles, idem decamus
 et alii de Capitulo et Clero predictis, alter
 dentes quod, si ipsi servarent huicmodi inter
 dictum, civitatis at diocesis incole predictarum,
 qui ad fidem catholicam de novo converte non solum
 in illa constantes vacillant non modicum in ea
 dem occasione huicmodi, possent ab eadem fide

2 86 1 88

Latona
243,
246.
Dir. V.

de facili deviare ac errores repetere primitivis
cum presentem ad id per Ruthenos, Carolos, Juge-
ros, Watenos et Lethenios, qui sunt in locis cer-
cunpositae regionis eos quasi ingitae impugnan-
tes cotidie impellantur, non in contemptum Cle-
vium sed ut ipsos incolas in fide predicta quan-
susceperant confirmarent sub spes misericordie
in tali articulo a Sede Apostolica obtainende
in civitate et diocesi predictis in eodem regno
consistenter, divina officia celebrarunt et ce-
lebrant, eisdem incolis ecclesiastica sacramenta.
Quare tu et ipse decanus, capitulum et clerus
ad apostolicam in premissis clementiam recue-
rentes nobis humiliter supplicastis ut cum in
dictis civitate et diocesi cultum fidei christiane
quasi totaliter absoleri, si profatum servetur ini-
ci interdictum, verisimiliter formidetur, non ei-
dem decano et aliis de capitulo et clero predi-
cis super hiis misericorditer agere ac precavere
periculis, que in ijs civitate et diocesi possent
contingere in futurum ex ciuidem observantia in-
terdicti; paterna sollicitudine dignaremus. Licet
autem alias sub spes venie nullus delinquere se.

3
87
1
88

Latera
243,
246,
viii v.
90

beat, quia laicos ipsi decanus et alii et alii de
capitulo et clero predictis, non disciplinam ec-
clesiasticam contempnendo, sed in divini cultus
favorem tanquam orthodoxe relatores fidei hie
gesserint, Nos, premissa omnia pia considerati-
ne pensantes ac cupientes eisdem fiduci cultum
non minus sed augeri, fraternitati tue, de qua
fiduciam gerimus in Domino speciali, per aposto-
lici scripta mandamus quatenus eodem decanum
et alios de capitulo et clero predictis, a quibus su-
per hoc fueris requisitus, ab huicmodi excommu-
nicationis sententia, quam propter ea incurserunt,
auctoritate nostra iuxta formam Ecclesie ab-
solvas ac super irregularitate qualibet horum
occasione contracta dispenses misericorditer
cum eisdem, imposita ei penitentia salutare, pro-
ut animarum suarum saluti vident expedire,
ipsis nichilominus eadem auctoritate concedens
ut interdictum servare prefatum, cui dictum re-
gnum occasione huicmodi subiacet, in eisdem ci-
vitate et dioecesi nullatenus teneantur, illo in
alii partibus dicti regni nichilominus in suo
robore duratur. Datum Laterani viij
idus decembris anno Septimo.

1128) Julius 16.

88

Reg. Lateran

nro. 243

Martinus etc [Quintus] Ad perpetuum rei fol. 246.
Petrus memoriam. Sincere devotionis affectus, quem di Martinus V.
de Mon. Seci filii Consules et Proconsules civitatis Reva- a. 70
ella liensis ad nos et Romanam gerunt Ecclesiam,
non indeigne moratur ut petitiones eorum, illas
presentem per quas hic qui natura sunt dociles
et ad exercitium primitivae discipline per loca de-
bita disponantur, quantum cum Deo possimus,
ad exauditionis gratiam admittamus. Sane
pro parte eorum Consulum et Proconsulum
nobis nuper exhibita peticio continebat quod li-
cet Civitas ipsa ad modum illarum populosa
et iuvenum docileum gaudeat multitudine, ta-
men de quadam constructudine pro iuvenibus di-
cte civitatis in primitivis et scholasteris disci-
plinis imbuedit apud maiorem ecclesiam extra
muros Revallenses in loco altitudinis sexaginta
seu graduum vel circa Sciole duntacat consistant,
cum ~~autem~~ sicut eadem peticio subiungebat non
nulli pueri incolarum dictae Civitatis in eisdem
disciplinis imbuedi propter nimiam distanciam
et altitudinem huiusmodi neonor intensus fui-
gus, quod yemali tempore in partibus ipsis com-

muniter viget obiere, ali vero scolas ipsas negligunt frequentare in dictorum Consulum et Proconsulum ^{non modicum} ~~non modicu~~ et prenominium et gravamen, pro parte dictorum Consulum et Proconsulum fuit nobis humiliter supplicatione ut, ad hoc quod pueri ipsi in disciplinis prefatis optius erudiantur, quod apud aliquam parochialem ecclesiam consimiles sole habeantur statuere et ordinare de benignitate apostolica dignaremur. Nos ergo attendentes quod per hoc divinus cultus in eadem civitate poterit augmentari, huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate apostolica tenore pretencium statuimus et ordinamus quod etiam apud aliquam parochialem ecclesiam eisdem civitatibus per eosdem Consules et Proconsules magis optam eligendam consimiles scola institui et teneri prefatique puiri in eisdem disciplinis, iure tamen ipsius Maioris ecclesie et alterius cuiuscunque alias in omnibus semper salvo, per magistrum seu informatorum per eos deputatum erudiri valent, consuetudine predicta neconon constitutionibus apostolicis et legibus imperialibus et regalibus, quascurque etiam penas continentibus et aliis contrariis

Pey. Latona.
nom. 248

10
583.
9°

Martinius et [Quintus]. Ad perpetuam sol. 246

Petrus de Montella *rei memoriam. Sincere devotionis affectus, Martini V quem dilecti filii Consulat et Proconsules a 27° civitatis Reveliensis ad nos et Romanam genunt Ecclesiam, non indeigne meritor ut petitiones eorum, illas presentationem per quas hic qui natura sunt dociles et ad exercitacionem primaria discipline per loca debita disponantur, quantum eum Deo posseamus, ad exauditionis gratiam admittamus. Sane pro parte eorumdem Consulum et Proconsulium nobis super exhibitor petris continebat quod, licet civitas ipsa ad modum urbanum populosa et iuvenum discitum gaudeat multitudine, tamen de quadam contitudine pro iuvenibus dicta civitatis in primis et scolasteris disciplinis imbuendis opid maiorem ecclesiam extra muros Revelientes in loco altitudinis sexaginta sex graduum vel circa Scole duntaxat constitunt, cunctam, sicut eadem petris subiungesat, non nulli pueri incolarum dicta Civitatis in eisdem disciplinis imbuendi propter minimam distanciam et altitudinem huiusmodi necon-*

91

2/

th
ti.
10
583
4°

intensum frigus, quod gemali tempore in partibus ipsis communiter veget, obire, alii vero solat ipsis negligunt frequentare, in dictorum Consulium et Proconsulium non modicum preinducium et gravamen, pro parte dictorum Consulium et Proconsulium fuit nobis humiliatum supplicatum ut, ad hoc quod pueri ipsi in disciplinis prefatis aptius erudiantur, quod apud aliquam parochiam ecclesiam continentes sole habentur statuere et ordinare de benignitate apostolica dignaremur. Nos ergo attendentem quod per hoc divinus cultus in eadem civitate poterit augmentari, hecmodi supplicationibus inclinati, auctoritate apostolica tenore prelencium statuimus et ordinamus quod eciam apud aliquam parochiam ecclesiam eisdem civitatis per eodem Consulim et Proconsulim magis optime eligandam constitutas sole institui et tenere prefatique pueri in eisdem disciplinis, intertamen ipsis Maioris ecclesie et alterius intermengue alias in omnibus semper salvo, per magistrorum seu informatorum per est deputatum audiiri valent, consuetudine predicta.

248

92

3/

62

atc.

ii. 10

sp. 583

- 5°

nei non constitutionibus apostolicis et legibus
imperialibus et regalibus, quascumque etiam per-
nas continentibus, et alius contrarie non obstan-
tibus quibusunque. Nos enim ex nomine eisdem
decimus et irane si secus super hie a quoquam
quavis autoritate scienter vel ignoranter conti-
gerit attemptari. Nulli ergo etc nostre con-
stitutionis et ordinationis infringere etc. Si
quis autem etc. Datum Gallicani Pene
trine diocesis sextodecimo Kalendas augusti
anno septimo.

Franciscus xxix de agello

93

3 /

non obstantibus quibuscumque. Nos enim ex nre
iunctum decernimus et mane si secus super his
a quoquam gravis auctoritate sicuter religio-
ranter contigerit attemptari. Nulli ergo esse
nostre constitutiones et ordinatio[n]is infringere c*et*.
Si quis autem est. Datum Gallicani Pene-
trine diocesis Sextodecimo kalendas augusti
anno septimo Franciscus xxx de Agello.

93

3 /

52

50. 51. 54.
74. 75. 10
— 583
— 5.

94

3

62

Arch. Valie.
Arch. caps.

2
h. latice.

94
te. 10
94.583

- 4.

Ex Gregorio IX

Gregorius ait Episcopo quondam off[sign.]moderna
tionsi. Per sententiam nostro Apostolice Sedis Ab. Rom. I^o VIII
legato.

2 / I, n. 3.

2271

De unione quae per Sedem Apostolicam de Gregoriu^m IX a.
dilectis filiis.. Magistro et fratribus Hospitali II.
is Sanctae Mariae Thaumatorum Jerosol.
imitanae et fratribus Mletiae Christi de
Lvronia Domino inspirante provenit, spem
firman gerimus, quod ex ipsa, divina favente
gratia, multiplex utilitas procuraverit. Sed cum
hoc nunquam possit provenire facilis quam
quod terrae status sit a quibusunque calu-
nniis expeditus, Fraternitatem tuam regamus
et hortamur in Domino Iesu Christo quale
nus charissimum in Christo filium nostrum
... illustrum Regem Dacie, per te, si se fa-
cultas scribit, vel per litteras et mentis ge-
nius ad hoc insula scientiam tibi desuper
attributam inducas studio diligenter, quod cum
praeferis fratribus Hospitalis, postquam ad
partes ipsas pervenerint, sublata uincula

4

to. 1
h. lati. -
74. ii. 10
sp. 583
- 4.

materia questionis, quae sunt pacis et tra-
guillitatis habeat et eosdem devotione per-
petua sibi constitutat obligatos, praesertim
cuiuspi de castro Revelut sub eorum domi-
nio semper pacifica teneatur iusta providentiam
tuam parati sint faciemum assumere quod al-
tam eis quam dicto Regi sit congruum et per-
tis utriusque profectibus oportunum. Quod
autem super his feceris clementius nobis
inde rumorem audire certitiae non postponas
Sinceritatis tuae litteris operis.

Datum Viterbiæ vij idus maii anno unuccino.

96

3

62

Arch. Vatic.
Arch. cap. I.

10
10

10

94

10

94.583

- 5°

Ex Gregorio IX

2 n. 3.

Gregorius etc. Episcopus quondam [Sign. moderna]
Mutinensi Penitentiariorum nostro Apostolice AT, Ann. I-XVII
Sedis legato.

22717

De unione quae per Sedem Apostolicam de Gregorio IX
dictatis fuisse. Magistro et fratribus Populo a. H.
talis Sanctae Mariæ Theutonicorum Jerosolimitanarum et fratribus Militiae Christi de Loro
na Dominis inspirante provenit, spern firmam
gerimus, quod ex ipsa divina favente gratia mul
tilinea utilitas procuratur. Sed cum hoc nequam
possit provenire facilius quam quod terrae statut
sit a quibusunque calunniosis expeditus, Frater
nitatem tuam rogamus et hortamur in Domino
Iesu Christo quatenus charissimum in Christo
filium nostrum... illustrem Regem Daizze, per
te, si se facultas obtulit, vel per litteras et mun
rios speciales ad hoc invata scientiam tibi detin
per attributam inducas studio diligenter, quod cum
praeferitis fratribus Hospitalis, postquam ad partes
ipsas pervenerint, sublatae ciuidunque conseruari
materia questionis, quae sunt pacis et tranquilli

97

4

tatis habeat et eisdem devotione perpetua sibi
constitutat obligatos praesertim cum ipsi de
cato. Recusat sub coronam domini semper pa-
cifico teneatur iusta providentiam tuam parati-
vit faciemur absumere quod tam eis quam di-
cto Regi sit congruum et partis utriusque pro-
ficiens oportunum. Quid autem super his fe-
ceris cupientibus nobis inde rumorem audire
laetitiae non postponas sinceritatem tue litter-
arum aperiore. Datum Viterbiæ iij idus maii
anno undecimo

62

to. lati. —
94. ii. 10
— sp. 583
— 1°

Arch. Valv.
Clom. X, cap. I,
n. 3

to
P.
lati.
ti. 10
sp. 583
o. 4.

Ex Gregorio IX

Gregorius etc. Episcopus quondam [sign. moderna]
Mutinense Apostolice Sedis legato.
Ab. clm. 1-28III

Ex parte carissimi in Christo filii nostro Re-
gis Daciae illustris nostris fuit auribus inter a. 11.
2271/

matum quod, cum olim inter ipsum ex parte
una et magistrum et fratres tunc milites
Christi sive domus Sancte Marie Ecclom
conum in Livonia ex altera super castro de Pe-
vela et terris eidem adiacentibus gravis cau-
ta fuit materia questionis et coram diversis
auditoribus latit a nobis extitisset dictum
litigatum, tandem bone memorie episcopo Sa-
binensi partibus a nobis auditore concessos
processus in causa habitos eadem et que coram
ipso partes hinc inde proponere voluerunt nobis
fideliter referente, diffinitivam pro eadem Regis
super predictis sententiam de fratum nostrorum
consilio duacionis preferendam: tibi executionem
eiusdem sententie delegantes. Sed tu directas
tibi a nobis super huiusmodi executione lit-
teras in favorem partis alterius pro tua volun-
tate supprimend, ex parte ipsius Regis plures
requisitus ut in eodem negotio iuxta formam

2

litterarum nostrarum ad te directorum proce-
deret, id efficere, licet oportunitatem habue-
ris, non curasti; super quo Rex ipse tibi per
Selam petuit Apostolicam providere. Verum,
quia frustra terminarentur sententia questio-
nes, noli' eam faceremus executioni mandari;
mandamus quatenus iusta priorum littera-
rum continentiam facias auctoritate nostra
apostolica reservata firmiter observari; alio
quin venerabilibus fratribus nostris... Pre-
mendi et... Magdeburgensi Archiepiscopis
et... Episcopo Verdensi nostris damus litteris
in mandatis ut ipsi super hoc mandatum apo-
stolicum exequantur, constitutio de duobus
dictis in concilio generali edita non obstante.
Datum Laterani iij idus martii anno m
decimo.

to
p.
94.
94.
94.583
- " 9°

100

Arch. Statei
Ann. X, Cap. I

n° 3.

62

to
sp.
lati.
04.
ii. 10
sp. 583.
a. 9°

~~la Gregorio IX~~
Gregorius etc. Episcopo quondam Mutinensi [Sign. moderna]
Apostolice Sedis legato.
Ab. Ann. I-XVII

Ex parte carissimi in Christo filii nostri Regis Da²²⁷
rie illustris nostros fuit auribus intimatum quod Gregorii IX
consilium inter ipsum ex parte uera et magistrum a^o II.
et fratres tunc militie Christi ^{nunc} domus San
te Marie Teutonicorum in Lituania ex altera
super castro de Revela et terris eidem adiacenti
bus gravis exhorta fuit materia questionis et co
rum diversis auditoribus datis a nobis constituerat
dintus litigium. tandem bone memoria episo
po Sabinensi partibus a nobis auditore concus
procedens in causa eadem habitos et que coram ipso
partes hinc inde proponere voluerit nobis fidele
ter referente, diffinitivam pro eadem Regis super
predictis sententiam de fratribus nostrorum consi
lio duximus proferendam: tibi executionem eiusdem
sententie delegantas. Sed tu directas tibi a no
bis super huiusmodi executione litteras in favo
rem partis alterius pro tua voluntate suffimenes
en parte ipsius Regis plures requiritur ut in e
dem negocio iuncta formam litterarum nostrarum

101

2

ad te directarum procederes, id efficiere, Crat oper
unitatem habueris, non curias; super quo Rex
ipse sibi per Sedem petuit Apostolicam provideri.
Verum quia nostra terminarentur sententia que
stiones, nisi eam faceremus executioni mandari,
mandamus quatuor iuxta priorum litterarum
continentiam facias auctoritate nostra apostolica
ca reservata formiter obseruari, alioquin vene
rabilibus fratribus nostris... Bremensi et...
Magdeburgensi Archiepiscopis et... Episcopis
Verdensi nostris damus litteris in mandatis ut
ipsi super hoc mandatum apostolicum exequantur
constitutione de duobus dictis in concilio gene
rali edita non obstante.

Datum Latesani iij idus martii anno unde
cimo.

62

to
sh.
'04.
—
—

atic. —
76.10
94.583
—
— 8°

102

52

Arch. Vatic.
Reg. Vatic. Noh.
XXII, vol. 104,
ep. 962.

st.
26.
f. 10
sp. 583
- 1.

Venerabili fratri Engellerto episcopo Tarbatensi

alutem. Quia presentis vite conditio statum habet instabilem, ita que visibilem habent essentiam tendunt visibiliter ad non ceterum salubri meditatione premeditans, diem tue peregrinationis estum dispositione testamentaria dederas prevenire. Nos teque tuis in hac parte supplicationibus inclinati, ut de bonis tuis undecumque non per ecclesiam seu ecclias, alia tamen libite acquisitis, que ad te pertinere omnimode dino suntur, libere tibi valcas, ac de bonis mobilibus ecclesiasticis tue dispositio nis vel administrationi commissis, que tamen non fuerint alteris vel altarium ecclesiarum tibi commissarum ministerios, malicii speciali carundem ecclesiarum divino cultu seu summi reputata, necon et quibuscumque bonis mobilibus a te per ecclesiam seu ecclias licite acquisitis pro decantibus et honestis expensis tui funeralis, et pro remuneratione illorum, qui tibi servierunt, sive sint consanguinei sive alii, iusta seruitio meritorum, moderate tamen disponere ac orogare, et alias prius te ipsis carundem ecclesiarum ore alieno deducto, ut eadem ecclie non remaneant debitis obligata, in prius ac licitos usus convertere possis per plenam et liberam devotioni tue au totate presentium concedimus facultatem. Volum autem ut in corundem ecclesiasticorum dispositione honorum iusta

103

62

quantitatem residui erga ecclias a quibus eadem percepisti te
liberalem exhibeas, prout conscientia tibi dictaverit, et anime tue
saluti videris expedire. Dat. Avinione v idus septembri anno
decimo septimo.

lat. —
cc. 10
sp. 583
a. 4°

103

62

lati.
sc. 10
sp. 583.
a. 4°

quantitatem residui erga ecclesias a quibus eadem percepisti te
liberalem exhibeas, prout conscientia tibi dictaverit, et anime tue
saluti videris expedire. Dat. Avinione v idus septembri anno
decimo septimo.

103

62

quantitatem residui erga ecclesias a quibus eadem percepisti te
liberalem exhibeas, prout conscientia tibi dictaverit, et anime tue
saluti videris expedire. Dat. Avinione v idus septembri anno
decimo septimo.

latice
sc. 10
sp. 583
a. 4°

103

62

quantitatem residui erga ecclesias a quibus eadem percepisti te
liberalem exhibeas, prout conscientia tibi dictaverit, et anime tue
saluti videris expedire. Dat. Avinione v idus septembri anno
decimo septimo.

lati -
ii. 10
sp. 583.
- 4°

103

52

quantitatem residui orga ecclesiis a quibus eadem percipiisti te
liberalum exhibeas, prout conscientia tibi dictaverit, et anime tue
saluti interiori expedire. Dat. Annione v idus septembres anno
duodecimo.

T
atic
2.10
sp. 583
-7.9°

Archiv. Vatic.
 Reg. Vatic. Vol.
XXII, vol. 104,
 ep. 968.

ati
 i. 10
 ap. 583
 a. 7. 3°

Dilecto filio Johanni Berlandi rectori paro-
 chialis ecclesie de Garvilletta Xanotonem diocesis salutem.

Buia presentis vite conditio etc.... (1) Nos igitur dilecte filii no-
 stri Petri tituli Sancti Stephani in Celiomonte presbyteri cardinali-
 lis nobis super hoc pro te familiari suo humiliter supplicantis,
 ut tu in hac parte supplicationibus inclinatus, ut de bonis tuis
 undeunque, non per ecclesiam seu ecclesiias tibi commissas
 aliam tamen licite acquisitis, que ad te etc. usque ere alieno de-
 ducto, ut ipse ecclesie non remaneant debitis obligates in prius
 alicuius usus convertere possis, plenam et liberam tibi auctorita-
 te presentium concedimus facultatem etc. usque. Volumus autem
 quod in corundem dispositione bonorum iuxta quantitatem
 etc. usque in finem. Pat. Avinione ij Idus martii anno deci-
 moseptimo.

(1) Come nell'altra diretta ad Engelberto vescovo di Dorpat.

t) Vol. 104. ep. 962.

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Joh.
XXII, vol. 104,
ep. 1332.

ti
atic. -
i. 10
p. 583
- 7. 9.

Universi xpifidelibus presentes litteras inspe-
tioris salutem. Splendor paternae glorie qui sua mundum illu-
minat ineffabili claritate, pia vota fidelium de clementissima
ipius maiestate sperantium tunc precipe benigno favore pro-
sequitur, cum devota ipsorum humilitas sanctorum meritis et
precibus adiuwatur. Capientes igitur ut ecclesia Tarbaten, que Bea-
torum Petri et Pauli apostolorum est vocabulo insignita, ad quam
xpifideles illarum precipe partium, in quibus contigui sunt pa-
geni, specialem devotionem habere ducuntur, congruis honoribus
frequentetur, et quod fideles ipsi fidei sincere corroborati dulcedine
et affectu, eo devotius ad ecclesiam ipsam confluant, quo per hoc
potioris dono celestis gratie senserint se refectos, de Omnipotentes
Dei misericordia, et corundem apostolorum auctoritate confisi;
omnibus vere penitentibus et confessis, qui ecclesiam ipsam in
Vativitatis, Circumcisionis, Epiphanie, Resurrectionis et Assen-
sionis (sic) Domini et Pentecostes, et quatuor Beate Marie Virgi-
nis unum annum, illis autem, qui eandem ecclesiam in pre-
fatorum et aliorum apostolorum festivitatibus centum, eis vero
qui per octabas (sic) festivitatum predictarum ecclesiam ipsam
devote visitaverint annuatim quadraginta dies de iniunctis
sibi penitentibus singulis videlicet dictarum festivitatibus et

non mercatores, et in varianda episcopos non in

106

2

otabarum diebus, quibus ecclesiam ipsam visitaverint, ut pre-
fertur, misericorditer relaxamus. Dat. Primione v. idus septem-
bris anno decimo septimo.

t
atic.

i. 10

ep. 583

a. 7. 4°

mercuries, et in varanda epros vna in

Archiv. Vatic.
 Reg. Vatic. Blau
 VI, vol. 180,
 fol. 270, ep.
 817.

2
 10
 583
 474°

Dilecto filio magistro generali et patribus ho-
 spitalis Sancte Marie Theutonicorum Ierosolimitan salu-
 tem etc. Nois que pietate sapient, et continent equitatem
 cultusque divini respiciunt incrementum libenter adicimus
 apostolici munimini firmitatem. Tane petico pro parte
 vestra nobis exhibita continet, quod vos a carissimo in Christo
 filio nostro Waldemaro Dariorum rege illustri ducatum Este
 nre ad eundem regem alias ad dilectum filium Oconem
 (sic) germanum dicti regis, hospitalis vestri hereditario iure,
 si in seculo remansisset, spectantem, pro certa emista pe-
 cunie quantitate, et hinc dictus ducatus plus valeat, quam sit
 quantitas supradicta. Idem tamen rex id quod dictus duca-
 tus plus valeat, seu valere posset, vobis in hospitali predicto
 in sue ac progenitorum suorum et successorum eiusdem re-
 gis animarum remedium, ac intuitu divino donavit, prout
 in patentibus litteris testimonialibus eiusdem regis sigillo
 munitis, quarum tenorem de verbo ad verbum presenti-
 bus inscri fecimus, plenius continetur. Deare pro parte
 vestra fuit nobis humiliter supplicatum, ut premissis ro-
 ber confirmationis apostolice adire dignaremur. Nos
 itaque vestris in haec parte supplicationibus inclinati
 exemptionem et donationem predictas ratas et gratas

habentes illas auctoritate apostolica et certa scientia confor-
mamus et presentes scripto patrocinio communimus. Te-
nor vero dictarum litterarum talis est. Sandissimo in xpō
patri ac domino, domino Clementi diuina providencia sa-
croante Romane ac universalis ecclesie summo pontifici
sauoque dominorum cardinalium collegio Waldemarus
de gratia Dariorum, Clavorumque rex cum summa re-
verencia oscula tam debita pedum quam parata beate-
rum. Sciat vestra sanctitas et venerabilitas sacri collegii
dominorum cardinalium, quod nos ea quo sincerissimus
frater noster Octo Deo et Beate Marie eius (sic) expresse voce
rat Ordinem hospitalis Beate Marie fratrum Theotonii
corum Jerosolimitan. ingredi quantocuties posset de ma-
turo concilio (sic) et assensu fidelium consiliariorum re-
qui nostri hot approbantes, et in salute anime sue
summe laudantes. Ducatum vestrum (sic) Estoniae ad
ipsum iure hereditario pertinentem, cum se et suo
Ordini predicto dedicaverit, de voluntate eiusdem fra-
tris nostri magistro fratribus et Ordini predictis in
remissionem peccaminum nostrorum progenitorum
successorumque. Et insuper cupientes nos participes fe-
ri omnium honorum operum, que sunt per fratres in
Ordine predicto, donavimus inter viros et tradiimus
in possessionem pacificam et quietam, et nihilomi-
nis ex certis et rationabilibus causis, nos et regnum
nostrum

nostrum tangentibus venditionis nomine et exemptionis
titulo pro eodem ducatu ab eisdem magistro, fratrebus et
Ordine decem et novem milia marcharum puri argentei
fatemur nos integraliter recipisse. Et sepeditos magi-
strum et fratres pro nobis, nostris creditoribus, quos ipsi de-
putavimus plenarie personasse. Et si predictus ducatus
nunc plus precii valet, vel in futurum valere posset,
as donationis pure titulo coremississe (sic). Si qui emuli
nostris et fratrum predictorum sanctetati vestre aliquid
suggerent, hoc scribimus ut veritas non occultetur, et ma-
lis via detrahendi procludatur (sic). In cuius rei testimo-
num presentibus nostrum est appensum magnus
sigillum. Datum et factum (sic) in Hafnia in die beati
Iohannis Baptiste anno Domini millesimo CCC quadra-
gesimo septimo. Nulli ergo eto nostre confirmationis
etc. Datum et signione vij idus februarii anno sexto.

v 2 v

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Bonif.
VIII, vol. 49
fol. 106^v. ep.
430.

lat. - -!
f. 10
ap. 583
- 4°.

Venerabilibus fratribus Eugenii archiepiscopo

et Ossensi (sic) episcopo. De statu et conditionibus quibus
nos cum cleris et populis vestris, et terram Livonie ac totam
Rigen. provinciam subiacetis, neconon de studiis et operibus
fratrum Ordinis Hospitalis Beate Marie Teutonicorum re-
lationibus fidelitatis auditio, proposuimus super hiis con-
ditionibus, et operibus clarius informari, et circa ea facere
quod fuerit, auctore Domino, faciendum, propter quod ma-
gistrum ipsius Ordinis, ac magistrum et tres commendato-
res Livonie eiusdem Ordinis, premisis quibusdam man-
dati, ad nostra presentiam evocamus, prout in aliis liste-
ris nostris eidem magistro super hoc directis, plenius con-
tinetur. Quo circa fraternitatem vestram requirimus et
rogamus per apostolica vobis scripta mandantes, quatenus
vos vel alter vestrum infra vi menses a die receptionis
presentium computandos, ad nostram presentiam perso-
naliter accedatis, et nichilominus per vos vel per alium
seu alios ex parte nostra reliquos suffragantes, patrem
archiepiscopem, neconon cleros, et populos civitatum et terri-
rum vestrarum diocesum ac totius provincie Rigen.,
de quibus expedire videritis citare curretis, ut infra ter-
minum vobis superius assignatum, predicti suffra-

Archiv. Vatic
Reg. Vatis. Bonif
VIII. vol. 49.
fol. 171, ep.
164.

latice
72. 10
ap. 583.
a. 4°

Venerabilibus fratribus.. Rigen. archiepiscopo

v. Tharbatenii et.. Osiliensi episcopis. Paganorum orrenda
perfidia statui x piane religionis infesta fidelium canda tur-
tre quietem contra magnificum principem Ericum regem illu-
strem Dathie ac vassallos eius in terra Estoniae frequenter, sicut aue-
pimus, ausibus contumeliosis insurgit, ipsos impugnare presu-
mens et satagens exterminare vassallos, ut per eorundem po-
tentiam paganorum supra terram, quod absit, nephariis cona-
tilis dilatetur, quantum autem detectabile, ac pernitiosum
existet quantumve x p'colis ac maxime nobis et aliis illarum
partium in dispendium et obprobrium redundaret, si quod
advertat Altissimus, pagani predicti ibidem et innatae
nequitie venena diffunderent circumspctio vestra negle-
ctui non debet exponere, sed sic considerate prudenter, quod
zehus amoris Domini, et cultus fidei x piane in vestris forventer
insidere precordius dinoscantur. Buare fraternitatem vestram
rogamus et obsecramus in Domino per apostolica voli scri-
pta disticte precipientdo mandantes quatenus efficacibus
studis ac viis, et modis de quibus expedire videritis hu-
iusmodi paganorum nephandis comatibus oriantes, pre-
fatis vassallos eiusdem regis Dathie pro defensione dictae
terre Estoniae, ac dilatione fidei memorate in eis, sic

113

62

prudenter, sic efficaciter assistatis, quod per studia vestra
fides et religio xpiana habeant inibi, divini auxiliū poten
tia suffragante, triumphum, vosque per hoc retributionis
eternae premium, et laudis humane preconium consequi
pleniū valeatis, et constitutatis regem ipsum processu
temporis, in nostris Beneplacitis debitorem. Dat. Laterani
xv kal. aprilis anno v.^o

lati.

ii. 10

sp. 583

- 7. 4°

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Hone
nū III vol. 10.
fol. 135, ep.
584.

lati. — 1
se. 10
sp. 583
— 7°

Livoniensi episcopo. Cum a nobis pe-

*titur etc. Supradicta etc. uique inclinata. Personam
quam necnon ecclesiam Livoniarum, cuius Pro auctore
precides, cum omnibus bonis que imprecentiarum ra-
tionaliter possides, aut in futurum iustis modis, pre-
stante Domina, poteris adspicere, sub beato Petri etc.
uique suscipimus. Specialiter autem Estoniam, Le-
toniam et Semigalliam terras de novo in Livonia
aquisitas, sicut eas iuste et pacifice possides, tub
et per te Livonen. ecclesie auctoritate apostolica
confirmamus, et presentis scripti patrocinio commun-
mas. Nulli ergo etc. nostra protectionis et confirmatio-
niis infringere. Si quis autem etc. Dat. Viterbi v. Kal.
novembrie pontificatus nostri anno quarto.*

Archiv. Vatis. latice -
 Reg. Vatis. Gregor. 70. 10
 rii IX. vol. 18, ap. 583.
 fol. 286 ep. 65. - 3°

.. Episcopo quondam Mutinensi. penitentiariorum
 nostros Apostolice Sedis legato. Grato etc. ut supra usque per-
 tulerunt una cum venerabilibus fratribus nostris.. higen.
 .. Tarbaten. et.. Osilien episcopis per flesiles litteras supple-
 citer postulantes etc. usque perseverent. Tu itaque cui vir-
 tutum Dominus super exaltanda gloria sui nominis affe-
 stum tribuit et effectum, omnem quam potes opem et que-
 ram largiaris, ut quod in spe nostra ex huiusmodi unione
 geritur in productione gratorum haberi fructum, superna
 propitiante gratia videatur, sique fiat, quod ex hoc nobis
 et leticie multitudo proveniat, et tibi tandem claritatis
 eterne radius illucescat. Dat. Viterbiij iij idus maii anno
 undecimo.

In eodem fere modo: .. Preceptor et fratribus Milicie
 de Livonia etc. ut supra usque in suo labore perseverent.
 Nulli ergo nostre unionis et constitutionis etc. Si quis au-
 tem etc. Dat. Viterbiij iij idus maii anno undecimo.

In eodem modo: Hermanno magistro et fratribus Hospiti-
 talis Sancte Marie Teutonicorum Ierosolimitan. etc. usque in
 suo labore perseverent. Nulli ergo nostre unionis et consti-
 tutionis etc. Si quis autem etc. Dat. Viterbiij iij idus maii anno
 undecimo.

Archiv. Vatic.
 Reg. Vatic. Gregorius
 in IX, fol. 18,
 fol. 286^v,
 ep. 66 et 67

lat. 1
 10
 ap. 583
 a. 7. 5°

.. Episcopo quondam Matinensi: penitentiario.
Apostolice Sedis legato. De unione que per sedem Apostolicam
 de dilectis filiis magistris et fratribus Hospitalis Sancte Marie
 Vetericorum Ierosolimitan. et fratribus Militie Christi de Livonia,
 Ignis inspirante, provenit, speciem firmam gerimus, quod
 in ipsa divina faciente gratia multiplex utilitas procura-
 tur. Sed (sic) cum hoc nunquam possit provenire facilius
 quam quod terre status sit a quibusque calumpniis expedi-
 tur, fraternaliter tecum rogamus et hortamur in Domino
 Nostro Christo, quem karissimum in se filium nostrum.. illa-
 rem regem Vacie perte, si se facultas obliteret, vel per
 litteras et munitiones speciales ad hoc iuxta scientiam tibi
 super attributam inducas studio diligenter, quod cum
 nefatis fratribus Hospitalis preterquam ad partes ipsas
 pervenerint, sublata cunque materia questionis, que sunt
 pacis et tranquillitatis habeat, et eosdem devotione per-
 petua sibi constituant obligatos, presentem cum ipsis de castro
 levavit sub eorum dominio semper pacifice teneatur in-
 ita providentiam tuam parati sint faciendum assumere
 quod tam eis quam dicto regi sit congruum, et partes utri-
 que profectibus oportunum. Quod autem super his feceris

cupientibus nobis inde rumorem audire letitie non post-
ponas sinceritatis tue litteris aperire. Datum ut supra
[Viterbi: iij idus maii anno undecimo].

17. Eidem. Quibus nuper Livenia sit affecta dolori-
bus relatu nobis innotuit, et tibi merentium facies revela-
vit. Igitur cum illatum sibi dispendium sit per exqui-
te diligentie studium abolendum fraternitatem tamen
presentium auctoritate mandamus quatenus nichil in
ipsa ex quo aliquod possit consurgere scandalum vel di-
cimen, de novo facias absque mandato sedis apostolice
speciali. Dat. Viterbi iij idus maii anno undecimo.

lati-
t. 10
ap. 583
- 4°

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. In-
nocentii IV.
vol. 23. fol.
63. ep. 488.

lat. 1
f. 10
ep. 583
a. 4.

Episcopo Tarbatensi. Cum a nobis peti-
tur etc. usque affectum. Exhibita quidem nobis tua petitio
continebat, quod licet b. me. Th. primus in Estonic partibus
episcopus sedem suam episcopalem in Seale circa Mariti-
mam posuisset, nichilominus b. me. Hermannus Sealen.
episcopus successor ipsius in Tarbatum auctoritate apostolica
sedem transstulit memoratam, retento sibi auctoritate hu-
iusmodi titulo Sealen. Verum processu temporis quia See-
len locus extra sue diocesis terminos positus erat, pene pe-
nitus derelictus, idem Th. episcopus quod a Tarbato, ubi con-
gregationem canonicorum honorabilem in Seatorum Petri
et Pauli apostolorum honorificantiam ordinarat, sumpto
vobabo Tarbaten. episcopus decetero diceretur, salvis sibi
siueque successoribus omnibus instrumentis, privilegiis et
indulgentiis apostolicis et aliis sub Sealen. confectis no-
mine a b. me. Guillermo tunc Abutinen. et postmodum
Takinen. episcopo in illis partibus Apostolice Sedis legato, ha-
bente ad hoc ab eadem Sede plenam et liberam potestatem,
sibi obtinuit indulgeri. Nos itaque tuis precibus inclinati,
quod super hoc provide factum est ratum habentes et gra-
tum illud auctoritate apostolica confirmamus etc. usque
communimus. Nulli etc. nostre confirmationis etc. dat.

Litteram non i felicem annos 2j:

„Propositus ecclesie Regen: datus est super hoc concer-
vator. Non obstat: si aliquibus a deo et Gratia sit induc-
tum, quod excommunicari; suspensus vel interdictus non pos-
sit etc: usque mentionem.

17
622

22. 10

26. 583

- 7. 5?

Archiv. Vatic.
 Reg. Notar. 1722. fol. 5
 anno 17. vol. 23. p. 19
 fol. 175. ap. 20. 202
 00. 31. -
 - 29

Xpiano episcopo Lethoviae. Inserviat prebites
 curiosimi in X^o filii nostri... illustris regis Lethoviae, de nos
 conuersi ad cultum fidei xpiane, venerabilis patre nostro... ac
 diepiscopo Lethoviae ac Prusiae prout accepimus sub certa forma
 sedimus nostres litteris in mandatis, ut cathedrali ecclesie, pecunia
 dictis rea in partibus suis de novo sub propriis expensis exigere
 ac datur magnifice intendebat, te tunc fratrem presbyterum Hegi
 talis Sancte Marie Thentoniorum in Lethoviae, ad requisitionem
 regis eiusdem autoritate nostra preficeret in pastorem, et illi
 munus consecrationis impenderet, ac debitam dictionem et re-
 ventiam faceret a subditis exhiberi, recepturus a te postmodum
 pro nobis et Ecclesia Romana fidelitatis solite iuramentum
 iusta formam quam sub bulla nostra missimus interclusum.
 Tane idem archiepiscopus priusquam ad ipsum huncmodi no-
 strae littere pervenirent, de te prouidit ecclesie memorata iu-
 ramentum fidelitatis tuo, et ecclesie sue nomine a te recipi-
 bust hor de intentione nostra nullatenus actuant maxime
 cum terra Lethoviae (m) sit iuris et proprietatis huius loci,
 ac pro eiusdem regis honore quem a sua conuersione incepimus
 sumptuimus in fiduciam Ecclesie specialiter, et regis dignitati
 huius fecimus insigniri, nullum ob eas volumus quaque-
 pos alio quam Romano pontifici sit subiectus. Quia vero pre-

dicto rege a nobis postmodum per affectuosas litteras postulante,
 ut super hoc providere de circumspectione Sedis Apostolice curare
 mus, nos eius precibus annuentes, te ad observantiam predicti
 iuramenti taliter prestiti decrevimus aliquatenus non teneri.
 Nos provisionem de te factam per archiepiscopum memoratum,
 quem propter hoc in persona tua nullam iurisdictionem volu-
 mus obtinere, ratam et firmam habentes, ipsam auctoritate apo-
 stolica confirmamus etc. usque communimus. Decernentes in
 ritum et inane, si quid postquam litteras nostras super provi-
 sione de te facienda concessionis sine speciali mandato no-
 stro faciente de illis plenariam mentionem, fuit ab aliquo
 vel decetore fuerit attemptatum. Nulli etc. nostre confirma-
 tionis et constitutionis etc. Dat. Anagnie xy hal. octobris
 anno xy.

... Episcopus Tarbaten. datus est super huius conservator.
 Non obstan. si aliquibus personis vel dignitatibus a Sede Apos-
 tolica sit indulxum quod suspendi vel interdic; aut excom-
 municari non possint, de induxto huiusmodi sibi concessa
 plena et expressa, seu de verbo ad verbum in nostris little-
 ris mentio habeatur.

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Alex.
IV. vol. 24,
fol. 43 ep. 291.

st.
at.
se. 10
ap. 583

a. 79°

.. Archiepiscopo Rigeni eiusque successoribus
canonice substituendis in perpetuum. Cum universis dan-
ite Ecclesie filiis debitores ex iniuncto nobis a Deo apostolatus
officio existamus, illius tamen locis atque personis propen-
sori nos convenit caritatis studio iminere que ad sedem
apostolicam noscuntur specialius pertinere. Buocirca venera-
bile in 2° frater.. archiepiscope tuis iustis postulationibus
clementer annuimus, et ecclesiam Rigensem, cui Deo auco-
re preesse dinosciri, sub Beati Petri et nostra protectione
subcepimus etc. usque communimus. Statuentes, ut quas
unque possessiones, quecumque bona eadem ecclesia impre-
sentiarum iuste, ac canonice possidet, aut in futurum con-
cessione pontificum, largitione regum, vel principum,
stitutione fidelium, seu alii iustis modis, prestante Domi-
no poterit adipisci; firma libi tuisque successoribus
et illibata permaneant. In quibus haec propriis duci-
mus exprimenda vocabulis. Secundum ipsum in quo profe-
ta ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis suis. Civita-
tem Rigensem cum omnibus pertinentiis suis, salvo iure
del. fel.. magistri et fratrum Hospitalis Sante Ma-
rie Theutonicorum. Basta que Thorela, Bennewarde,

) I (

non mercatores, et in vana vanaria spes una in

Rosule, Remmi (sic), Dolen. Kercholme, Cokenhusen, Assu-
 ton et Segene vulgariter nuncupatur, cum omnibus perti-
 nentibus corundem. Montem Gerzicke (sic) communiter ape-
 pollatum, cum omnibus pertinentiis suis. Domos, terras, prata,
 nemoras, silvas, possessiones, piscarias, pascua, molendina
 et decimas, que habetis in locis Semigallie, salvo iure dicto-
 rum magistri et fratrum Hospitalis Sancte Marie Theuton-
 icorum. Upemele, Meckxepole, Tolewe et Selome, vulgar-
 ter appellatis, cum terris, pratis, nemoribus, usuagis et pa-
 quis in bosco et piano, in aquis et molendinis, in viis et se-
 mitis, et omnibus aliis libertatibus, et immunitatibus suis.
 Episcopatus quoque inferius annotatos Rigen. ecclie prout
 dicitur metropolitico iure subjectos, tibi successoribusque
 tuis, iure Romane Ecclesie ac preditorum magistri et
 fratrum Hospitalis Sancte Marie Theutonicorum in omni-
 bus et per omnia semper salvo, auctoritate apostolica confir-
 manus. Videlicet episcopatum Osilien, Tharbaten, Curo-
 nien, Wironien, Culminen, Wannen, Pomezanien;
 Tambien, Ruthenien, et Wersonien. Usum quoque palaei
 pontificalis videlicet officii plenitudinem tue fraternitati
 apostolice sedis liberalitate largimus, quo infra eccliam
 tuam utaris diebus inferius annotatis. Videlicet in nativita-
 te Domini, festivitate prothomartiris Stephani, Circunci-
 sione Domini, Epiphania, Propantie, dominica in ramis
 palmarum, Pena Domini, Sabbato sancto, Pasca, feria
 sexta

xxx mercatores, et in eam una pars una in

sexta, post Pascham, Ascensionem, Pentecosten, tribus festis
 vitatibus Beate Marie, natali beati Johannis Baptiste. Tolle
 propositibus omnium apostolorum. Commemoratione omnium
 sanctorum, dedicationibus ecclesiarum, anniversarii tue con-
 serationis die, ecclie tue principalibus festivitatibus. Conse-
 rationibus episcoporum et ordinationibus clericorum. Ad
 hec cimiteria ecclesiarum, et ecclesiastica beneficia nullus
 hereditario iure possideat. Quod si quis facere presumpe-
 rit centura ecclesiastica compescatur. Preterea quod com-
 muni assensu capitulo tui, vel partes consilii senioris in
 tua diocesi per te vel successores tuos fuerit canonice insti-
 tutum ratum et firmum volumus permanere. Prohibemus
 insuper ne excommunicatos, vel interdictos tuos ad offi-
 cium vel communionem ecclesiasticam, sine conscientia
 et assensu tuo quicquam admittat, aut contra sententiam
 tuam canonice promulgatam aliquis venire presumat,
 nisi forte periculum mortis imineat, aut dum presen-
 tiam tuam habere negaverint per alium, secundum
 formam Ecclesie, satisfactione premissa oporteat ligatum
 aboliiri. Sacrorum quoque canonum auctoritatem reguen-
 tes statuimus, ut nullus episcopus, vel archiepiscopus ab ipso
 tuo consensu conventus celebrare, causas etiam vel eccl-
 esistica negocia in tua diocesi, nisi per Romanum ponti-
 ficem, vel eius legatum fuerit eidem iniunctum, tra-
 stare presumat. Statuentes preterea, ut nullus cuiuscum-

) II (

xxx mercatores, et in variis iugis una ex

lat. —
 76. 10
 ap. 583
 — 4°

que ordinis clericis ecclesiasticis sibi concessas ad ius Reges atque
 dignitatis pertinentes, sine conscientia et consensu, tis de
 suorum tuorum faciat censualis, vel in eiusdemnam trans
 ferat potestatem. Et si factum fuerit irritum habeatur.
 Libertates quoque, et immunitates et antiquas et rationa
 biles conductudines ecclesie tue concessas, et hactenus ob
 servatas, ratus habemus, et eas perpetuis temporibus per
 manere vancimus. Porro Crucem vexillum dominicum
 exiret per provinciam, et episcopatus tibi metropolitico
 iure subiectos, ante te deferendi licentiam impetratur.
 Recrimimus etiam ergo ut nulli omnino hominum licet
 profanam ecclesiam temere perturbare, aut eius possessio
 ne auferre etc. usque profutura. Salva Sedis apostolice
 auctoritate. Signa igitur in futurum ecclesiastica se
 culariue persona hanc nostre constitutionis paginam
 etc. usque ultioni. Bunctis autem etc. usque inveniant.
 Amen Amen Amen. Dat. Neapoli per manum Guil
 lami Magistrisolarum Paimen. sancte Romane Ecclesie
 vicancelloris ij kal. aprilis, Indictione xii Incarna
 tione dominice anno. M. CC. LVII pontificatus domini
 Alexandri pape iiiij anno).

Archiv. Vatic.
 Reg. Vatic. Urb.
 IV. vol. 297
 fol. 277 ap. 208

lat. -
 10
 ap. 583

- 4°

Episcopo Revalensi. Dilectum filium Noe

fortum militem nuntium carissimi in Christo filii nostri...
 regis Vatic illustris in persona dilecti filii Herberti clericii
 natu ipsius militis honorare volentes fraternitati tue man-
 damus quatenus eundem clericum in ecclesia Tarbatensi
 per te, vel per alium recipi faciens in canonicum et in
 fratrem, ei de prebenda, si qua ibidem vacat ad presens,
 vel quamprimum ad id te facultas obtulerit, studias pro-
 videre. Non obstante certo ipsius ecclesie canonorum nu-
 mero, iuramento, confirmatione Sedis Apostolice, vel qua-
 cumque alia firmitate vallata. Aut si aliquibus a Sede
 Apostolica induluum existat, quod ad receptionem vel pro-
 visionem alium minime teneantur, aut quod ad id
 compelli: quodque interdici, suspendi vel excommunicari
 non possint, seu quod alius de prebendis ad ipsorum colla-
 tionem spectantibus, nequeat aliquibus prouidere per
 litteras Sedis ipsius non facientes plenam et expressam de
 indulto huiusmodi mentionem, vel qualibet alia indul-
 gentia Sedis predictae, per quam effectus presentium impe-
 diri valeat vel differri, et de qua in nostris litteris mentio-
 fieri debet specialis, vel si in eadem ecclesia pro aliis
 dirennius scripta nostra, quibus per hoc nullum vo-

tra mercatores, et in Ourlandia quos una in

127

lumus preindicium generari. Contradictores etc. usque com-
prendo. Dat. apud Uelvenerem iij nonas ianuarii an-
no tertio.

62

lati. — 1
ii. 10
ap. 583
— 9°

ex mercatores, et in Ourandia ipsos una ex

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. No. 1
Eai IV. vol. 44,
fol. 126 v.
ep. I XVI.

lat. 10
ap. 583

- 5°

Universis & fidelibus presentes litteras

inspecturus. Vite peremptis (sic) gloria qua mira benignitas conditoris omnium beatam coronat aciem virum supernorum, a redemptis pretio sanguinis fusi de pretioso corpore Redemptoris, meritorum debet acquiri virtute, inter que illud esse pregrande dimoscitur, quod ubique, sed precipue in sanctorum ecclesiis maiestas M^lxximi collaudatur. Rogamus itaque universitatem vestram, et hortamur in Domino, in remissionem vobis pecaminum iniungentes, quatenus ad cathedralem ecclesiam Tarbaten imploratur a Domino delictorum veniam in humilitate spiritus accedatis. Nos enim ut & fideles quasi per premia salubriter ad merita invitemus, omnibus vere penitentibus et confessis, qui ad eccliam ipsam in festitate apostolorum Petri et Pauli, quorum asseritur ecclia ipsa vocabulo insignita, et in octavis eiusdem festivitatis, causa devotionis accesserint annuatim, unum annum et quadraginta dies de omnipotenti Dei misericordia, et corundem apostolorum auctoritate confici de iniunctis sibi penitentibus misericorditer relaxamus. Dat. Rome apud Sanctam Marianam Maiorem xiiij kal. martii anno primo.

xxx mercatores, et in varanda quos una in

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Nic
lai IV. vol. 44
fol. 127 ep.
I. VII.

lat. 1
ii. 10
ap. 583
a. 4°

Venerabili fratri Bernardo episcopo Tharkaten.

Exigentibus tue devotionis meritis votis tuis libenter annui-
mus, et in his in quibus alio gratiosus existas, nos tibi favo-
rables exhibemus. Sane petitio tua nobis exhibita contine-
bat, quod nonnulli clericis et laici tue civitatis et diocesis
et violentam manuum injectionem in clericis excommuni-
cationis incurreverunt sententias, et frequenter incurvunt. Cum
que idem clericis et laici, propter locorum distantiam ad
varum discrimina, et defensionem patrie, que sunt assedi-
tis ruthenis et paganis vicina insultibus, et invasioni-
bus continuis eorum impetratur ad Apostolicam Sedem ac-
cedere nequeant absolvendi; fraternitati tue presentium
auctoritate committimus, proutenus audita super premissis
confessione ipsorum, nisi constet tibi predictis clericis et laicis
exomiter excessisse, satisfactio prius passis iniuriam compe-
tent ab excommunicationis sententias, quibus propter huius
modi injectionem, affectu ^{atritu} fuerint, iuxta formam Ecclesie ha-
c vice absolvas eosdem, et iniuncta eis pro modo culpe peniten-
tia competenti, et aliis que talibus debent, et consueverunt
iniungi cum predictis clericis ad tempus iuxta tue discretio-
nis arbitrium, a suorum ordinum executione suspensi;

ex mercatores, et in Barbanaqia quos inde ex

demum si eis vite merita suffragentur, aliudque canonium non obstat, super irregularitate, quam sic ligati, non tamen in contemptum clavum in suis ordinibus ministrando, vel alias se divinis immiscendo contraxerunt, prout animarum suarum saluti expedire videris, auctoritate nostra dispenses. Provo quod huiusmodi manuum injectores, quorum fuerit gra vis et enormis excessus, mittas ad Sedem Apostolicam abs vendos. Dat. ut supra [hunc apud Sanctam Mariam Mag rem xiiij kal. martii anno primo].

lati.
sc. 10
ep. 583
a. 4°

ex mercatores, et in Duranaria opes rura in

Archiv. Vatic.
 Reg. Vatic. Clem. lat. 1
 v. vol. 60 fol. 12. 10
 55^v, ep. 158. ap. 583

ad 4°

Venerabili fratri Nicolaus episcopo Tarbatensi.

Cum sicut nuper in nostra proposisti presentia constitutus, tam pro tuis necessariis, quam pro ecclesie tue Tarbatensis negotiis expedientis utiliter te subire oporteat magna onera expensarum, nobis humiliter supplicasti, ut usque ad summam mille quingentorum florenorum auri mutuum contrahendi sub modis et formis infrascriptis sine quibus etc. usque tuis supplicationibus inclinata; tibi contrahendi mutuum propter hoc usque ad predictam summam mille quingentorum florenorum nomine tuo et ipsius ecclesie, ac te ipsum et successores tuo, et predictam ecclesiam, ac tua et eorundem bona mobilia et immobilia, presentia et futura usque ad summam huicmodi propter ea creditoribus obligandi; usuris omnino clementibus et renuntiandi constitutionibus tam f. re. Bonifacii pape viij predecessoris nostri, de una quam de duabus dictis in Concilio generali, et quibuslibet alius a predecessoribus nostris super hoc editis, et beneficio restitutioinis integrum, et omnibus litteris et indulgentiis apostolicis imputatis ac etiam impetrandis, et omni Juris Canonici et Civilis auxilio et conventioni indicum et locorum si eorum creditorum nomine super huius apostolicas

xxx mercatores, et in buriana ipsos una ex

litteras continget impetrari, necnon ^{et} omnibus aliis exceptionibus
per quas contra creditores eosdem, tu dictique tui successores
possetis impostorem vos tueri plenam auctoritate presen-
tium etc. ut in forma usque (sic). (1)

atc.
c. 10
sp. 583
- 7.

(1) N. B. Manca la data. La lettera che precede
porta questa data: Dat. Attinione kal. martii anno
octavo. L'altra lettera, che segue, reca la data: Dat. Atti-
nione xij kal. martii anno octavo.

ex mercatores, et in curia sua ipsos max in

Archiv. Vatic.
 Formularium to
 Joh. XXII. im atic.
 Arm. XXXI. T. 10
 Vol. 72, fol. 50^v,
 ep. 330. ep. 583.
 a. 4°.

Clero Lubicensi.

Ut electus obediatur archiepiscopo, cui quae-
dam ecclesia est commissa. Cum nuper venerabili pa-
 tri nostro archiepiscopo Livonie et Estoniae, qui ob meritorum
 suorum prerogativam et devotionis affectionem et in nostros et
 fratrum nostrorum oculis gratiam meruit et favorem, Li-
 bicensem ecclesiam spiritualiter et temporaliter, non tam
 pro suis, quam pro nostris utilitatibus concesimus de spe-
 ciali gratia quamdiu vixerit gubernandam. Universita-
 tem vestram rogandam duximus attentius et monendam,
 per apostolica vobis scripta mandantes quatenus eundem
 archiepiscopum, per quem ut pro certo speratur Libicens ecce-
 sia grata in spiritualibus et temporalibus suscipiet inre-
 menta, benigne recipientes ac honeste tractantes, exhibea-
 tis eidem tanquam pastori animarum vestiarum ob-
 dentiam et reverentiam debitam et devotam, eius saluti-
 bus monitis et mandatis humiliter intendendo. Alioquin
 sententiam quam in rebelloz etc. (1).

(1) N. B. Manca la data; essendo questo volume un
semplice formulario.

ex mercatores, et in variis opere una co-

Archiv. Vatic.
Formularium
Johann. XXII.
Arm. XXXI.
fol. 194 ep.
1891.

Vatic. -
ie. 10
sp. 583
- 4°

Predicatio Crucis in subcidium Estoniae.

Alexander etc. Venerabili fratri Fr. Budunen
archiepiscopo et dil. fil. ... (sic). Princeps mundi huius quo-
rum infidelium mentes adeo exceperit, quod in eis illumina-
tio Evangelii non refulget, sed adhuc infidelitatis tenebris
obvoluta, non solum nolunt Dominum invocare, qui prope
est omnibus invocantibus cum veritate, quia quicumque
invocaverit nomen Domini salvis erit. Quin etiam si uictus
in filio Abrahe, qui secundum carnem genitus fuerat ex ancil-
la persequebatur illum, qui secundum spiritum ex libera natu-
erat. Ita et nunc filii Agar, infidelium videlicet populus, qui
adhuc in tenebris ambulans, ne dum videre meruit lucem
magnum. Nos qui iam non sumus ancille filii, sed libere,
qua libertate nos xps Dominus liberavit, persequi non
desistunt. Sane fe. re. G. papa, predecessor noster, accepto
quod hic, qui de Estoniae partibus, per Dei gratiam ad fidem
xiani nominis sunt conversi, a barbaris circumstantibus
multipliciter venabantur, ac sibi per hoc multipliciter
venabantur (sic), ac sibi per hoc peterent a xifidelibus sub-
veniri etc. Cum autem idem neophyti incolentes con-
tra ipsos persequitione, infidelium populorum, auxilio
fidelium egant ampliori. Discretionem vestram attente

ex mercatores, et in curandis quos non

Archiv. Vatic.
Formularium
Johann. XXII.
Ann. XXXI.
fol. 194 ep.
1891.

lat. -
sc. 10
ep. 583
a. 1°

Predicatio Crucis in subsidium Estoniae.

Alexander etc. Venerabili fratre F. ... Budunus
archiepiscopo et dil. fil. ... (sic). Princeps mundi huius quo-
rum infidelium mentes adeo exceperunt, quod in eis illumina-
tio Evangelii non resulget, sed adhuc infidelitatis tenebris
oboluti, non solum nolunt Dominum invocare, qui prope
est omnibus invocantibus cum veritate, quia quicumque
invocaverit nomen Domini salvis erit. Quin etiam si autem
in filio Abrahe, qui secundum carnem genitus fuerat ex ancil-
la persequebatur illum, qui secundum spiritum ex libera natus
erat. Ita et nunc filii Agar, infidelium videlicet populus, qui
adhuc in tenebris ambulans, nedium videre meruit lucem
magnum. Nos qui iam non sumus ancille filii, sed libere,
qua libertate nos Christus Dominus liberavit, persequi non
desistunt. Sane fe. re. G. papa, predecessor noster, accepto
quod hic, qui de Estoniae partibus, per migrationem ad fidem
christiani nominis sunt conversi, a barbaris circumstantibus
multipliciter venabantur, ac sibi per hoc multipliciter
venabantur (sic), ac sibi per hoc peterent a fidelibus salu-
veniri etc. Cum autem idem neophyte inalecente con-
tra ipsos persequitione infidelium populorum, auxilio
fidelium egant ampliori discretionem vestram attente

ex mercatores, et in curanda ipsos non co-

rogandam duximus et hortandam in remissionem vobis
 peccatum iniungentes, quatenus per vos, vel religiosas
 personas, ad hoc idoneas, per totam provinciam Dacie,
 et... civitates et dioeceses, preparatis & fidelibus contra hu-
 iusmodi infideles populos in eorum neophitorum subsi-
 dum verbum Crucis. Nos enim de Omnipotenti Dei gra-
 tia etc. usque omnibus quin (sic) in subsidium dictae terre
 Estoniae ierint in personis propriis, et expensis, ac illis
 qui in personis propriis illuc mittent propriae bellatores
 iusta quantitatem subsidii et devotionis affectum, illam
 suorum concedimus veniam peccatorum, de quibus veraci-
 ter corde contriti fuerint, et ore confessi, que transente-
 bus in Terre Sancte subsidium est concessa. Ceterum si
 qui crucesignati provincie archiepiscopatus et dioecesum
 predictarum in dicta Terre subsidium votum suum
 in eiusdem terre Estoniae voluerint commutare, illud
 eis auctoritate nostra commutare curetes, concedentes
 eis illam suorum veniam peccatorum, quam habuissent
 in dicta Terre subsidium transmeassent. (1).

(1) Senza data, essendo questo codice un formulario.

Archiv. Vat. lat. -
 Reg. Vat. Joh. 10.
XXII, vol. 78, cc. 10
 Sol. 155 v. ep. ap. 583
 477. -
 a. 4°.

Dilecto filio Johanni de Wesemborch administratori in spiritualibus et temporalibus prepositure ecclesie Tarbaten salutem. Apostolice sedis circumspecta benignitas personarum et contingentium casuum considerans quietatem rigorem temperat misericordiam exercendo, cum causa rationalibus id exposcat. Duidum sequidem in nostra proponisti presentia constitutus, quod bone memorie Nicolaus episcopus Thalaten contra personam tuam minus (sic) debite odii rancore concepto, te quibusdam bonis tuis sine aliqua rationali causa, contra iusticiam provocavit, et hiis non contentus, te in tua depressionem, vita periculum et iacturam de Castro civitatis Tarbaten, ubi tu dominum fovebas, violenter eicit, propter que ad curiam generalibilis fratris nostri archiepiscopi Oigen. loci metropolitani appellationis vocem, ut asseris, emisisti, dictis que episcopus te prosecutioni appellationis huiusmodi insistentem super certis articulis, super quibus contracte ex officio, ut dicebat, solebat inquirere, ad suam fecit presentiam evocari. Coram quo per te sicut propositionum quod cum ta predictis litteris per eundem episcopum existens, ut premittitur, quotidianus, non tenetarius, sibi super

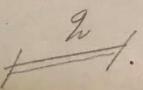
1
1

xxx mercatores, et in turramara quos una in

eisdem articulis ante restitutionem bonorum ipsorum aliquatenus respondere, sed dictus episcopus te super hoc audire reusans, ac premissis omnibus non contentus, te in nonnullis aliis oppressit nequiter, et multipliciter aggrauavit propter que oppressiones et gravamina, tu ab eodem episcopo ad eodem Apostolicam appellasti, petens instanter ab eodem episcopo super appellatione huiusmodi apostolos tibi dari. Sed dictus episcopus eodem apostolos tibi denegans exhibere huiusmodi appellatione ad eandem eodem emissa contenta, te canoniciatu et prebenda, ac prepositura, quos in eadem ecclesia canonice fueras associatus, illosque diu possideras, et tunc etiam possidebas pacifice, et quiete, ne non reliquis alii bonis tuis mobilibus et immobilibus contra iustitiam spoliavit, propter que ad eandem eodem iterum appellasti, et in causis appellationum huiusmodi ad eandem eodem emissarum, ad certos indices sub certa forma dicte eodis litteras impetrasti, coram quibus licet dictus episcopus per eos ad instantiam tuam citatus pluries fuisset legitime, tamen coram eis contempnsit contumaciter comparere, et nichilominus te viis et modis quibus poterat, multipliciter molestabat. Postea vero te cum nonnullis tuis sociis et amicis ad quedam loca ubi non nulla bona tam patrimonialia, quam alia habere dinoceris personaliter conferente, ac gentibus ipsius episcopi in numero copioso obviabantibus tibi dictisque sociis et amicis, inter te et socios et amicos tuos ex una parte, et gentes

ex mercatores, et in curranara quos una ex

gentes ipsius episcopi ex altera, habitus fuit conflictus, in
 quo multorum hominum hincide peremptio intervenit.
 Quare nobis humiliter supplicaste, ut providere tibi circa re-
 stitutionem dictorum canoniciatus et prebende ac prepositu-
 re paterna diligentia dignaremur. Nos igitur volentes tue
 indigentie de benignitate apostolica providere, tibi canoni-
 catus, et prebendam et preposituram eisdem, cum omnibus
 iuribus et pertinentiis suis premissis, seu aliquo premisso-
 rum nequaquam obstantibus auctoritate apostolica ex cer-
 ta scientia commendamus, tenendos per te usque ad eius-
 dem Sedis benefacitum, et etiam possidentas, fructibus,
 redditibus et proventibus universis dictorum canoniciatus
 et prebende ac prepositure in usos tuos durante tempore
 commande huiusmodi convertendis, decernentes auctori-
 tate apostolica tibi de ipsorum fructibus, redditibus [et]
 proventibus universis perceptis medi tempore ex eisdem
 fore satisfactionem plenariam exhibendam, ac irritum
 et inane si secus de his per quoscumque scienter vel
 ignoranter post spoliationem et appellations huiusmodi
 attemptatum extitit, vel impostorum contigerit attemptari;
 omnes collationes de canoniciatu et prebenda ac prepositura
 predictis quibuscumque personis forsitan factas postquam
 eisdem fuisti, ut premittitur, spoliatus auctoritate predi-
 cta nichilominus revocantes, ac decernentes eisdem causas
 vacuas, irritas et inaneas et nullius penitus existere fir-

 Ex mercatores, et in Curlandia ipsos una en

mitatis. Nulli etc. nostre commendationis, constitutionis
et revocationis infringere etc. Dat. Arvinione xij kal. novem-
bris anno nono.

In eodem modo: Venerabilibus fratribus.. archiepisco-
po Digen. et.. Crilien. ac.. Roskilden. episcopis salutem.
Apostolice sedis etc. usque existaret firmatatis. Duo circa
fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus que-
tenus vos vel duo aut unus vestrum per vos, vel per alium
seu alias eundem Johannem vel procuratorem suum eius
nomine in corporalem possessionem canoniciatus, prebende
et prepositure ac iurium et pertinentiarum/ predictorum
inducates auctoritate nostra et defendatis inductum, amo-
tis quibuslibet detentoribus ab eisdem, facientes eisdem
vel dicto procuratori pro eo de fructibus perceptis medio
tempore ex eisdem, et qui percipi potuerunt satisfactum
plenarium exhiberi, ac ei de dictorum canoniciatus et pre-
bende ac prepositure fructibus, redditibus, proventibus, iuri-
bus et obventionibus universis huiusmodi commenda du-
rante integre responderi. Non obstantibus omnibus supradic-
atis etc.... Dat. ut supra.

in mercatores, et in Turcana aplos non in

mitatis. Nulli etc. nostre commendationis, constitutionis
et revectionis infringere etc. Dat. Arvinione xij kal. novem-
bris anno nono.

In eodem modo: Venerabilibus fratribus.. archiepisco-
ps. bingen. et.. Osilien. ac.. Roskilden. episcopis salutem.
Apostolice sedis etc. usque existaret firmatatis. Duo circa
paternitati vestre per apostolica scripta mandamus que-
tumus vos vel duo aut unus vestrum per vos, vel per alium
se alias eundem Johannem vel procuratorem suum eius
nomine in corporalem possessionem canonicatus, prebende
et prepositure ac iurium et pertinentiarum/ predictorum
inducatis auctoritate nostra et defendatis inductum, amo-
nis quibuslibet detentoribus ab eisdem, facientes eisdem
vel dicto procuratori pro eo de fructibus perceptis medio
tempore ex eisdem, et qui percipi potuerunt satisfactum
plenarium exhiberi, ac ei de dictorum canonicatus et pre-
bende ac prepositure fructibus, redditibus, proventibus, iuri-
bus et obventionibus universis huiusmodi commenda du-
rante integre responderi. Non obstantibus omnibus supradic-
tis etc... Dat. ut supra.

ex mercatores, et in Turcana apertos non en-

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Joh.
XXII, vol. 90, f. 10
fol. 4, ep. 1016, ap. 583.

a. 7. 4°

Venerabili fratri.. episcopo Osilien. et dilec-
tis filiis.. preposito Osilien. ac magistro Taobo de Monte
na canonico Tornacen. ecclesiarum salutem. Sincere de-
votionis affectus quem venerabilis frater noster Engelbertus
episcopus Tarbatensis ad nos et Romanam gerit Eusebam
promeretur, ut personam suam honoremus speciali gratia
et favore. Tane petitio ipsius episcopi nobis exhibita conte-
nabat, quod olim prepositura ac canonicatu et prebenda
ecclesie Tarbaten. per munus consecrationis sibi quem du-
dum Tarbaten. ecclesie tunc vacanti prefecimus in episco-
pum et pastorem de mandato nostro apud Apostolam sa-
^{imperium quod sedem ipsam}
dem, vacantibus Iohannes de Wisemberth clericus Revelien.
diocesis, qui olim preposituram, canonicatum et prebendam
predictos obtinens, eisdem propter homicidium, depopulationis
agronum et nonnulla alia crimina et encensus commissos et
perpetratos per eum per bone memorie Nicolaum episcopum
Tarbaten. proximum predecessorum ipsius Engelberti priva-
tus est, iustitia exigente, ac propterea declaratus inhabilis
ad ecclesiasticum beneficium obtinendum, de premissis
penitus tacito, eandem preposituram per surreptionem
et fraudem sibi per nos concedi obtinuit in comendam,
propter quod idem Engelbertus episcopus et dilecti filii

= 1 =

ex mercatores, et in Burlandia aplos tan ex

15

lati -

ii. 10

ff. 583

- 74°

Capitulum cuiusdam ecclesie ad missam audientiam appelle-
runt, et in causa negotiorum sui modo et negotiis princi-
pali contra vicum Toscannum et pro Engelberto episcopo et
capitulo capitolio est sufficitia sententia in Romana-
ca, exigente iustitia, pronuptio que nulla provocatio-
ne agita in eam transire indicatam, dictaque Johanni
arbitrio, per eam vellet perpetuum silentium impositum
super proprietaria predicta. Quare idem Engelbertus episcopus
vello bussellus supplavit, ut cum pro defensione sole-
re equalitate que in fratribus dispensata est, et paganorum
fratrum est, ut auctoritate, situate, aliorum disiuncti et potentes
in, nichil resistente, facta, consilium et auxilium sibi et
eum valere viri plurimum experta confundi pre-
posturam huiusmodi aliorum personae plene sibi pauc-
tatem concedere dignaramur. Ab itaque ipsius episcopis
nivolentes honorare personam, et per honorem sibi subi-
bitum ali gratiam impetrari, dimicemus vestre per quo
etbia scripto mandamus quatenus committimus et
mandamus quatenus vos vel nos, aut unius vestrum per
nos vel alium seu alterius, non est iste, confundi hac viae di-
lam proprietoram, sed vacanciam, de qua nullus petet
non disponere potest, pro eo quod us die ante vacanciam
huiusmodi annas dignitatis personatus et officia certa
per beneficia ecclesiastica agit dictum solum pacem
pro modo vacante et in altera vacante provisione
est

et dispositioni nostre duximus specialiter reservanda, decer-
nendo en tunc irritum et inane si securus super huius quoquam
quavis auctoritate scienter vel ignorantiter contingere attempta-
ri, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis persone ydonee
etiam aliud beneficium ecclesiasticum obtinenti, de qua ei-
dem Engelberto episcopo videbitur, dummodo dicta prepositura
et huiusmodi beneficium se ad invicem compatiantur,
ac inducendi per se vel alium, seu alios personam ipsam
in corporalem possessionem ipsius prepositure, iurium
et pertinentiarum ipsius, et inductam etiam defendantii,
amoto ab ea quolibet detentore, ac faciendi personam can-
dem, vel dictum procuratorem pro ea, ad preposituram ip-
sam in dicta eccllesia, ut est moris, admitti, sibique de
ipsius prepositure fructibus redditibus, proventibus, iu-
ribus et obventionibus universis integre responderi etc...
[Omissis]. Dat. Avinione xij kal. Ianuarii anno testio
decimo.

= 3. =

ex mercatores, et in Burlandia ymos una ex

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Vol. lat.
XXII, vol. 104, i. 10
ep. 1191. ap. 583.

a. 7. 4.

Dilectis filiis.. abbati monasterii in Valkena
Tarbaten. diocesis, et.. preposito Brigen. ac.. scolastico Tullen.
ecclesiarum salutem. Ad hoc nos Deus protulit in familiam
domus sue, ut oportuna singulis provisionis auxilia fidelis
soritutis iniuncte prudentia pro tempore dispensantes, co-
rum presentim necessitatibus intendamus, occursumus dispen-
sus iposque ab oppressionibus relevemus, qui assumpti in
partem solicitudinis, potioris sunt dignitatis titulo insi-
gniti. Sane venerabilis fratris nostri Engilberti episcopi Tar-
batensis conquestione perceperimus, quod nonnulli archiepi-
sopi, episcopi ceterique ecclesiarum prelati et clerci ac
ecclesiastice persone, tam religiose, quam etiam seculares,
neconon duces, marchiones, comites, barones, nobiles, milites
et laici, communia civitatum, universitates oppidorum, ca-
storum villarum et aliarum locorum, et aliae singulares
personae civitatum et diocesum, et aliarum partium diver-
sarum occuparunt et occupari fecerunt castra, villas et alia
loca, terras, domos, possessiones, iura et iurisdictiones, neconon
fructus, redditus et proventus, et nonnulla alia bona mobilia et
immobilia spiritualia et temporalia, ad ipsum episcopum et
mensam suam episcopalem spectantia, et ea detinent inde-

< 17

ex mercatores, et in Burlandia ipsos tax ex

lice occupata, seu ea detinentibus prestant consilium, auxiliu
 sum vel favorem. Nonnulli etiam civitatum, diocesum et
 partium predictarum qui nomen Domini in vacuum re-
 ciperent non formidant, eidem episcopo super predictis ca-
 stis, villis et locis aliis, terris, domibus, possessionibus, in-
 ribus et iurisdictionibus, fructibus, censibus, redditibus et
 preventibus eundem, et quibuscumque alii bonis, mo-
 bibus et immobilibus, spiritualibus et temporalibus et aliis
 rebus ad eisdem episcopum et mensam spectantibus mul-
 tiplices molestias et iniurias inferunt et iacturas. Quare
 dictus episcopus nobis humiliter supplicavit, ut cum ei-
 dem reddatur valde inutile difficile pro singulari quere-
 lis ad Apostolicam. Sedem habere recursum, proridere
 sibi super hoc paterna diligentia curaremus. Nos igi-
 tur adversus occupatores, presumptores, molestatores et
 iniuriatores huiusmodi illo volentes eidem episcopo re-
 medio subvenire, per quod ipsorum compescatur temeri-
 tas, et alius aditus committendi similia precludatur.
 Recrationi vestre per apostolica scripta mandamus
 quatenus vos vel duo, aut unus vestrum, per vos vel alium
 seu alios, etiam si sint extra loca in quibus deputate estis
 conservatores et indices, prefato episcopo efficacis defensio-
 nis presidio assistentes, non permitteatis eundem super
 hiis et quibuslibet alii bonis et iuribus ad episcopum
 et mensam predictos spectantibus, ab eisdem vel qui-
 bustibet

ex mercatores, et in Burlandia oplos tax in

buslibet alius indebit molestari, vel ei gravamina sententiam
 dampna vel iniurias irrogari, facturi dicto episcopo, cum ab
 eo vel procuratoribus suis, aut eorum aliquo fueritis requi-
 siti, de predictis et aliis personis quibuslibet super restitu-
 tione huiusmodi castorum, villarum, terrarum et aliorum
 locorum, iurisdictionum, iurium et bonorum mobilium et immo-
 bilium reddituum quoque ac proventuum et aliorum quo-
 rumcumque bonorum, neconon de quibuslibet molestias et
 iniurias atque dampnis presentibus et futuris, in aliis vide-
 licet que iudicialem requirunt indaginem, summarie de
 plano, sine scopitu et figura iudicii, in aliis vero, prout
 qualitas ipsorum exigerit, iusticie complementum. Occu-
 patores seu detentores, molestatores, presumptores et iniur-
 iatores huiusmodi neconon contradistares quoslibet et rebol-
 les cuiuscumque dignitatis, statutis, ordinis vel conditionis
 extiterint, quandocumque et quotienscumque expedient
 auctoritate nostra per censuram ecclesiasticam applica-
 tione postposita compescendo. Invocate ad nos, si opus
 fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus etc...
 [Omissis]. Ceterum volumus et apostolica auctoritate
 determinimus quod quilibet vestrum prosequi valcat arti-
 culum etiam per alium inchoatum, quemvis idem in-
 choans nullo fuerit impedimento canonico impeditus,
 quoque a data presentium sit vobis et unicuique
 vestrum in premissis omnibus et eorum singulis

⟨ 2 ⟩

taxa mercatores, et in Burlandia ipsas taxa ex

Arch. Vallic. Vatic.

... Episcopo quondam Affutinensi. Apollinaire Se Reg. Vatic. 18
dis legato. Ne terra vasta solitudinis quanfol. 108, qd. 382. tri. 10
Dominus in partibus Livonie, Semigallie, Curo Greg. IX, a. 9°. t. - 1.
nie ac Estoniae per ministerium predicatorum
adducens ad cultum nominis christiani de re
mine verbi sui fecit nova fidelium vegeta pul
bulare, quod absit, in Saltingenem redigatur, sed
potius crescent in messem in fructum exuberet
oportuorum, expedit ut Christi fideles a paganis,
qui adhuc gentilis erroris horrore sunt ligati
tanguam spire, nullatenus officini permitantur,
sed potenter defendantur ab eis alias congruis
auxiliis confundendi, quatenus, non solum a verita
te ipsi tranite deviare cogantur, verum etiam
in fide fortius radicati conversionem alioi va
lent officiis tradere. Quantus enim doler
quantusque pudor est populo christiano et ma
xime circumspecte regioni, si tenui plurimis la
boribus et expensis domino acquista, per deti
liam fidelium perderetur. Ut igitur tam arduum
negotium fidei salubriter promoveri valeat, divi
na clementia miserante, ac feliciter consumari;
Fraternitatem tuam monamus et observamus in

ex mercatores, et in Burlandia ipsos ha ex

?Static - -'

itii. 10

25 ap. 583

It a 7.4°

Dominus in re. tibi peculiariter iniungentes quatenus, assumptis predicationis officiis propter Domini pauperum crucis signatorum in Bremerhauser provincia necnon in Magdeburgensi, Havelbergensi et Lüneburgensi Brandenburgeni virtus Albae in Verdente, Mindensi et Paderbornensi diocesis ac Hollandia, cum quibus discimus dispensandum vota peregrinationis convertent in successum filium predicatorum, tam eos quam alios fidèles in eisdem provincia et diocesibus constitutos, ad nimiam caritatem qua Christus est dilexit et dedit respectum habere et exhibere aliquid pro omnibus que tribuit ipse illis monitis et exortationibus suis, secundum datum tibi a Domino prudentiam informare proueres, diligenter et sollicitate postulans ut ipsi redempti patris gloria, in quo languam vios christianos et catholicos eadem approbia exprobrium Christi debent se viriles et portanter accirgant velut zelum Dei habentes ad ampliandum nomen fidei christiane et libandum proximorum de manibus pagorum profecti secundum suam conditionem et actus, ita

lxx mercatores, et in Eurlandia ipsos lxx ex

3

quod et iplis premium debeatum eternum et infi-
deles non possint quod impune Christi nomen
impugnarent gloriari. Circa personas vero et
terras, quas Dominus ad fidem vocaverit, tales
providet quod Neophyti congrua libertate gau-
deant, ordinerentur ecclesie et detinentur nec infun-
dentur decime, et terra sine nostis beneplacito
nullatenus dividatur. Preterea episcopos esse
cunos iam sedes, quorum ecclesie sunt detatae,
fratres quoque milites Christi obtinenter pos-
sunt et castra, et cives Rigentes, cum ha-
beant civitatem nec non Neophytes qui per mu-
nimen castrovum aliquam tutelam habere no-
suntur, monent diligenter et inducas ut cum pe-
regrinorum auxilio ad facienda munitiones pro
neophyto paginis expositis et ad ordinandas se-
des Episcopis adhuc vagantibus intendant prie-
liter et devote. Cum autem multa necessitas
exigat ut illae fidelium subdidim transmitta-
tur et dignum sit ut in tanto negotio laborantes
debita pro labore stipendia consequantur ut li-
bertatis secundum retributione procedant, Nos
de Omnipotenti Dei misericordia et beatorum
Patri et Pauli apostolorum aucto autoritate con-

stituti
st. 10
15 ap. 583
T. 2. 4.

lxx mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

150
✓
fisi; tam crucis signatis quam signatis ad hoc in
provincia et dioecesibus supradictis, qui laborem
itum in propriis personis subdierint et expensis
et eis qui in alienis expensis illuc accesserint
ibidem ad minus per unius anni spatium Domini
no servituri, seu illis qui ad subventionem pre-
dictorum fidelium de propriis facultatibus mi-
nitrabunt, illam remissionem peccatorum in-
dulgentias que conceditur predictis modis subve-
nientibus Terre Sancte.

Datum Viterbiæ xv kalendas martii anno
Nono.

162

? Stat. -
tit. 10
25 ap. 583
T. a. 4.

lxx mercatores, et in Eurlandia ipsos lxx ex

Arch. Vatic. ?Vatic. -

... Episcopo Lealensi et... Barbaten Reg. Vatic. 17. Vatic. 10
 a Lealentis diocesis et... Regensibus Reg. fol. 235, ap. 339. 15 ap. 583
 positis. Ad nostram reverentia audient Greg. IX. n.º 8º t. 74º
 tium perenuisse quod venerabilis frater noster
 N. Episcopus Rigenensis,.. Magister et fratres
 milie Christi in Livonia et cives Rigen-
 sis, calcata reverentia Sedis Apostolice, cui
 quilibet catholicus tenetur tamquam matre
 deferre, venerabili fratri nostro B. Sonigal-
 liensi episcopo, dum in partibus illis Legatio-
 nis officio fungitur, in persona eius et sociis
 rum suorum ac Neophytis et aliis Ecclesiae
 Romane fidelibus, non sine nostro contemptu,
 dampna gravia et iniurias quam plurimas
 non sunt veriti irrogare, terras, possessiones
 et alia bona, que Beati Petri sioris existunt,
 occupare per violentiam presumentes, et alia
 committentes enormia, per que fidei negotium
 in predictis partibus plurimum impeditur.
 Super his igitur, que sub dissimulacione trans-
 ire nequissimus, certificati volentes, Discretioni-
 vetter per apostolica scripta distille, precipien-
 tes, manolamus quatenus eundem Rigensem

ex mercatores, et in Purlanaia ipso loco ex

Episcoporum ut personaliter et Magistrum et fra-
 tres ac cives predictos ut per procuratores idem
 nos usque ad festum Nativitatis Beatae Ma-
 rie Mariae primo venturum, quod eis pro pre-
 emptorio termino assignamus, compareant co-
 ram nobis respondere super huius que continentur
 in cedula, quam vobis sub bullâ nostra mitti-
 mus inclusam, auctoritate nostra sub apostoli-
 co impedimento cogatis. Ut autem veritas
 nobis plenius patet, et nos ipsi in propriis
 personis ad presentiam nostram venire curatis
 et illas, quoniam nomina ~~at~~ in eadem cedula
 continentur per censuram ecclasticam ad nos
 compellatis accedere, ut apud Sedem Aposto-
 licam sub premissis perhibeant testimonium
 veritati. Datum Perusii xij Kalendas
 decembris, pontificatus nostri anno octavo

?Vatic.
 iti. 10
 15 sp. 583.
 II a. 4°

ex mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

Arch. Vatic. ? Vatic. -
t*t*

88. Episcopo quondam Mutinensi apost. Reg. Vatic. 17 ^{tit. 10}
lice Sedis legato. fol. 150, ep. 535, 15 ep. 583

Licet Episcoporum translatio et mutatione Greg. IX a. 70 ^{tit. 9.}
sacrum ad Romanum Pontificem de cive per
tineat nec sit absque illius licentia facienda,
utrumque tamen tunc denum debet fieri,
cum urgente necessitas et evidens utilitas id
fieri persuadent. Cum itaque, sicut nostris
fuit curribus intimation, in Revela, Roma
et quibusdam aliis terris legationi tuae com
missis taonta sit temporalium rerum inopia quod
non solum unius uni sed etiam viae duorum epi
scopatum uni Episcopo sufficient facultates et
propter episcoporum defectum salut negligitur
animarum, Nos, volentes ipsarum salute con
sulere ac devotionem tuam prosequi gratia spe
ciali ut credite tibi legationis officium ad ho
norum Dei et animarum salutem proficiat eum
dem, pontificali tibi autoritate concedimus
ut episcopatus unire ac dividere valas et
transferre de uno loco ad alium, instituere de
novo episcopos et consecrare et limitare epi
scopatus ubi expedire videris in predictis terris
cum utilitas et necessitas hoc exponunt, con
tradictores ate. Datum Laterani xv ka
lendas martii anno Septimo

lxx mercatores, et in Burlandia ipsos lxx en

... Semigallieni Episcops. Sicut Arch. Vatic. ^{Vatic.}
olim tibi legationis officium suzerimus com^m Reg. Vatic. 17, ^{Vatic. 10}
mittendum, quia tamen super hoc intendimus fol. 151, ap. 539. 15 ap. 583.
aliter prouidere, illud de certa videntia resolvit Greg. II a. 7. ^{Vatic. 11}
cantes, mandamus atque precipimus quod ne
gotiis tibi ab Apostolica Sede commissis
recepitis presentibus omnino super sedere pro
cures. Datum Laterani V idus fe
bruarii anno septimo.

ex mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

Arch. Vatic.

Vatic.

Universis Christi fidelibus per Livoniam, Reg. Vat. 17. ^{stic. 10}
 Prusiam, Gotllandiam, Virlandiam, Estoniam, fol. 150, ap. 558. ^{15 ap. 583}
 Semigaliam, Curlandiam et ceteras Neopoli- Greg. IX, a. 7. ^{ta. 4.}
 torum et Paganorum provincialia ac insulas
 constitutis.

Ineffabilis dispositio creatoris sic a crea-
 tura mundi sua invisibilis revelavit homini-
 bus ut per ea que facta sunt intellecta compre-
 hensione tangram per speculum et conigma sem-
 piternae quoque virtus eius et divinitas, ita ut
 excusabilis non sit homo quia, cum cognovissent
 Dominum, non sicut dominum glorificaverint
 aut gratias eggerint, sed examerint in cogitatio-
 nibus suis et obscuratum est insipientes cor eorum
 mutantes gloriam incorruptibilem Dei in se-
 militudinem ymaginis corruptibilis hominis
 et volvorum, quadrupedum et serpentum et
 creature servire quam creatori potius eligentes.
 Sed Omnipotens Deus, ne tam digna creature,
 ad ymaginem et similitudinem condita creato-
 res, prelata volucribus celi et bestiis univer-
 se terre, periret et ipse suo proposto fraude-
 retur, qui propterea fecit hominem ut ipsum

lxx mercatores, et in Curlandia ipsos lxx ex

? Statī -
atī. 10
25 ap. 583.
T a. 7. 4.

agnosceret, diligenter agnitione dilectum habe-
ret sive frēvet inrationabili felicitate bea-
tus, exurgens propter misericordiam inopum et ge-
nitum pauperum per fidem in sanguine ipsius
propitiatorē propostruit suum unigenitum Ihe-
sus Christum ad ostensionem institūte nec ob-
remissionem precedenteiū delictorum ut ipse
instans instificaret eum, qui ex fide est Ihesus
Christus, sine qua nullus instificari potest omnis,
testante propheta qui ait: Justus ex fide vivit.
Hac igitur via eundi ad dominum visum et ve-
rum postposita, princeps mundi huic quoniam
mentes infidelium ad eos exceccavit ut huc evan-
gelica eos non valeat illustrare, sed adhuc in-
fidelitatis tenebris obvoluti non invocent Domi-
num, qui prope est omnibus invocantibus eum
in veritate; nam quicunque invocaverit nomen
Domini salvus erit. Sed quoniam, ut ait Apo-
stolus, quomodo invocabunt in quem non credi-
derint vel quomodo credent ei quem non audierint?
aut quomodo audient sine predicante? et quomodo
predicabunt nisi mittantur? Substaruit olem
Dominus ^{spiritum venerabilem fratris nostri} 88.

ex mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

3

Vatic.
atii. 10
25 ap. 583
II - 4°

episcopi quondam Mletinensis, qui de mandato ^{de}
dis apostolice ad paganos illas accedens, qui in
ea regiones vestras existunt, non modicam mul-
titudinem eorum ad agnitionem veritatis ad-
duxit, multorum in eis errorum generibus extir-
patis, quibus ita moderi tenebantur implicati ut
cultus christiani nominis non habentes omnem
intentionem suam cultui tantum visibilium ap-
pliearent. Venerabilis idem episcopus elevatis
oculis videns quod regiones vestre abe ratione
ad messem, cum Ihesus Christus Dominus et Domi-
nus noster, sicut accepimus, super gentem ve-
stram clementer respiciens hostium eius salvatio-
nis dignatus sit operire ac ad spirituales deli-
cias conversionem videlicet gentis eiusdem lo-
tus desiderios totiusque animi medullis suspirans,
^(sic) nobis, qui locum illius licet immenit tenemus
in terris, qui discipulis suis ait = Rogate dominum
messis ut mittat operarios in messem suam,
cum multa precium instantia et lacrimarum af-
fluentia sufficerent ut cum, expertus cure labo-
riva certamina pastoralis quangum potest dice-
re: Bonum certamen certavi, cursum cupiat por-

lex mercatares, et in Burlandia ipsos lata ex

16
Vatic.
at. 10
15 ap. 583
it = 9°

factioris operis consummari ut si corona insti-
tutio de reliquo reponatur, ipsum, episcopatus pro-
fessorum Mutinensi dimisso, paratum pro vobis,
si opus fuerit, etiam calicem bibere passionis
in messem Domini missere dignaramur. Nos
igitur, prius eius et ^{sanc}~~secundum~~ propositionem in Do-
mino commendantes ac revocantes legationis
officium et universas litteras venerabilis fratris
nostro ... Episcopo Semigallieni concessas, cum
ad evangelizandum gentibus nomen Domini
nostrri Ihesu Christi, commissio sibi plene le-
gationis officio, ad partes ipsas providimus
destinandum, ut, auctore Domino, languam si-
ligens cultor agri dominici evellet et sustinet,
desipset et dissipet, edificet et plantet pro
ut sibi Dominus ministerabit. Moremonus
itaque Universitatem vestram attente et hor-
tamur in Domino per apostolicam ^{vobis} scriptam man-
dantes quatenus prefatum Episcopum languam
legatum Sedis Apostolice immo personam no-
stram in eo recipientes ilariter et honeste tractetis,
ipsius salutaribus monitis et que inter vos da-
cunda ducatur languam devotionis foli tenea-
tis firmiter et servatis, aliquid sententiam

lxx mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

159

162

5

? static.

st. 10

15 ap. 583

W a 7.4°

quam vita tulerit in rebelloz ratam habebimus
et faciemus auctore Domino firmiter obser-
vari. De ipsis enim circumspectione provi-
da illam fiduciam obtinemus quod dirigeat
Domino gressus eius, de sparsa semine repor-
tabit cum exultatione manipulos fructuum
eternorum. Datum Laterani viii ka-
lendas martii anno Septimo

ex mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

Arch. Vatic.

?Vatic. -

atii. 10

13 ep. 583.

atii. 74°

Letteris, quas nobis venerabiles fratres nostri Bsc. Vat. ¹³
 ...Lyonensis et ...Lealensis Episcopi et dilecti fol. 100, ep. 125.
 dei filii... Rigenis et ...Carballensis propositi
 ti dixerunt, libenter ac diligentius auditi, et Ron. III a ~~100~~.
 gauiti sumus in Salvatore mundi domino Ihesu
 Christo, qui, sicut ipse littere continebant, no-
 men suum immo potius sanctissimum ineffabilem
 pietate dignatus illarum terrarum gentibus
 revelauit qui hactenus ambulauerunt in tene-
 bris noctis. ^{Ys} vaticinium videant lucem magnam
 Licit autem idem episcopi, propositi et capi-
 tula in ipsis litteris assertantes multum obli-
 stare dilatatione fidei christiane, quod Bre-
 mensis et alii quendam ecclesie iurisdictionem
 sibi vindicare contendant in eos qui in partibus
 illis ^{baptismi sacramentum} recipiunt, nobis hu-
 militer supplicaverunt ut ad tollendum impedi-
 mentum huiusmodi novam in partibus illis
 creare metropolim dignaremur, sitque nostri
 propositi in hiis et aliis ea facere quantum
 cum Domine ^{et honestate} potuerimus que gentibus
 noviter conversis ad Dominum et donis sue gra-
 tie convertendis ad incrementum salutis de-

ex mercatores, et in Burlandia ipsos loca ex

beant pervenire. Quia tamen neos novimus
 statum terre nec adhuc tu fecisti tantam
 in partibus illis moram quod de illo per te
 patuerimus edocere, eorum desiderium ad pre-
 sens negimus ducere ad effectum. Gerentes
 vero de rectitudinis tue zelo fiduciam specie-
 lem Fraternalitatem populi auctoritate man-
 damus quatenus, personis negotii circumstantibus
 universis, constitutas in opportuno loco metu-
 polim, si videtur quod expedit processus fidei
 christiane et fieri poterit absque scandalo et
 iuriis prejudicio alieni. Etiamque investigans
 prudenter omnia huiusmodi negotii contingentia
 ex nobis curas fideliter intimare ut proceda-
 mus auctore Domino sicut fuerit procedendum.
 Interim autem omnes ad filium convertos re-
 tineat in Ecclesie Romanae demanio spirituali,
 convertendis libertatem plenariam promittendo.
 Adhuc, quia intelleximus Neophylos gravare
 quamplurimum ~~per quod invenimus~~ ^{ad id velut dimicari}
 et alios exactores, volumus ut eos omnes fa-
 cias amoveri ac provideas ne huiusmodi exacto-
 res Neophyli ipsi de celo proponantur.
 Datum Beatae xij kal. decembri anno 10°.

2

Ex mercatores, et in Burlandia ipsos lxxv ca-

Arch. Vatic.

Bremensi Capitulo. Grave gerimus et Reg. Vatic. 10
indignum quod, sicut Venerabilis frater noster... fol. 135 ap. 583
Livoniensis episcopus nostris auribus intimavit, Ann. III a. 4.º
vos, ecclesiam Livoniensem Bremensi ecclesie su-
bicere iure metropolitico gestientes, ipsum mul-
tipliciter aggravatis, non sine gravi apostolice
Sedis iniuria et contemptu, maxime cum super
hoc alia vice receperitis scripta nostra. Ut igi-
tur, ex iteratione mandati mandantis affectionum
pleni agnoscentes, vobis ab inobedientie vicio
caveatis, Universitate vestre per iterata scripta
firmiter precipiendo mandamus quatenus, ab
ipsis molestatione penitus desistentes, cum
super hoc decreto impetrare nullatenus attemptetis.

Datum Viterbii viij kalendas novembis anno
Quarto.

ex mercatores, et in Burlandia ipsos tan ex

Arch. Vat.

Livoniensi episcopo. Cum a nobis, p. Reg. Vatic. 10

Binius
episc.
reponi
requiri] titer etc, capitulo etc usque inclinata, pars fol. 135, ff. 584
nam tuum necon ecclesiam Livoniensem, cui deo Ieron. III a. 4.
auxilio presidet, cum omnibus bonis que in pre-
sentium rationabiliter possides aut in futurum
instis modis prestante Domino poteris adiuvari;
sub Beati Petri etc usque subspicimus, speciali-
ter autem Estoniam, Galoniam et Semigalliam
terrā de novo in Livonia aquitatas, sicut eas
insta ac pacifice possides in parte Livoniensis
ecclesie ~~non~~ auctoritate apostolica confirmamus
et presentis scripti patrocinio communimus.
Nulli ergo etc nostre protectionis et conforma-
tionis infringere. Si quis autem etc.

Datum Viterbiæ v. Calendas novembri Pontifi-
catus nostri anno Quarto

H:

Laer
01.1
Toivo

mercatores, ut in Burlandia ipsos loca ex-

164

... Illustri Regi Dacie.

Arch. Eccles.

Reg. Stat. 10

Ut te christiane fidei, sine qua nemo salvatur, fol. 135, ap.
sunt debet viuum catholicum, exhibeas gelatorem, 585.
peregrinos, qui se Christi obsequio adribentes, fol. III a. 4.
ad subcidium terce acquisitionis eius in Livo
nia se accingunt, non solus non debet aliqui
tus retardare vel quominus illuc fidelium
deferantur elemosene impediire, seruum etiam
et illis impendere auxilium et favorem, et de
tus debet elemosinam erogare, sed ~~et~~ propter
cum iuxata sapientis editionem ne mos debeat pro
libere alium benefacere, sed, si potest, quilibet
benefacere concatur. Quia igitur salutem tuam
paterno gelasur affectu, serenitatem regionem
tuam regiam duximus ac et hortandom qua
tenus peregrinos libere illuc transire permittere
comus transitum, quantum in te fuerit, non pa
taris ab aliquibus impediiri, ita quod tibi soci
de meritum apud Dominum et apud homines com
pare, Nosque celestius, nem tuam postlimus ore
rito commandave.

Datum Viterbi iij kalendas novembri anno
Quarto.

190

Viter
ationes
fol. 29th

dinales.

lxx mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

H:

Laer
01.1
Toivo

165

Episcopo Revallenti. Cum zelo carita Reg. Vatic. 10
lis accensus portes coram paganis Estoniae fol. 169, ep. 689
nomen Christi ut, faciente illo qui vocanen. Flavon. III a. 4.
vult perire, per tue predicationis ministerium
ad agnitionem veniant veritatis, nos pio labo-
ri tuo volentes favorem apostolicum exhibere,
presentium tibi auctoritate concessionis ut
virios religiosos tam ordinis Cisterciensium
quam aliorum, quos esse noreris ad hoc opus
idoneos, cum Abbatum et Propositorum deorum
licentiam tecum ducere valeas et ad predi-
candum Christum dictis paganis libere desti-
nare. Datum Viterbiu xiiij kalendas de-
cembrie anni Quarto.

Ach. Vatic.

190

Vatic.
ationes
fol. 297

dinales.

ex mercatores, et in Burlandia ipsos ha ex

Laen
01.10
Toivo

Arch. Vatic.

Abbatibus et Prepositis tam Cisterciens Reg. &atic. 10
dis ordinis quam aliorum presentes litteras in fol. 169^v. ap. 690
specturis. Cum venerabilis frater no Honor. III a. 4.
ster... Revallentis episcopus zelo caritatis ac
census portet coram paginis Etonie nomen
Christi; ut faciente illo qui nominem sult pe-
rire per sue predicationis ministerium ad a-
gnitionem veniant veritatis. Nos pio labore
eius volentes favorem apostolicum exhibere,
devotionem vestram rogandum ducimus et
hortandam, per apostolicam voluntatem man-
dantes quatenus aliquos de fratibus vestris
ad hoc opus idoneos eisdem cum requisierit
in huiusmodi ministerium libere concedatis
Datum ut supra [Viterbi] xiiij kal. aprilis
anno Zorato

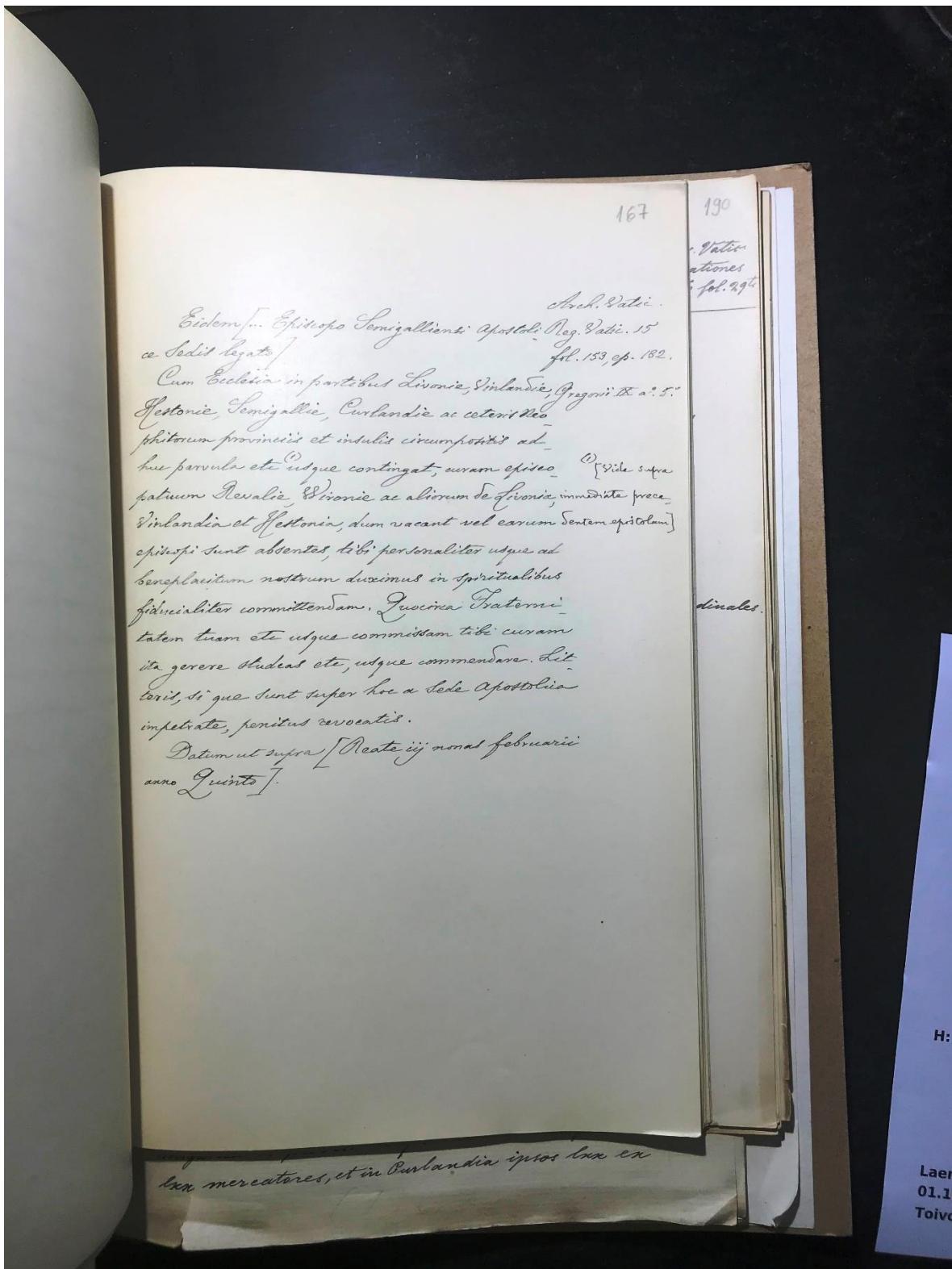
Z

dinales.

lxx mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

H:

Laer
01.1
Toivo

168

190

Ach. Vatic.
Regis. Sat. 15.
fol. 29r

... Semigalliente episcopo apostolice Sedis le fol. 152, epis. 178
gato. Tratantali tue per apostolica Gregorii IX a. 5.
scripta mandamus quatenus in quibusunque
territorii in Livonia et Estoniae portibus aere
gioribus circumpositis ad fidem conversos / [ubiq?]
non sunt dioeceses limitatae, ipsas ad manus
nostras recipere non postponas, contradicentes
si qui fuerint et rebellis per censuram ecclesia-
stical apostolica autoritate compescens, invo-
cando nichilominus ad hoc, si necesse fuerit,
suffragium brachii secularis. Datum ut
supra [Reate iij nonas februarii, anno Quinto]

dinales.

" mercatores, et in Burlandia ipsoz lxx ex

H:

Laen
01.1
Toivo

Arch. Vatic.

.Vatic
ations
fol. 297

... Episcopo Semigallienti apostolica sedis legato. Regest. Vat. 15.
 Cum ecclesia in partibus Livonie, Virlandie, fol. 153, epis. 181
 Esttonie, Semigallie, Curlandie et ceteris nos Greg. IX. a° 5
 phitorum provinciis et insulis circumpositis ad
 huc parvula si et ubera non habeat, ne si, quod
 abit filii eius per baptismi gratiam regeneratis
 in Christo haec doctrine defuerint, vel eos subtrahit nu-
 timento deficiere vel venenata erroris poulo ine-
 briari contingat, terram Curlandie cum pertinentiis
 suis tibi personaliter quoad viceris Suosimis fide-
 ualiter committendam. Quocirca Fraternitatem
 tuam monemus attente, per apostolica libri scri-
 pta mandantes quatenus, meior quod nullum
 Deo sacrificium est acceptius quam cursum quer-
 re animarum que Christi sunt, querentes commis-
 sionem tibi terram ita tractare studias fideliter
 et prudenter, quod Samaritanus, qui presto est,
 quod supererogaverit compensare tibi mercaden-
 reddat in retributione iustorum, et non dili-
 gentiam tuam dignis debemus in Domino lau-
 dicibus commendare. Litteris, si quis sunt super
 divisionem tenorum obstant, penitus revocatio.
 Datum Reate iij nonas februario, pontificatus
 nostri anno Quinto —

dinales.

H:

Laer
01.1
Toivo

ex mercatores, et in Curlandia ipsos huc ex

170

190

Arch. Valz.
Reg. Valz. 15
Vatis
ationes
fol. 29°

... Rigense et... Lexense episcopis ad fratrem fol. 157°, ap. 177.
bus militie Templo de Livonia et universis Gregorii IX a. 5.
civibus Regentibus.

Ad nostram vocem audientiam perenuisse
quod, cum super S. Simonie, Gavre et Maritime
ac aliis provinciis inter Teutonicos et Danos
digna questio vertoretur, venerabilis frater no-
ster... Multinensis episcopus tunc apostolice
Sedis legatus de absentia partium eas ad manus
nostras recipiens illas in redditu suo magistri J.
capellano eius nomine nostro tenetolas et post
modum magister predictus eisdem vobis sub cer-
ta forma commisit, sicut in litteris inde confe-
ctis plenius continetur. Cum ergo venerabilis
fratris nostro Semigallensi episcopo legatio-
nis officium in illis partibus ducesimus com-
mittendum, presentium nostiarum auctoritate
mandamus quatenus sublato cuiuslibet dif-
ficillatibus et ~~appellatis~~ ^{ostaculo} castam pro-
vincias cum omnibus pertinentiis et iuribus suis
restituatis nomine Romane ecclesie tenendas e-
piscopo memorato, non obstantibus litteris a
Sede Apostolica vel carissimo in Christo filio

dinales.

ex mercatores, et in Burlandia ipsos ex

171

nostro P. illustris Romanorum Imperatore semper
Augusto Ierusalem et Sicilia Rege seu ...
nato ipsius ad vos vel alios importitis, Alioquin
eadem episcopo nostri datus litteris in man-
datis ut vos ad hoc auctoritate nostra censuris
apostolicis compellat. Datum Reate iij
kalendas februario Pontificatus nostri a. Quinto,

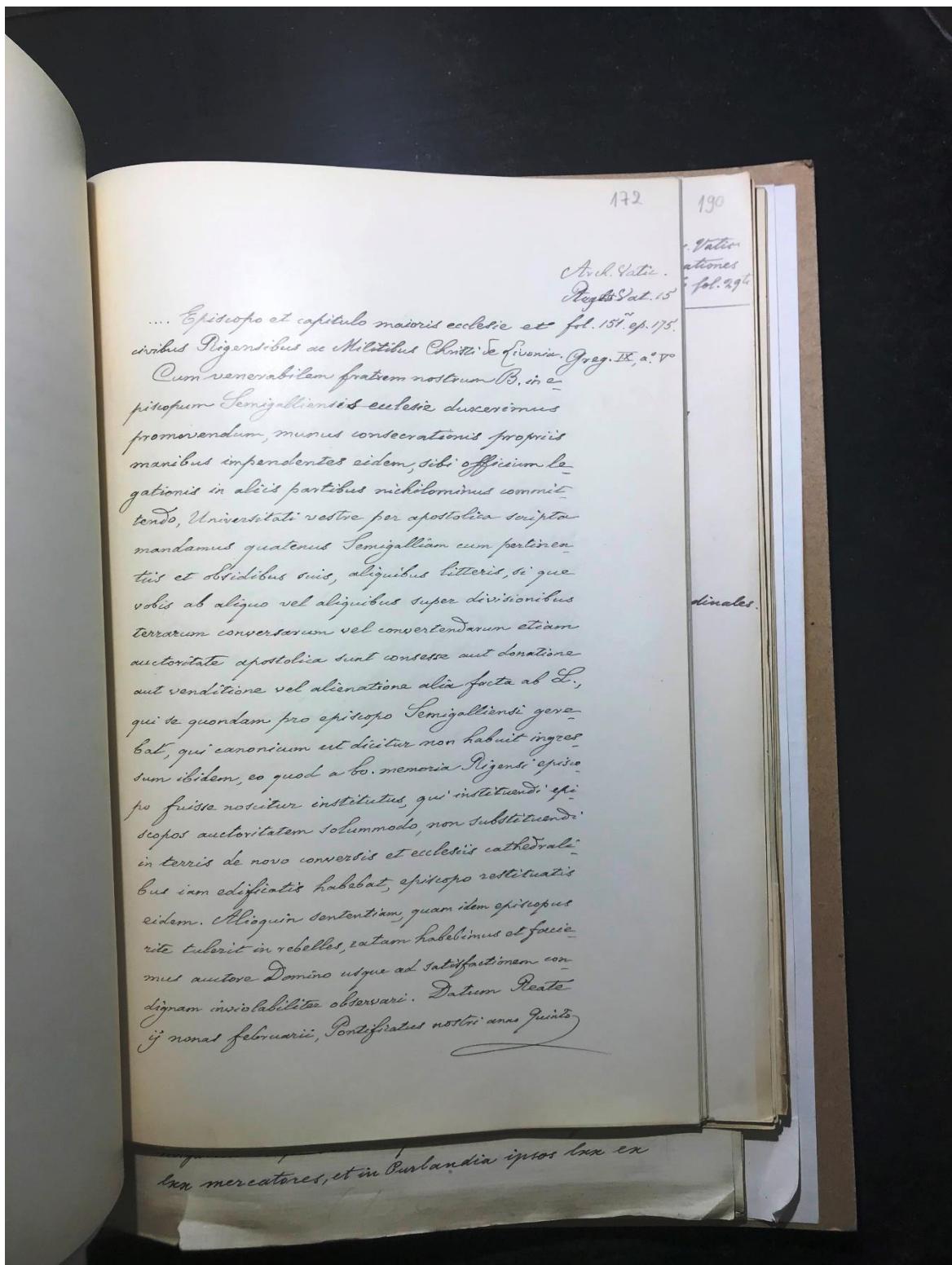
3

190

Vatis
ationes
fol. 29t

dinales.

lxx mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

173

Episcopo et Capitulo, c. Miltibus Christi fol. 151, ap. 176
et civibus Rigenisibus.

Universitate vestre præscriptione auctoritate man-
damus quatenus de Curlandia, de Semigallia,
de Oslia et aliis obiis illarum partium, quos
tenetis, resignare curvetis Ecclesiæ Romane nomi-
ne cum eisdem provinciis venerabilis fratre no-
stro Semigalliente episcopo apostolice Sedis
legato ad disponendum de ipsis, prout utili-
tati ac statui terre, dilatationi fidei necnon et
honori ecclesie viderit expedire, non obstante
arbitrio ab eo vobis extorto per quod ipsum obti-
dibus, litteris et rebus alio's spoliasti, vel ali-
quibus litteris, si que vobis super divisione ter-
rarum auctoritate apostolica sunt concasse. Aliquin
sententiam etc ut supra. Datum Reate,
ij nonas februario, pontificatus nostri aº Quinto

190

. Vatis-
ationes
fol. 29⁶

Ach. Vatis 15.

Gregorii IX a. 5.

dinales.

lxn mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

Arch. Vatic.
Reg. Vatic. 15.

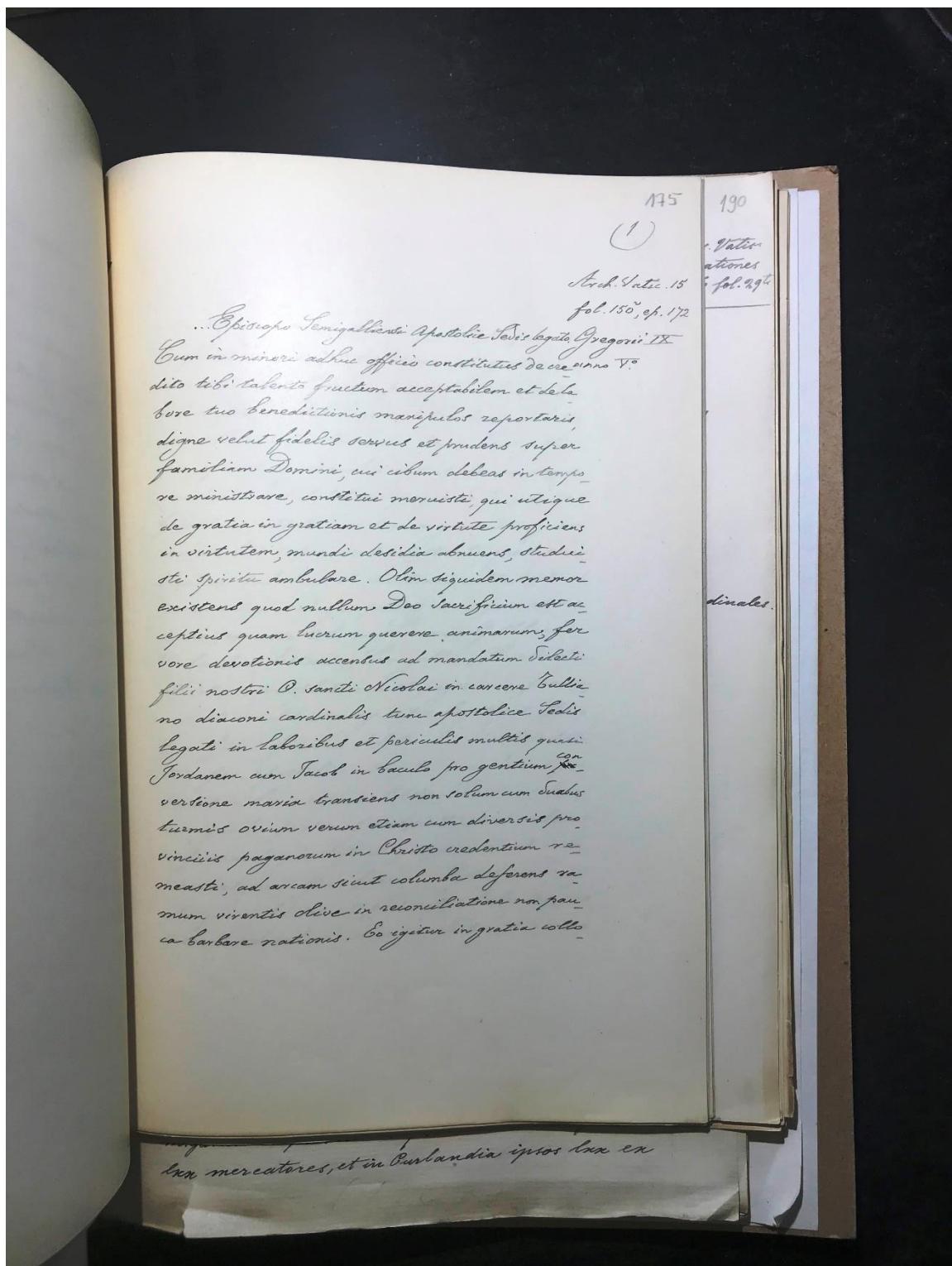
Vatic.
ationes
fol. 29^b

Eidem episcopo Semigallensi Apostolice fol. 151. epis. 174.
Sedis legato] Greg. IX. anno 8°

Fraternitati tue presentium auctoritate
mandamus quatuor universis Christifieldi
bus infra tue legationis terminos constitui-
tis ne cum pagani terram illarum aut
Paganis sive super pacem rel traquaque tenenda
seu aliquo censu taxando, tue legationis tem-
pore, sine tuo assensu iniuste presumant, di-
strictius inhibere ^{procurari} & contradictores in tue
legationis foribus constitutos, si opus fuerit,
per conservas ecclesiastical apostolico precepto
compescendo. Datum Beate iij nonas fa-
bruarii, Pontificatus nostri anno Quinto.

linales.

ex mercatores, et in Purlandia ipsos lva ex

(2)

Vatic
ationes
fol. 29°

dinales

cata tibi a Domino suavius delectati que exim
de flores et fructus pervenerunt gratiosos,
cum non esset lucerna ponenda sub modio
sed supra candelabrum ut tenebras multo
rum illuminet collocanda, te in Semigallien
sem episcopum manibus nostris ducimus conde
tronobum. Indubitatam quoque de te gerentes
fiduciam, utpote non tam argumentis quam
evidentibus experimentis instruti quod ani
marum salutem et christiani cultus sitionis
invenientium; ad que potens es in opere et ser
mone, concessi tibi in Livonia, Gothlandia,
Vinlandia, Estonia, Semigallia, Curlandia
et ceteris neophytorum et paganorum provin
ciis et insulis circumpositis legationis officio
pro fidei finibus Lusatianis, Fraternitati
tue per apostolica scripta mandamus qua
tenus in locis eisdem libets Christum munies,
corrigendo personas ecclesiasticas et ecclesiastis
reformando; institutas quoque in eis et inde
anoveas, cum opus fuerit, abbates, priores
aliisque subditos et personatas habentes, pro
movens ad ordines clericos, electiones episco

pxa mercatores, et in Curlandia ipos tax ex

177

(3)

190

Vatic.
ationes
fol. 29°

forum confirmans eisque consecrationis et abbatii
bus benedictionis manu impendens, cum coepidie
rit et videris oportunum. Virtute igitur opiri
tus induitus ex alto, commissionem tibi sollicitide
num tam laudabiliter studias exercere, ut, per
ministerium tuum in partibus illis fide catho
lica propagata, ei placeat qui sibi placitos pro
veit in salutem, paratus quod supererogaveris
compensare. Ne autem tebi debit potestatis
auctoritas, cui adest conscientie puritas et
fresto esse creditur indicium rationis, presen
tium tibi auctoritate concedimus ut contradi
ctores et rebelles excommunicationis, suspen
sionis et interdicti censura, percellas, quia et
nos sententiam, quam in tales rite protuleris,
satram habebimus et faciemus auctore Domino
usque ad satisfactionem condignam inviolabi
liter observari. Datum Reteate v kalendas
februario, pontificatus nostre anni quinto.

dinales.

lux mercatores, et in Burlandia ipsos lux en

1
anc. Volte
Rigob. 8. diec. 15.
fol. 151. ep. 173

Cidom [Episcops Scenigalliens. Apostolice Le. Gregorii IX an-
dit legato]
no V°

Quanto personam venerabilis fratris nostri
.. episcopi Rigensis sincerioris caritatis bra-
chioris amplexamur, tanto vehementiori dolore
affirmur quoties ea nobis de suis actibus refe-
runtur per que Deus offenditur et denigratur
apud homines fama sua. Quid nostram tamen
dem audiencem noveris pervenisse quod, cum
bonae memorie Rigenses episcopi predecessoris
sui fidem Christianam impavidam viribus,
potentia et sollicitudine in Lycione parti-
bus taliter studuerint propagare, quod di-
vina cooperante gratia nos extendit ibidem
funiculos longiores, ipse neuna, quod dolentes
referimus, instigante humani generis ini-
mico, catholice fidei incrementum in sua salu-
tis dispensandum contra porrobitionem sacro-
sancte Romane Ecclesie matris sue ac tuorum
te tuorum in minori officio constitutos dilectos
filii nostri O. Sancti Nicolai in carcere Cilia-
no diaconi Cardinalis, sum in illis partibus le-
gationis officio fungenseretur, vires gerente, ibidem

Vatic-
ations
fol. 294

dinales.

lxv mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

(2)

Vatic
ationes
fol. 29ta

minus provide impedivit, pro eo quod plantationem novellam ad catholicae fidem conversionem a servitate diaboli liberatae sua subcepit servitutem; cui tu in favorem fidei de assensu Rigentis capituli, eisdem Rigentium et Miletiu*m* Christi de Livonia, ecclesia Rigensi vacante, statum indulserat libertatis, propter quod timor invenitur convertendis et ad apostoliam etiam converti provocantur. Preterea dictus Rigentis episcopus iura sibi spiritualia in aliis terris usurpans, nec episcopatus fundari de novo, nec ecclesias in locis ad hoc idoneis fabricari nec solvi et iam decimas sustinet, contra sanctiones canonicas illicite veniendo, ecclesiis supradicta numeris nichilominus sedire contempnens. Quia vero hec, si vera sunt, coniventibus omnis pertransire nec possumus nec debemus, eudem episopso nostris dedimus litteris in mandatis ut decet a premissis exceperitis omnino desistat. Iuscirca Fraternitati tue per apostolica scripta mandamus quatenus, si dictus episcopus mandatum nostrum super hoc neglexerit adimplere, tu sum, advocato ad hoc, si necesse fuerit, brachio seculari, ab huiusmodi presumptione per censuras ecclesiasticas apostolica auctoritate compellas. Datum Peccate nonis februario, pontificatus noster a. D.

dinales.

lxv mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

180

190
Arch. Vatic.
Vatic.
at. fol. 29°

P. Episcopo quondam Mutinensi Pontificia Reg. Vatic. 18
rio nostros Apostolice Sedis legato. fol. 110, ap. 388
Venerabilibus fratribus nostris.. Semigallien Greg. II a. 9°.
si ex parte unam... Rigensi et Barbacensi episco-
pis ac Magistri et fratrum Milicie Christi
in Livonia necnon et civiorum Rigenium pro-
satoribus ex altera in nostra presentia consti-
tutis et eodem Semigallieni multa proponente
adversus episcopos et procuratores eisdem, tandem
venerabilium fratrum nostrorum. Nobis enim episcopum
concessimus auditorem. Ideo vero auditor,
intellectis que fuere proposita eorum ipsis necnon
respondentibus et confessionibus tam eisdem Rigen-
sis episcopi quam procuratorum ipsorum et per Epi-
scopos, Abbatas et Plebanos de illis partibus apud
Sedem Apostolicam existentes de statu terre vide-
bierit de iuriis ecclesiarum tam cathedralium quam
parochialium, assignatione diocesum et limitatione
bus earundem, solutione quoque decimariorum ac ipsa-
rum infederationibus et alienationibus et Beneficiis
sacerdotum gravaminibus etiam et offensionibus
ac servitutibus Neophytorum et eorum contractu-
ribus contra legem divinam in matrimonii contra-

dinales.

lxx mercatores, et in Purlandia ipsos lxx ex

hendis inquit, quod invenit nobis et fratribus
nostris retulit fidoliter et prudenter. Non igitur
super his cum fratribus nostris delocatis
ne habita diligenter de ipsorum consilio si duxi-
mus statuenda, ut predicti Magister et fratres
resignent in manu tua ecclie Boemane nomine
munitionem castri Revelie, Reveliam quoque et
Horiam, Vironiam et Gercam, restitutio[n]e perci-
ptorum ex eis fructuum nostris beneplacitis re-
servata, reddantque spolia occisorum et pecuniam
pro redemptiōibus captivorum in bello apud pre-
fatum Castrum Revelie ac refringant Castra Alzui-
lethi et Godembech, et infundationes quas fecer-
int in terris eiusdem non differant resarcire.

Profatas quoque Rigaensia episcopatus tres parochias,
quas tenet in Maritimis, et Sextam partem quam
detinet in Oslie, ac predicti cives Rigaenses se-
xtam partem, quam tenent ibidem venerabilis Fra-
ter nost[er]... Episcopo Osliano resignent, parochia
les ecclie seu plebes in omnibus dioecesis ter-
tiam partem percipiunt deciminarum, et tot capelle
constituantur ibidem que sufficere possint ad re-
gimen populi christiani ita quod singulis capel-

dinalis.

lxx mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

latis decem mense in redditibus ablegantur;
Neophyti teneantur ad iura parochialis et in
causis spiritualibus et ecclesiasticis non nisi per
locorum episcopos iudicentur; et ne dicit Neophy-
ti per oppressiones aliquas retso recipere tenean-
tur, nichil ab eis nisi pro expeditiobus et de-
fensione terre cum debito moderamine exigatur.
In causis vero secularibus que forum ecclesiasticum
non requirunt, stent iuri coram iudice seculari,
in quo si eos gravari contingat, poterunt ad suos
episcopos appellare; idem quoque episcopi gravari
eos contra iustitiam non permittant. Præterea
supradicti Neophyti libere primas uxores suas re-
tineant, quas ante baptismi gratiam accepérint, he-
is autem exceptis quas labore prohibet lex finis.
Post baptismum autem in matrimonio contrahendis
servent canonicas sanctiones. Ideoque mandamus
quatenus quod a nobis super promissis ordinatum
est facient inviolabiliter observari, omnes alienatio-
nes et infundationes decimorum, quas iam dicit Epi-
scopi et J. clericius ac Hormodus virarius crudem
J. fecisse nosuntur, penitus revocare procuras
contradictores etc. De cetero vero Episcopi et alii

dinales.

lax mercatores, et in Burlandia ipsos lax en-

183

(4)

190

Vatic
ationes
fol. 29ta

ecclesiasticorum prelatorum investituram rerum tempora-
lium a personis secularibus nequaquam recipiant
sed a Legato Sedis Apostolice qui erit ibi pro
tempore vel ab eo quem ibidem Romana Ecclesia
duscerit ordinandum. Datum 8 Viterbi
vij Calendas martii anno nono.

dinales.

lxx mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

Vatic
ationes
fol. 29^t

Arch. Vatic.

88. Episcopo quondam Mletinensi penitent Reg. Vatic. 18.
cuius nostro Apostolice Sedis legato. fol. 43 ep. 30

Ex parte charitissimi in Christo filii nostri Greg. IX. a. 10°.

Dacie Regis illustris fuit propositum co-
ram nobis quod cum felicis recordationis Inno-
centius et Honorius Romanus Pontifices prede-
cessores nostri sibi ducserint concedendum ut
terram quam ~~in~~^{sunt} vel suorum laboribus et ex-
pensis eriperet de manibus paganorum regno
Iudeo et cuius ecclesias applicare, idem personali-
ter cum exercitu et magnis laboribus ac ex-
pensis in Estoniae proficerent, ad fidem Chri-
sti multos cum auxilio eius traxit ibidem,
occupando et firmando inter alia quoddam Ca-
strum quod Reraria nominatur, sed eo primis
captivato fratre Militie Christi in Livonia,
mandante magistro Johanne cappellano tuo
Castrum obsecere prefatum, et sic custodes ab
ipso Rege inde deputati illud Magistro et fra-
tribus dictae Militie recipientibus Ecclesiis Ro-
mane nomine reddiderunt. Quare petebat ut
Castrum ipsum cum portentis suis et fructibus
perceptis ex eis sibi restitui faceremus. Quia

dinales.

lxx mercatores, et in Burlandia ipsos lxx en-

vere predicto Regi languam catholico principi
et Ecclesie Romane devoto volumen in tres
eius leesse qui sumus omnibus in instantia de-
bitores, cum constet nobis tam per confessionem
procuratoris eorum fratrum quam alias dictum
Castrum per sundem Regem in terra inimico-
rum fore fundatum, mandamus quatuor ipsius
ad manus tuas nomine nostro recipiens, post-
quam illius possessionem habueris corporalem,
dicto Regi Castrum cum pertinentiis suis re-
stitutas supradictum, proviso nichilominus et in
ter prefatum Regem ex una parte et supradictis
fratribus et aliis qui Castrum detinent memoratum
ex altera forma pacis et amicabilis competitio in-
tercedat, pactionibus, renuntiationibus et cauti-
onibus idoneis intercessis que pro clamnis at in-
iurias hinc inde illatis necon occasione proven-
tuum de terris ipsius Regem contingentibus per
ceptorum a fratribus supradictis vel expensorum
quas in eodem Castro idem fratres abservent se
fecisse nullatenus decetos alterutrum se mole-
stant, et super his omnibus ad iniiciem se absolvant,
contradictores etc. Datum Viterbiæ iij idu-

aprilis anni Decimo

Vatic
nationes
fol. 29°

dinales.

tax mercatores, et in Purlandia ipsos tax en

Arch. Vatic.

G. episcopi quondam Mutimenti penitent Reg. Vatic. 18
 tario nostra apostolice Sedis legato. fol. 140, sp. 19.
 Generabilis fratris nostri... Lundensis ^{anti} episc. Greg. IX a. 10.
 uspi lecta eorum nobis petitio continebat quod
 cum terra Estoniae de rite paganorum per indu-
 striam et sollicitudinem charissimi in Christo fi-
 lii nostri... Regis Danorum illustris et bone
 memorie Andree Lundensis archiepiscopi que
 personaliter illue cum exercitu laboravunt, ac
 ultum derenerit christianum, idem Archie-
 piskopus de licentia sedis apostolice tres episco-
 patus, scilicet Tallensem, Rigaensem et Reval-
 lensem creavit ibidem, ipsos suffraganeos ecclesie
 Lundensis constitutus in singulis episcopis
 ordinando; in quorum possessione pacifica cum ea
 dem ecclesia aliquandiu permanisset, tandem,
 captivato rege predicto, fratres milite Chri-
 sti in Livonia et quidam alii ipsi terra vicini
 violenter occupantes eandem ecclesias si Episcopis
 non solum temporalia sed spiritualia suis ubi-
 bus applicarunt. Quare archiepiskopus ipse
 postulavit humiliter ut providore Lundense ec-
 clesie per restitutioinis beneficium dignaremur.

Vatic.
ationes
fol. 29to

dinales.

ex mercatores, et in Burlandia iugos lxx ex

Vum igitur nobis constet tam per confessionem
procuratoris eorumdem fratum quam alias di-
ctam ecclesiam in quasipossessione huiusmodi
spiritualium in predictis 887 monensi et Novaleo-
ni episcopatibus existit, mandamus quaten-
us ad manus tuas spiritualia ipsa reci-
pient, wie nostra ad ipsas in eisdem episcopat-
ibus restituas Archiepiscopum memoratum,
contradictores etc. Super episcopatu vero Sea-
lensi iamalito sic ipsi ecclesie studias provide-
re quod eius institia non sedatur.

Datum 8terbiij xij kalendas aprilis anno
Decimo.

• Vatis
ationes
fol. 29°

dinales.

lxn mercatores, et in Purlandia ipsos lnx ex

Archiv. Vatis.
Reg. Vatis. Ann.
centii VI. vol. 326
fol. 206, ep. 187.

Vatis
atciones
fol. 297.

Universis xp̄i fidelibus presentes litteras in-
specturis salutem esto. Yn lendar paternae glorie qui tua
mundum illuminat ineffabili claritate pia vota fi-
delium de clementissima ipsius maiestate speran-
tium tunc precipue benigno favore prosequitur cum
devota ipsorum humilitas sanctorum precibus et me-
ritis adiuuat. Buxientes igitur ut capella Pastri Vro-
wenborch Tarbaten. diocesis in extremis dictæ diocesis
partibus et frontierie Ruthenorum infideliū situa-
ti, in qua sicut acceperimus, Salvator noster et dominus
Ihesus xp̄s per gloriosam eius ymaginem in quadam
cruce lignea, que in eadem capella miraculose super al-
tarī astare dicitur figurata, plura et diversa mira-
cula novissimis temporibus operatur, et ad quam ma-
gna xp̄i fidelium de diversis mundi partibus con-
fluit multitudo eo devotius ab eisdem fidelibus con-
quis honoribus frequenteretur, quo obidem uberioris
dono celestis gratie conspicerint se refectos, de Omnis
potentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli
epostolorum eius auctoritate confisi omnibus vere
penitentibus et confessis, qui in Resurrectionis Domini
et quatuor principalibus beate Marie Virginis
et Inventionis exaltationis Sancte Crucis festivita-

dinalis.

lxv mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

189

Tibus capellam ipsam devote visitaverint annuatim
unum annum et quadraginta dies de iniunctis eis
penitentias, singulis videlicet ipsarum festivitatibus
debus, quibus capellam ipsam visitaverint, ut pre-
fetur, misericorditer relaxamus. Pat. Avinione
iiij Kal. februarii anno secundo.

190

r. Vatic.
ationes
5 fol. 29°

dinales

ex mercatores, et in Burbandia ipsos ex

190

Archiv. Vatic.
Obligationes
Vol. 6 fol. 29r

Servitum ecclesie
Ostien.

Item eadem die [xxvij mensis martij 1393] dominus Jacobus episcopus Osilensis promisit pro suo communi servitu, mūj florenos auri, et quinque consueta servicia persolvere medietatem videlicet a festo resurrectionis dominice proxime futurum ad unum annum, et aliam medietatem in festo resurrectionis dominice extime sequenti — xxv cardinales.

Ex mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

Auctio Vaticana
Reg. Vatic. fol. XXII° stiones
Vol. 76 fol. 107°
en. 303.

Venerabili fratri Jacobo episcopo Osilien.

Meritis tue devotionis inducimur, ut petitionibus
tuis in hiis presertim que tue conscientie pacem et
quietem etiam anime sapient, quantum cum Deo
possumus favorabiliter annuamus. Exhibita signi-
ficatione nobis tua petitio continebat quod tu olim prius
quam per nos fuisses ad ecclesiam Osilensem promo-
tus dum esses quoddam tempore casa fortuita in me-
ris periodo constitutus, votum de visitandis personali-
ter beati Jacobi apostoli liminibus emisisti, ut Deus iustius
sancti meritis et intercessionibus te a predicto periculo
liberaret. Ruerare nobis humiliter supplicasti, ut cum
en certis causis, nobis expositis, huiusmodi votum tuum
in persona propria adimplere nequeas, ut vorasti, tibi
ut votum prefatum per alium compleri facere valeas
pro tuo concedere de benignitate apostolica dignaremus.
Nos igitur predictorum meritorum tuorum obtentu, tuis
in hac parte supplicationibus favorabiliter annuentes,
ut prefatum votum de visitandis per te in persona pro-
pria dicti sancti limitibus, ut preceptum emissum per
aliam personam ydoneam adimpleri seu perfici libere
facere possis devotioni tue tenore presentium concedimus
de gratia speciali. Volumus autem quod illud quod

ex mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

tu ultra expensas quas faciet illa sic per te mitten-
dus, si te personaliter illius accedere contigisset, fuisses
expensurus ad honorem dicti sancti illius debeat de-
stinare, neconm et pro labore corporis, quem essem in
itineri subiturus tenearis elemosinas quales propter
hoc convenientes decreveris pauperibus elargiri. Nulli
etc. nostre concessionis et voluntatis infringere etc. Dat.
Avinione xiiij Kal. Ianuarii anno octavo.

ex mercatores, et in Purlandia ipsos lxx ex

Quicquid pars communis
servitū et absolutio ac pro-
rogatio episcopi Osilien.

Facta fuit quitatio domino Jacobo episcopo
Osilieni, pro parte partis sui communis servitū de
īl florensis auri Camere solutis per manus magistri
Iohannis de Montelongo, canonici Osilien. procurato-
ris sui, et fuit absolutus quia incurcerat, et proroga-
tus sibi terminus de residuo et iuxta servitū familie
usque ad festum beati Iohannis Baptiste proxime
futurum. Datum Trinione die xxv Martii anno
indictione et pontificatu predictis [anno mcccxxix
indictione 27, pontificatu domini Iohannis xxv].

*...qua... lxx... ipsos lxx en
lxx mercatores, et in Purlandia ipsos lxx en*

194 202

Archiv. Vatis ^{ratio}
Obligationes ^{ones}
Vol. 10, fol. 296
64.

Anno. M. iiij. xxvij.

Item mittimus vobis x florenos nos continentates de y. l. florenis solutis pro parte communis servitii sacri Collegii xxv dominorum cardinalium per episcopum Oliliensem in Livonia.

lxx mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Urb. Vatic.
m. XV. vol. 29. mes
fol. 285, ap. 246. l. 29t.

.. Preposito ecclie Agensis. Constitutus in
presentia nostra dilectus filius Henricus subdiaconus Ag
ensis nobis humiliter supplicavit ut cum ipse, sicut alle
rit, nullum beneficium ecclesiasticum sit adeptus, ei provi
dere in Osilien. ecclia curaremus, licet autem idem subdia
conus, quem per dilectum filium magistrum Petrum archidia
cum Brulien. in ecclia Agennen. examinari fecimus
diligenter dicitur inventus fuisset in litterature competenter
idoneus ad huiusmodi gratiam obtinendam, quia tamen
de vita et conversatione ipsius nobis non constitit, discretio
n tua per apostolora scripta mandamus quatinus circa
vitam et conversationem eiusdem subdiaconi inquisitione
diligenti premissa, si eum vite laudabilis et honeste
conversationis esse reppereris et de legitimo matrimonio
procreatum, ac alias non sit beneficiatus, aliquidque sibi
canonicum non obstat, eum in predicta ecclia Osilien.
Non nondum pro alio in ea direximus scripta nostra, auto
ritate nostra per te vel per alium facies in canonicum
et in fratrem recipi, ac sibi de prebenda, si qua ibidem va
cat ad presens, vel quamcito se facultas obtulerit, provi
dere proures. Non obstante statuto de certo canoniorum
numero ipsius ecclie Osilien., iuramento, confirmatione

lxx mercatores, et in Burlandia ipsos lxx en

Vell
mes
d. 29t.

apostolica seu quacumque firmitate vallata. Aut si venerabili
patre nostro... episcopo et dilectis filiis Capitulo Ostiensis a te
de apostolica sit indultum quod ad receptionem et prori-
tatem alium minime teneantur quodque ad id empan-
cipelli vel suspendi, aut interdicti seu excommunicari
non possint, et quod alius nequeat de prebendis ad conun-
dationem spectantibus aliquibus providere per ipsius sedis
litteres non facientes plenam et expressam de indulto huic
modi mentionem, sive aliqua indulgentia sedis eiusdem
per quam effectus huismodi gratie impediti valent vel
diffiri, et de qua in nostris litteris fieri debet mentio
specialis. Contradictores autoritate nostra appellatione pos-
sunt compescendo. Ita tamen quod idem subdiaconus
potest requiret onus prebende huismodi, se faciat ad
ordinis statutis temporibus promoveri, et personaliter resi-
dat in ecclesia membrata. Aliquin huismodi gratie
nullius penitus sit momenti. Nos enim volumus ut
omnes alie littere ab apostolica sede vel eius legatis
bente, necnon permissiones et obligationes a quibuscum
que facte super ipsius subdiaconi provisione omni ro-
lore careant firmitatis. Dat. apud Urbem veterem xij kal.
februarii anno tertio.

nam mercatores, et in Burlandia ipsos haec en-

Actus Vaticanae
 Reg. Vatic. Inno
 IV. vol. 23.
 fol. CLXXVI.
 epist. 721.

.. Magistro et fratribus hospitalis Sancte
 Marie Theutonicorum in Livonia. Cum a nobis peti-
 tio etc. usque effectum. Exhibita siquidem nobis ve-
 tra petitio continebat. quod cum iamdudum per se-
 dem apostolicam et legatos ipsius fuerit ordinatum. ut
 nos duas partes terrarum Livonie ac Prusiae. quas pos-
 sitis eripere de manibus paganorum. et episcoporum loco-
 rum ipsorum eamdem terrarum tertiam debeant
 obtinere. vos iuncta ordinationem huiusmodi terram
 Curoniae cum venerabile fratre nostro.. Curonien. episcopo
 sponte et concorditer divisistis. prout in patentibus lit-
 toris exinde confectis. plenius dicitur contineri. Nos ite-
 que vestris supplicationibus inclinati. divisionem hu-
 iusmodi sicut provide facta est. et ab utraque parte
 sponte recepta. et hactenus pacifice observata auctori-
 tate apostolica confirmamus etc. usque communimus
 nulli etc. nostre confirmationis etc. Dat. Anagnie xij
 kal. octobris anno xij.

.. Prepositus ecclesie Tharbatensis datus est super
 his conservator. Non obstante si personis. locis vel dignitate
 bus de partibus illis a sede apostolica sit indulsum quod
 suspendi vel interdicere aut excommunicari non possint

Ex mercatores. et in Curlandia ipsos lxx ex

198 202

ni de indulto huusmodi plena et expressa in no
stris letteris mentio habeatur.

Vatic
mes
el 29t.

lax mercatores, et in Burlandia ipsos lna ex

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Iohann.
XXII, vol. 73. fol. 29t.
fol. 216, ap. 583.

Venerabili fratri Jacobo episcopo Osilensi. Super
Oiliensi ecclesie tunc vacante de persona tua de fratum
nstrorum consilio auctoritate apostolica sumimus providen-
dam, proficiendo te illi in episcopum et pastorem. Cum au-
tem postmodum per venerabilem fratrem nostrum Berenga-
rium episcopum Portuen. tibi fecerimus munus consecra-
tionis impendi, fraternitati tue per apostolica scripta man-
damus quatenus ad predictam ecclesiam, sponsam tuam,
cum nostre gratia benedictionis accedens, sic eam iuxta
datam tibi a Deo prudentiam regere studeas fideliter
et prudenter, quod eadem ecclesia sub tui cura regi-
minis spiritualiter et temporaliter, annunte divina
clementia, salutaribus proficiat incrementis, tuque pro-
de divinam, Apostolice Sedis et nostram gratiam ubi-
lius conegui mercaris. Datum Avinione y' eius mar-
ti anno sexto.

ea mercatores, et in Burlandia ipsos ea en-

Archiv. Vatic.
Romar. 29, tom.
1, fol. 73.

Vatic
ines
el. 29t

Plato annata pro
Ludovico Tather.

Universis etc. Augustinus etc. [miseratione divina
episcopus Pennen. domini nostri pape thessurarius] salutem
etc. Universitati etc. Quod honorabilis vir dominus Ludovicus Tather canonicus prebendatus ac prepositus ecclesie
Tarbatensis, pro annata seu mediis fructibus primi anni
dictorum (sic) canoniciatus et prebende ac prepositure, in qua
bus apostolice Camere sub certis penis et sententias etc. n=
ginta floren. auri de Camera nobis per manus Tifrido Ta
ther die date presentium etc. de quibus etc. Insunque etc
seum super irregularitate. Mandantes insuper venera
bilis viris dominis in civitate et dioecesi Tarbaten. etc.
ut supra in aliis. In quorum etc. Datum Rome etc. Die
xxvij mensis Junii.

uy f. 49.

ex mercatores, et in Burlandia ipsos lxa ex

Archiv. Vatis
Reg. Vatis. Be.
medio XII
Vol. 129 fol.
332° (v. 25)

Vatis
mes
cl. 29°

Venerabili patri... episcopo Osilien. et dilectis filiis

Tarbatensis ad... Revaliensis decanis ecclesiarum salutem
etc. Militanti Ecclesie brevi immeriti, dis ponente Domino
presidentes circa curam ecclesiarum et monasteriorum om-
ni solertia reddimur indefessa solliciti, ut iuste debitum
pastoralis officii eorum occurramus dispendius et propositibus
divina cooperante clementia salubriter intendamus. Sane
dilectorum filiorum... abbatis et conventus monasterii de
Wakkana Cistercien. Ordini Tarbatensis diversis conuestione
percepimus etc. ut in tertia superiori usque ad finem. Da-
tum Birnione v idus februarii anno septimo.

lxx mercatores, et in Purlandia ipsos lxx ex

Archiv. Vatic.
Obligationes
Vol. 6 fol. 29t.

Synodus ecclesie
Osiliensis.

Item eodem die [xxvij mensis martii 1322] dominus Jacobus episcopus Osiliensis promisit pro suo com muni servitio mij florenos auri et quinque connecta servicia persolvere, medietatem videlicet a festo resurrectionis dominice proxime futurum (sic) ad unum annum, et aliam medietatem in festo resurrectionis dominice ex tunc sequente.

xxv cardinales.

ex mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

Archiv. Vatis
Obligationes
Vol. 3 fol. 102. (6)

Anno. M. CCC. xxij.

Martii. xl ix. cedula.

Solutio de parte servita
domini Jacobi episcopi
Osilien in Livonia Bi-
genti.

Item anno quo supra die xxij mensis Marci dominus
Jacobus episcopus Osilien. in Livonia Bigenti soluit pro
parte sui communis servitii Collegium ~~xxv~~ xxv domino-
rum cardinalium contingente ijl florenos per manus me-
gistri Johannis de Montelongo canonici Osilien procurar-
oris sui, cuius obligatio facta fuit anno Domini. M. ij.
xxij. die xxuy mensis Marci. Quam pecunie summan-
ago Vincentius predictus die xxix^o mensis Marci distri-
bui inter xxv dominos cardinales qui supra scripti
sunt, in solutione reddituum Veneirin, subtracto domi-
no G. de Mandagoto quondam Penestino episcopo car-
dinali ad lxxix.

ex mercatores, et in Burlandia ipsos lux ex

Anno. M. iij. xxiiij.

Septemb. et huj cedula.

Item eodem anno die x mensis Augusti dominus Jacobus episcopus Osilien. solvit pro parte sui communis seruiti Collegeum xxv dominorum cardinalium continente lxxvi florenos, et pro mediatae seruiti totali familiie xxi florenos per manus magistri Iohannis de Montelongo canonici Osilien. procuratoris sui. Cuius obligatio facta fuit anno Domini. M. ccc. xxij die xxiiij mensis Martii. Quem pecunie summam ego Vincensius predictus die vii mensis Septembris distribui inter xxv dominos cardinales qui supra scripti sunt in solutione reddituum Venalissin. subtraecto domino Guillermo de Mandagoto ad lxxxix.

Yolutio de
parte serui
ei domini
Jacob. epi
Osilien.

ex mercatores, et in Burlandia ipsos lxx ex

Anno Domini. M^o. CCC. xxiiij.

Archiv. Vatic.
Obligationes
Vol. 3 fol. 121^t

*Tolitus pro complemento ser.
vici domini Jacobi episcopi
Osiliensis.*

Item anno quo supra die v^o mensis Aprilis dominus
Jacobus episcopus Osiliensis solvit pro complemento sui com-
munis servicii sacri collegio xxv dominorum cardinalium
ij. xx. florenos, et pro complemento servicii familie xij florenos
per manus magistri Iohannis de Montelongo canonici Osilien-
sium procuratoris sui. Cuicis obligatio facta fuit anno Domini. M^o.
ccc. xxij. die xxiiij mensis Marci. Que pecunie summa est
tit distribuite die xx mensis Aprilis inter xxv dominos car-
dinale, qui superscripti in servizio episcopi Humanaten.
additis dominis V. de Provilla, Symone de Archiraco et
B. Tusculano.

*migallia et provincias qui iives in omniq[ue]a
ex mercatores et in Purlandia ipsos huc ex*

Archiv. Vatic.
 Reg. Vatic. Tomo
 centii IV, vol.
 21. A, fol. 312
 epist. DCCCX
 VIII
 VIII.

Episcopo Osiliensi. Quia perversi difficile corri-
 guntur, si eorum perversitas remanserit incorrecta; quod
 nos ne sui exempli pernitie alios provocent ad
 peccandum, ad castigandos illos insurgere, ac duris fla-
 gellis durioribus flagellare. Ad audientiam nostram
 siquidem te referente didicimus quod nonnulli de Bi-
 rme partibus propriæ salutis immemores paganis
 Christianæ fidei inimici, arma, ferrum, lignamina,
 equos et virtualia necnon et alia quibus Christianos im-
 pugnant, deferre presumunt latam in tales solemni-
 ter a Sede Apostolica excommunicationis sententiam
 in animarum suarum periculum contemnentes. Ut
 igitur severior poena pungat quos penitudo hactenus
 non compunxit auctoritate presentium duarum statu-
 dum sit quicumque Christianorum aliquos predicta
 differentes de cetero paganis eisdem invenerint eis liceat
 illos capere ac bona eorum sine poena restitutionis in
 ea capientium usus cedant, ut sic temporaliter arctati
 huiusmodi presumptores revocentur ad spiritualia que
 contemnitur (sic). Nulli ergo nostre concessionis &c. Da-
 tum Lugduni tertio nonas octobris anno sexto.

migallia et provincias qui cives in somniorum
 ex mercatores, et in Purlandia ipsos haec ex

Archiv. Vatic.
Bibliot. 20
Vol. 4 fol. 20
59 (nuovo n°) 111
110

*Sul provincia Rügen.
Diocesis Ossihensis.*

De canoniciatu et prebenda ecclesie Ossihen. fuit
provisum de novo Gotfrido Maspoli vel collati kalendis
Junii anno viij. Item fuit eidem G. provisum de dicta pre-
benda infra sub eadem data.

Parochialis ecclesia in Tantake Ossihen. Diocesis fuit
collata Bernardo Cagener xuy. kal. decembri anno viij;
composuit ad medianam partem fructuum solvendarum
infra festum Purificationis beate Marie anno millesi-
mo ccc. lxij.

<i>Somma (sic) componencium ad medianam partem</i>	j.
<i>fructuum</i>	—
<i>Somma non componencium</i>	j.

*migallia et provincias qui cives in omni gaua
ex mercatores, et in Burlandia ipsos lux ex*

Vatic.
XVIII
Archiv. Vat. Castello
Reg. Vat. Gen. 74.
jor. IX an
VII, vol. 17
fol. 235v.
ep. 340.

Super citatione personarum subscripta-

rum de qua mentis fit superiorius. Citamus personaliter
 Nicolaum Rigensem episcopum, pro eo quod in primo ad-
 ventu venerabilis fratris nostri B. Semigallieni, tunc in mi-
 nori officio constituti domini O. cardinalis tunc in illis
 partibus apostolice sedis legati vices agentes, auctorita-
 tem in partibus Livonie, et peregrinorum curam auto-
 ritate dicti legati sibi commissam subcepit, avertit
 ab ipsis prelatis et peregrinos et silentium eidem inde-
 center imposuit, auctoritatem memoratam sibi usur-
 pants, pro humili ministero Livonice crucis se gerens
 excommunicatos domini pape absolvens, commutabat
 vota et cum irregularibus dispensabat aliquae cognitio-
 ne cause, sententias quas idem vicelegatus in rebello
 promulgaverat absolvendo, et alias nulla fuitus auco-
 ritate, apostolica disponendo. Item quod cum episco-
 pus Semigallie vicelegationis sue tempore per quod-
 dam arbitrium iniquum obsides de Burlandie pro-
 vincias ad Ecclesiam Romanam pertinentes restituiv-
 set episcopo Rigeni idem episcopus fratribus mili-
 tie de Livonia et cunctib[us] Rigeni unicuique
 parata tertiam partem obsidum et provinciarum
 dictarum presentavit, et tertiam partem sibi re-
 tenuit, representans eidem simili^{bus} obsides de Se-
 migallia et provincias qui cives in Semigallia
 ex mercatores, et in Burlandia ipsos homines ex

Vatic
XVIII
(Ostello)
74.

parte, et huius ex altera episcopo Rigense factum ap-
probante, confirmante et per arbitrium boni mercato-
ribus tertiam partem de Semigallia et de Curlandie
tentam adiudicante infodarunt. Item citamus episco-
pum Rigensem, eo quod quasi auctoritatem habens
apostolicam per Terroniam predicavit, dispensavit,
absolvit, indulgentias dedit, redemptiones cariarum
et votorum commutations facere presumpit, et in
huiusmodi vices suas alii commisit, plenarias cum
nunquam super his apostolicam habuit auctori-
tatem. Item super eo quod Maritimam, que est
una de commissis terris ad Ecclesiam Romanam
Ecclesiam pertinet, in preiudicium Ecclesie tam
in spiritu aliis, quam temporalibus sibi usurpa-
vit, et alios in eadem infodavit. Item super eo
quod Osiliam, que per peregrinationem et sub
venio Ecclesie magistro Ro. vicelegato presente et proouen-
te, ad fidem et ad manus domini pape recipiendam in
spiritualibus totaliter et in temporalibus pro parte sibi ven-
dicit indebitate possidendo, non obstante quod Gandulfinus
Mutinensis episcopi et legati famulus cum venio Ecclesie
exercitum precessisset. Item super proventibus perceptis
in eisdem terris, qui ad quinquagintas marcas estimantur.
Item super eo quod pro marchione se gerens in partibus Si-
cunie extra suam diocesim in provinciis adjacentibus, et
pertinentibus ad Ecclesiam Romanam tanquam dominus
temporalis, et temporaliter de omnibus disponere presumit
et facere confirmationes. Item super eo quod illam sicut dis-
citur

Vatic
XVIII
Castello
14.

istur minus canonicum habuit ingressum, et propter hor-
cionem a sedis apostolice legato petivisset, ac decessione
via recipienda Semigallien. episcopus, et cum apostolice se-
dis legato apostolicam habuisset mandatum, vel si cedere
nollet, eundem ad presentiam domini pape destinaret, peni-
tens super hoc, nec ad mandatum dicti legati cedere vo-
luit, nec domino pape se presentare curavit propterea. Item
citamus universitatem fratrum Militie de Livonie parti-
bus super eo quod cum ad mandatum domini O. cardinalis
tunc temporis apostolice sedis legati, terras commissas Wro-
niam scilicet et Germanam B. nunc episcopo Semigallien. Tunc
in partibus illis vires predicti legati gerenti restituissent no-
mine Ecclesie Romane easdem terras, postmodum ab eodem
B. violenter rapuerunt. Item super eo quod eodem tempore ab
ipso vicelegato provincias Curlandie voluntarie conversas ad
manus Ecclesie memorata per eundem vicelegatum receptas
occasione cuiusdam iniqui arbitrii sibi contra iustitiam usur-
parunt cum earundem provinciarum obisdib[us] postmodum
ipso recedente ad curiam Romanam expeditionem per easdem
provincias promoventes ipsas depopulatae sunt, incendii me-
diantibus et homicidiis, et tandem sue libertates scilicet Pur-
landie neophitorum litteras earundem fratrum, necon et
melatorum de partibus Livonie sigillis roboratis et confirma-
tas a domino papa rapuerunt, redigentes earundem pro-
vinciarum neophytes in servitatem, scandalum gravissi-
num tam neophytes alius convertit, quam convertendis pa-
ganis generantem. Item super eo quod duxentos mer-

(2)

Vitis
XVIII
Castello
74.

catores in Gotlandia ad occupandum terras commissas contra Ecclesiam Romanam et ipsum episcopum vicelegationis sue tempore vocaverunt in Revaliam eisdem in Ger-va infestantes in preiudicium Ecclesie Romane. Item quod centum vel eo amplius Vironie vassallos ad Ecclesiam Romanam pertinentes per neophitos, ut terram Vironie possiderent occidi fecerunt. Item cum ad mandatum apostolicum Vironiam, Geram et Curlandiam eidem episcopo tunc temporis legato, voluntarie restituisserint iudem fratres terras eisdem postmodum impugnarunt in Ecclesie memorate preiudicium et oppressionem neophitorum Genu et Vironie, quos ad quadragesimos uncos (sic) per solam capi-tionem dampnificarunt. Item super eo quod tres partes castri Revalie, quas de Vironia et de Maria atque de Reba-^{lia} vassalli sepedicto episcopo nomine Ecclesie tenen-das restituerant abstulerunt ab eisdem vassallis qui-bus idem episcopus vice Ecclesie recommisserat eis conser-vandas. Item super eo quod quartam partem castri Re-valie illam in qua castrum hediificaverunt episcopo vice Ecclesie restituere rennerunt, cum ad Romanam Ecclesiam ipsius castri pertineat possessio, pro eo quod rex Datus al-leret, et castrum ipsum auctoritate magistri Jo. vicele-gati expugnasse cum episcopis et aliis teutonicis de-manu danorum idem castrum ipsius cum aliis im-pugnatoribus ad manus Ecclesie Romane conservandum reponssent. Item super eo quod cum arbitrio mediante sopte

Vatic
XVIII
Castello
74.

apite fuisse omnes cause super quibus inter episcopum
vice Ecclesie, et sua ex una parte et ipsos fratres ex altera
rotabantur magistrum suum super priorem (sic) capti-
vaverunt, quartam castri memorati partem restituere re-
miserunt, sicut fuerat arbitratum, et pace per arbitrios repa-
rata et firmata sigillis partium et prelatorum ipsae tres
partes castri Bevalie, quas idem episcopus recuperaverat,
possederat et commiscerat vassallis Ecclesie conservandas, pre-
diorie in praesidium Ecclesie occuparunt, occideruntque plus
quam centum vassallos Ecclesie Romane, in octo partes par-
tiam infringentes, et tam in cimiterio, quam in eccles-
ia super altare et corporale sanguinem effundentes, cor-
pora in cumulum congregantes, unum de occisis, qui Eccl-
esi fuerat fidelior, quasi domini pape vice tenentem,
super acervum occisorum erexerunt, et ad confusioneum
Ecclesie maiorem minime permisérunt quod tradieren-
tur sepulture, quo usque processu temporis neophyti,
et alii ad huiusmodi spectaculum videndum adveniunt,
ut a neophyti Autenii et paganis Ecclesia Romana maio-
res viderentur. Item super eo quod non solum castrum Bi-
valie (sic) optinuerant (sic) violenter et proditorie, verum
etiam tria milia marcarum argenti, ducentos dextrarios,
ducentos quinquaginta equos alios, quadringentorum ar-
matorum armaturam, bona mercatorum multorum, sup-
pelletem universam, civium, etiam vestes mulierum
repauerunt, et ducentorum vassallorum Ecclesie redemptio-
nes (sic) quos captivaverunt fratres memorati, que omnia

(3)

v. Vito
- XVIII
de Castello
274.

ad estimationem xx milium marcarum argenti estimau-
tur. Item super eo quod castrum Ecclesie Romane Hage-
lite quod hediificaverat magister Jo. vicelegatus tempo-
re quo nomine Ecclesie Vironiam et Gervam et Mariti-
mam possidebat et episcopus idem de novo rehificave-
rat destruxerunt et tam Ecclesia Romanam quam vas-
sellos eiusdem necon et neophytes dictarum terrarum
in ipsa expeditione et destructione castri dampnificave-
runt ad duo milia marcarum argenti. Item super eo quod
terras commissas Vironiam et Gervam, quas ad menda-
tum apostolorum episcops repedito restituerant iterum usur-
parunt, et easdem detinent violenter, neophyti Gervatos
opprimendo pro eo quod Ecclesie adheserant, et quia non
habent spem, ^{tempus} diutius obtinendi. Item quod homagia do-
mini pape a vassallis Ecclesie Romane in Vironia, Maria
et Bevalia extorserunt et fidelitatem quam domino pa-
pe per manus magistri Iohannis ex parte ipsius episco-
pi fecerant ipsi domino pape per fratres coacti dedice-
runt et expulerunt illos qui Ecclesie dedicere noluerunt, tam
stabilia bona eorumdem quam mobilia diripientes. Item in
Gerva, cuius possessio ad Ecclesiam pertinet xl mercatores in op-
pressione neophytorum infodaverunt, quemlibet eorum in
xx unius per hoc factum neophytes de novo opprimentes.
Item quod eosdem vassallos qui locati erant in confinio ne-
ophytorum et paganorum, et ab episcopo infodati in Bonis
episcopatus sui, ut paganorum insultus opprimarent a se
vita Dei et fidei ammoverent, et oppimerent se Ecclesie
Romane

Vatic
XVIII
& Castello
174.

romane cum eorum auxilio. Item super eo quod cum Da-
mino N. qui se gerit pro episcopo Rigense et civibus Rigen-
sibus contra Ecclesiam conspirantes lxxij ex una parte et
lxvii ex altera mercatores in Semigallia et Curlandia infestade-
verunt, residuum terrarum sibi vendicando cum predictis
conspiratoribus episcopo Semigall. vel ecclesie sue non solum
passum pedis relinquendo nec etiam vassallos a suis pre-
decessoribus institutis. Item super eo quod destruncerunt
de Goldembcke quod Ecclesie pertinebat, et tam dictam
Ecclesiam quam vassallos castri eiusdem et neophitos plu-
ries quam ad mille marcas argenti dampnificaverunt.
Item super eo quod Rutenos hereticos et paganos circumdaci-
entes contra episcopum et ecclesiam cathedralem Tealenses
vassallos et neophitos eiusdem diocesis invocaverunt, val-
lari fecerunt castrum de terra Turbate, artifices, instru-
menta publica et expensam pro parte Rutenis ammini-
strantes et paganas provincias depopulari fecerunt, quadru-
gentos et l. neophitos captivari fecerunt et interimi,
non obstante quod per litteras apostolicas demandatum
fuerat episcopo Tealensi, qui prelibato episcopo Semigallie
deberet cooperari et legato ad eorumdem fratrum militie
malitia reprimenda. Item quod bona castri Umeran-
di Pisterciensis Ordinis tam mobilia quam immobilia, pre-
dia et villas sibi vendicarunt, captivaverunt conversos, et
tormentis affecerunt, pro eo quod abbas eiusdem loci epi-
scopo sepedicto cooperabatur secundum quod per litteras
apostolicas eidem fuerat demandatum, unde conventum

(4)

Vates
XVIII
(Castello)
74.

eiusdem claustrorum nisi celere[m] adhibeatur remedium
de Lironie necesse est recedere, et dispergi perpetuo per
claustra Ordinis diversa. Super[co]quod servum clavarii
eiusdem claustrorum negotia Ecclesie Romane tunc tempore
promoventis occiderunt in vigilia nativitatis xpi. Item
quod Rigenis ecclesie villas occupaverunt bona mobilia
eiusdem et immobilia rapuerunt eiusdem ecclesie neophy-
tos spoliando et depopulando pro eo quod fideliter astute-
runt Ecclesie Romane eiusdem ecclesie prepositus et conve-
nitus. Item claustrum de Valkena Cisterciensis Ordinis per-
utenos et paganos memoratos penitus destruxerunt, edifi-
cie ipsius castri penitus funditus per incendia ad mi-
chilum redigendo; unde incontinenti conventus eiusdem
loci pro parte maiori de partibus Lironie in Teutoniam
transfretavit, nullatenus ibi sustentari valens sed nec
morari. Item super eo quod cum Sachala, Vaijale, Mo-
ghe, Normerunde, Alemproisio, Silia, Semigallia et Bur-
landia, et omnes aliae provincie in partibus Lironie, que
per predicationem, vel per peregrinationem ad fidem sunt
converse ad Ecclesiam Romanam de iure pertineant et ipsi
patres provincias easdem aliquas pro parte, aliquas ta-
taliter in preindictum Ecclesie Romane dicantur de-
facto possidere, die assignato compareant audiuntur sen-
tentiam super ipsis provinciis, et ita muniri veniant
instrumentis, testibus vel rationibus, quod siquid ha-
bitent iuris in premissis quod suum est valeant obtinere
per sententiam similiter, et de terris in posterum
convertendis.

Vulgar
XVIII
Castello)

74.

*Item super eo quod per 7 annos. vel eo amplius episcopatus revocis et dilece pro parte episcopis corundem capulicis
convententibus. Item super eo quod super provincias de par-*

tibus Livonie et Estoniae elegerunt dominos temporales
obtinentes litteras ab uno ipsorum idem due Saxonic
qui omnes fratrum ipsorum possessiones cum omni iure
sibi debent perpetuo remanere. Super episcopos ecclesias
et neophytes quantum in eis erat, iugum servitutis indu-
runt. Item super eo quod quandocumque convertuntur
pagani in partibus memoratis ius decimarum oppri-
mentes, pactum inveniunt cum neophyto de dando eis
ensum perpetuum super decimarum iure eisdem in per-
petuum absolventes. Item quod paganos de Bandowe de
facto sibi subiectos minime permittunt baptizari ne
consequenter subiciantur Ecclesie et censu quem ab epis-
copi percipliunt priventur. Non obstante quod per episcopum
Semigallien. tunc temporis vicelegatum ad fidem Catho-
licam recepti sunt et Ecclesie Romane subiecti. Item quod
non permitserunt ut pagani de aliquibus Curlandie provin-
ciis qui baptismum requirebant ab episcopo Semigallien.
tunc temporis vicelegato baptizarentur, ut libere possont
eos possidere. Item quod multos paganorum frequenter
ad Curiam venire volentium ut intercedente pacto de li-
bertate habenda fidem recipieren ^{et} spernam ne procede-
rent plures impediuerunt, dicentes eisdem quod alio
^{tempore} videlicet eis dare possunt nunc papa. Unde aliquando cum
ad eam Gorlandiam usque pervenissent reverti cogebantur.
Item super eo quod quando pagani convertuntur ad fe-
dem ab eisdem fratribus datur libertas occasione recepta

(5)

Vatic
XVIII
castello
74.

Item modica redigunt eos in servitutes. Item quamvis domi-
nus papa per litteras episcopo Semigallie precepisset ut neophy-
torum reprimant oppressores, et corundem reformaret statum
non permisercunt quod compararent die ad hoc assignato, sed
et plerosque qui erant inveniendo carcere manciparunt.
Item quod sismaticos (sic) se exhibuerunt in pluribus se Es-
tende opponendo, soldarios quoque ^{contra} ipsam conduceundo
et compellendo ipsos Ecclesie neophytes necnon et vassallos
immo etiam et aliquos peregrinos ad resistendum direte
Ecclesie. Item quod ipsi quorum de collegio unus problem
magistrum suum superiorem, et primum cum sacerdote
nō occidit, secundum magistrum suum. V. nomine,
qui nūno est, pro eo quod favorabilior erat Ecclesie Ro-
mane et pacem reformatam tenere volebat, nec conser-
tebat profanationi, quam in se conceperant fratres de occi-
sione vassallis Ecclesie, in carcere truserunt, et detinue-
runt per tres menses eundem. Item quod fratrem Joha-
nem dictum Felich et Jo. Tengelin, &c. procuratorem Na-
rie, Abraham et fratres aliquos de suis notatis de here-
si, et ad purgandum se peremptorie citatos tenuerunt,
et tuerunt quamvis promulgata sit in eos in concilio
excommunicationis sententia, eo quod expurgare se
contempserunt sibi et comparere. Item citamus fratres
ad satisfaciendum de decem milibus fere marca-
rum argenti in quibus Ecclesie Romana dampnifi-
cavunt, et de causis aliis secundum quod coram arbitri-
bus vice Romane Ecclesie a Semigall. episcopo, tunc
legato

Vita
XVIII
(Portella)
74.

ultimi modica redigunt eos in servitutes. Item quamvis domi-
nus papa per litteras episcopo Semigallie precepisset ut neophy-
torum repremptum oppressores, et corundem reformaret statum
non permisercunt quod compararent die ad hoc assignato, sed
et plerosque qui erant inveniendo carceri manciparunt.

Item quod sismaticos (sic) se exhibuerunt in pluribus se ec-
clie opponendo, soldarios quoque ^{contra} ipsam conduente
et compellendo ipsos Ecclesie neophytes necnon et vassallos
immo etiam et aliquos peregrinos ad resistendum dite
Ecclesie. Item quod ipsi quorum de collegio unus problem
magistrum suum superiorem, et primum cum sacerdote
suo occidit, secundum magistrum suum V. nomine,
qui nunc est, pro eo quod favorabilius erat Ecclesie Ro-
mane et pacem reformatam tenere solebat, nec conuen-
tibat prodictioni, quam in se conceperant fratres de ou-
tendis vassallis Ecclesie, in carcere truserunt, et detinue-
runt per tres menses eundem. Item quod fratrem Joha-
num dictum Felich et Jo. Tengelin, Hb. procuratorem Ha-
rie, Habraham et fratres aliquos de suis notatis de hore
si, et ad purgandum se peremptorie citatos tenuerunt,
et tuerunt quamvis promulgata sit in eos in concilio
excommunicationis sententia, eo quod expurgare se
contempserunt et et comparere. Item citamus fratres
ad satisfaciendum de decem milibus lire marca-
rum argenti in quibus Ecclesie Romana dampnifi-
carunt, et de causis aliis secundum quod coram arbitri-
bus vice Romane Ecclesie a Semigall. episcopo, tunc
legato

Vitis
XVIII
Castello
74.

legato petebatur. Item quod domino pape representent litteras de restitutione Gervi et Vironie conscriptas, quas ab episcopo Semigall. tempore vicelegationis sue per quoddam arbitrium iniquum extorserunt, restituant nichil minus litteras domino pape, quas idem episcopus, tunc temporis vicelegatus sigillo suo prelatorum de Livonia et ipsorum fratrum curonibus contulat roboratas, quibus idem fratres ipsos curones in scandalum tam paganorum, quam neophitorum et fidei detrimentum per violentiam expeditationis sue, non abique sanguinis innocentis effusione multiplici spoliarunt. Item pro eo quod Lenderum vassalum Ecclesie Romane excauaverunt, eique bona sua omnia tam stabilia, quam mobilia abstulerunt, quia nimis fuit, qui legati nuntiavit adventum. Item citamus eosdem fratres ad respondendum domino pape super mille osirinios quos ab osihani extorserunt baptismum impedientes corundem, nec permittentes quod fidei subiherentur christiane, quo usque eidem fratribus milite memorandum pecuniam persolverunt. Ius pecunie ad quingentas marcas argenti estimatur. Item citamus fratres milite ad satisfacendum Ecclesie Romane super xxxij milibus marcarum argenti, quas de proventibus provincie de Tarkale, que ad Ecclesiam Romanam dicitur pertinere percepserunt. Summa de qua tenentur predicti fratres satisfacere Romane Ecclesie estimatur ad quadraginta quinque milia marcarum argenti. Item citamus universitatatem civium rigensium super

(6)

Vitio
XVIII
Castello
74.

in quod tertiam partem de Osilia sibi usurparunt in priu-
dium Ecclesie Romane, nichilominus tertiam partem
terrarum tam conversarum, quam convertendarum de-
novo contra ius sibi vendicare presununt. Item citamus
fratres militie ad exhibendum domino pape et fratribus
omnia instrumenta sua, si qua habent, que faciunt pro
ipsis ad optimendum (sic) quicquid sibi vendicare in-
tendunt vel detinere in terris in partibus Sionie tam
conversis quam convertendis cum nichil recognoscant eisdem
fratribus Ecclesie Romane in terris memoratis extra Zion-
iam et Bethlehem. Item citamus fratres militie ad
omnia quecumque sibi a Romana Ecclesia, rege Dacie,
prelatis ecclesiis, personis ecclasiasticis, vassallis Ecle-
sie et neophytis et quibuscumque aliis obiciuntur. Item
pro eo quod Jo. militem de Brokeshove de dampnifica-
runt, et ad ducentas marcas argenti, pro eo quod filii
sui cooperabantur legato fratribus militie resistendo.
Item citamus personaliter Jo. de Rival., Ricolfum de
Velin, Remboldum de Wenda, Albertum de Segewalde,
Fernandum de Aburat, magistros Heidenricum de Ma-
ria, Jo. de Gerva, Rodolfum de Takala, Valmarum de
Osilia, qui dicuntur advocati ad computandum Curie
Romane de proventibus perceptis in iamdictis Ecclesie
Romane terris. Item citamus ad idem Rodulfum de
Castle, Rotcherium quondam magistrum in Velin, Ger-
laum Ruffum, Marquardum quondam magistrum in
Revala. Item citamus sacerdotes fratrum militie Jo. de
Oste

Oute, Mattwion de Velm, Rotbertum et Philippum de
Maria, Godefridum de Terrawis, Vinandum de Paricole
plebanos, qui omnes culpis propriis exigentibus, per
episcopum Semigall. Sedis Apostolice legatum, de commu-
ni consilio prelatorum ab officio et beneficio sunt suspen-
si et ad degradandum indicati. Item citamus persona-
liter ad perhibendum testimonium veritati de Durende
(sic) et de Valkena abbates Th. priorem de Dunemund
(sic) Cisterciensis Ordinis, Ro. prepositum de Maiecti Pa-
monstratensis Ordinis, magistrum Koeliam et magi-
strum Jordannum Rigenos canonicos eiusdem Ordinis,
magistrum Luder (sic) et magistrum Johannem fra-
tres milicie, Her. (sic) de Papendorpe et Salomonem de
Ortho plebanos Rigenus diocesis, Lambortum priorem
de Tarbete Ordinis Sancti Augustini, Engelbertum de
Ademp, Theodericum de Palleffe (sic), Eger Erichardum
de Noche, Fredericum de Nottemegund (sic) plebanos
Sealen. diocesis, Robertum de Gerua, Bertramum de
Vironia plebanos Vironen. dioc. (1).

r. Vatic
- XVIII
& Costello
74.

(1) V. B. Manca la data. Il documento precedente a questo
nella data: Prusii xij kal. decembri pontificatus nostri anno
octavo.

Archiv. Vatic.
Anno I-XVIII
n° 2274
(Archivio di Costituz.)

Vatic.
I-XVIII
274.

Exemptio fratrum Ordinis Livonie.

*Honorius papa dominum et Hospitalis S. Marie
in Hierusalem cum omnibus possessionibus et bonis suis
presentibus et futuris sub beati Petri et sua protectione
suscepit.*

*Statuit, ut ordo fratrum Hospitalis circa pauperes
et infirmos, ordo fratrum militis Tempoli circa clericos
et milites, ac alios fratres iuxta ipsorum institutiones
perpetuo ibidem observetur.*

*Concedit, ut quaeunque de spoliis paganiorum capi-
rint, in proprios usus convertere eis licet.*

*Ut domus illa sit caput, et magistra omnium loco-
rum ad eam pertinentium.*

*Ut nullus ciudem domus fratribus proponatur, nisi
militaris et religiosa persona, que ciudem habitum et
religionem sit professa; nec ab aliis, nisi ab omnibus
fratribus insimul, vel a maiori et seniori parte eo-
rum eligatur.*

*Interdicit, ne ulla ecclesiastica, seculariisque perse-
na a magistro et fratribus ciudem domus exigere
audiat fidelitates, dominia, iuramenta, seu secula-
ritates reliquas, que a secularibus frequentantur.*

(1)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

I

222

Indulget alia circa exemptionem a decimis, circa por-
tionem sacramentorum, et ecclesiasticam sepulta-
rem, ac celebrationem missarum tempore interdicto
etc.

231

v. Vatic
I-XVIII
B. di Ostello
274.

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

I

Donatio facta fratribus, et militibus ab episcopo
no Osiliensi.

Henricus episcopus Osiliæ et Maritimæ de consilio et
consensu episcopi quondam Matimensis primarii Apa-
stolicæ Sedis legati donat magistro et fratribus in Livo-
nia quartam partem in Maritima, et septem 53 hy-
loundis et I. oncos in Maritima, vel Osilia, cum omni
decimatione, iurisdictione et libertate, et in punctionibus,
ac aliis universis, cum eo tamen, ut episcopus et succes-
sores sui debeant spiritualia ibidem procurare. Magi-
ster autem et fratres promiscunt defendere et tuiri
episcopum et successores, ac personas et res, atque arma-
ta manu, et brachio saeculari contra quoscunque ades-
se etc. Dat. in Maritima anno incarnationis etc 1238
mid. cal. Martii.

Archiv. Vatis
Ann. I-XVIII
(Archivio di Ca-
stello) n. 2274

v. Vatis
I-XVIII
(Archivio di Ca-
stello) n. 274.

(2)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in qualuer annis

I

224

231

Archiv. Vatic.
Ann. I-XVIII
(Archivio di Ca-
stello) n. 2274

Vatic.
I-XVIII
(di Castello)
274.

Papa Gregorius etc. Episcopo quondam Muti-
nenti poenitentiariorum, et Sedis Apostolice legato con-
dit, ut episcopatus unire, atque dividere valeat, et
de uno loco ad alium transferre, ac episcopos de novo
instituere et consecrare, ac limitare episcopatus etc.
Dat. Viterbiæ nonis Februarii pontificatus anno 9.

(3)

deputatos congregati et collecti. Ut non in qualior annis

I

925

Archiv. Vaticano
Ann. I-XVIII
(Archiv. di Castello)
to) n. 2274

231

in Vaticano
I-XVIII
di Castello
274.

Confirmatio Sabiniensis

4° Innocentius papa etc. Episcopo et Capitulo
Olike et Maritine in Livonia confirmat id quod
Sabiniensis episcopus legatus apostolicus limitanda
illa diocesis et certis terminis constituenda egit etc.

(4)

deputatos congregati et collecti. ut hoc in quatuor annis

I

226

231

Archiv. Viterbo
Anno I-XVIII.
(Archiv. di Castello)
n. 2274.

v. Viterbo
I-XVIII
(Archiv. di Castello)
274.

9. Gregorius papa etc. Episcopo quondam Mutinensis
in primario sedis Apostolice legato etc. Pontifex su-
predictus dat facultatem legato uniendi et incorpo-
randi magistro et fratribus Hospitalis T. E. Marie
Theutonicae religionis, praceptorum et fratres militie
Christi in Livonia, de qua Livonia leguntur hec verba
in fine predictarum litterarum: Et prefata terra,
qua*z* iuris et proprietatis Beati Petri esse dignoscitur,
per eos aut alios nullius unquam subiciatur domi-
nio potestatis. Dat. Viterbiæ 2 idus Maii pontifica-
tus anno XJ.

(5)

deputatos congregati et collecti. ut hoc in qualior annis

I

227

Archiv. Vatis
Arm. I-XVIII.
(Archiv. di Castel. d'Orto Costello)
Co) n. 2274. 274.

231

Episcopus quondam Nutinensis legatus apos-
tolicus etc. denunciat eos excommunicatos qui intra
terminos suae legationis violatores pacis reperiuntur,
mandans ut qui habet aliquid contra alium perse-
quatur ordinare iudicario ius suum. Dat. Revalie anno
gratiae 1238 calen. Augusti.

(6)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

I

228

231

Archiv. Vaticani
Arm. I-XVIII.
(Archiv. di Par...
stello) n. 2274

v. Vaticano
I-XVIII
di Castello
2274.

Iura et statuta neophytorum.

Hermannus episcopus Ostiensis renovat statuta
ad petitionem neophytorum pertinentia, de consilio
magistri; et fratrum domus Theutonicae, et exponit con-
ditiones, quae observari debeant in posterum. Dat. eto
in Spezzole anno 1284.

(7)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in qualius annis

I

Archiv. Valois
Ann. I-XVIII.
(Actus de Castell,
n° 2274.)

De compositione status Livonie.

Gregorius papa etc. Episcopo quondam Nutinensi legato apostolico etc. Narrat quod episcopi Tennigallienensis, Rigensis et Tarbalensis en una parte, et ex alia magister et fratres militie Christi in Livonia, et procuratores ci-vium rigensium detulerunt querelas suas ad sedem Apostolicam que, eis constituit auditorum Tabernaculum episcopum, qui auditis omnium querimonias, et re postea pontifici et fratribus relata, de corundem fratrum consilio, pontifex statuit, ut magister et fratres resignent in manu legati Ecclesie Romane nomine munitionem castri Trienalis, Ferwaham quoque et Sariam, Wiroviam, Geroam, red-dant quoque spolia occisorum, reficiant castra Agui-leti et Gondelborch, et infundaciones, quas fecerunt, revoquent. Episcopi vero intentiu parochias quendam) restituere, et alia facere etc. Dat. Viterbiij viij cal. Mar-tii anno pontificatus q.

(8)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

I

230

231

Archiv. Veteris et Veteris
Ann. I-XVIII I-XVIII
(Arch. di Castello) di Castello
n° 2274. 274.

De expeditionibus episcopi Osiliensis.

Innocentius episcopus servus servorum Dei. Dilatis fe-
liis universis Theutonicis per Estoviam, et Lironiam
constitutis etc. Mordatur ut accingantur contra paganos
et contenti sunt suis stipendiis atque ab exactionibus
indebitis abstineant, neophyti tuncantur, et pacta cum
episcopo Osiliensi servent etc. Dat. Lugduni tertio no-
nas septembries pontificatus anno iij^o.

(9)

reputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

I

Archiv. Vitebsk.
Ann. I. XVIII
(Martin de Costello)
n° 2974.

Arbitrium ex utraque parte.

*Ylarius ecclie Rigensis archiepiscopus electus arbitr
ter per episcopum, decanum et Capitulum ac populum On
lie et Maritim, ac Nicolaum dicti episcopi capellatum
ex una, et magistrum Godefridum et fratres T. & Marie
Teutonicorum in Livonia, ac Joannem scholasticum
Ostiensem, ac Joannem de Sheffens militem praedito
magistro adhaerentem ex altera partibus super damnis,
expensis, iniuriis et interesse hinc inde datis tempore
belli etc. Idem arbiter consideratis omnibus, presortim
periculo a paganis imminentem, liberavit, et absolvit
utramque partem ab iniuriis, damnis, expensis, quae
altera pars contra alteram praetendebat, mandando et
ordinando eisdem partibus, ut se mutuo adiuvent etc.
contra infideles etc.*

(40)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in qualius annis

I

Archiv. Vatic.
Arm. I-XVIII
(Archiv. de Castel
n° 2274).

22.
 xxvij. ut creditur *Johannes episcopus servus servorum Dei.*
Ad perpetuam rei memoriam. Narrat, ad aures suas
pervenisse multas querelas contra magistrum genera-
lem, ac alios praecceptores, et commendatarios, et fratres
St. Marie Teutonicorum, et precipue, quod exhiberent
impedimenta fratribus Praedicatoribus, et aliis, quomodo
possent verbum Dei praedicare infidelibus etc. Ideo
mandat, ut post hac talia impedimenta non praestent,
et si contraferint, declarat, eos excommunicationis poe-
nam incurrire. Quia etiam varias iniurias ecclesiasticis
inferebant, monentur, ut desistant etc. Det. Avinione
4 idus Februarii anno 8°.

(11)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

I

Archiv. Valter
Arm. I-XVIII.
(Arch. di Castello)
n. 2974.

Archiv. Valter
rations
fol. 380.

Anno 1559.

Cum archiepiscopus coadiutor, Capitulum, et statutus ecclesie Rigensis quia Moscho resistere non volebant,
Sigismundi Augusti Poloni regis auxilium implorassent,
rex eos in protectionem et clientelam suam recepit, pol-
licitusque se defensurum illos contra Moschum, et vicissim
illi promiserunt gratitudinis, ergo tradere nonnullas ar-
ces regi etc. Alia praeterea pacta inita sunt circa ra-
tionem belli gerendi, et divisionis faciente de iis, que re-
cuperari contingeret in bello contra Moschum suscipiendo,
et circa regimen provincie, ac alias res, bonum publi-
cum recipientes.

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

I

Archiv. Vatic.
Ann. I-XVIII
(Andrea de Costello) Inv. Vatic.
n° 2274. Rationes
fol. 380

Sodem anno 1559.

Idem rex Sigismundus Augustus eadem de causa
accipit in fidem et protectionem regiam magnum ma-
gistrum Thautonicum, qui huic protectionis, et sumptuum
bellicorum nomine, et gratitudinis ergo promittit se tra-
diturum in potestatem regis certos tractus, arces, praefatu-
ras, et praesidatus in Livonia iure obligatorio. & contra ve-
ro rex pollicitus se illos defensurum ab iniuriis et inva-
sionibus Moschi etc. et iura antiqua nobilitati, et populi
iuata morem gentis inviolata servaturum etc. adiunctis
compluribus aliis pactis et conditionibus temporis accon-
tatis.

Rex Poloniae certorem facit suis litteris Imperatorem
Ferdinandum de his quae pergit cum Livonibus, eos in
tutelam et protectionem suam regiam recipiendo etc.

Imperator Ferdinandus regi respondet mirari se quod
rex provinciam Livonię in fidem et clientelam re-
ceperit, appellatque Livonos subditos suos, cum Livonia
sit insigne membrum Sacri Romani Imperii, et ob
id verendum sit, ordines et status Imperii id gravi-
ter laturos etc.

(13)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annos

I

235 238

Archiv. Vatic.
Ann. I-XVIII
(Archiv. di Costant.) ^{Arch. Vatic.}
n° 2274. ^{rationes}
les fol. 380

Anno 1561.

Concepta fuit scriptura, in qua narratur status miserabilis provincie Livonie propter bellum a moschis illatum, et quemadmodum rex Sigismundus Augustus coactus fuit in fidem et tutelam recipere. Deinde narrantur pacta, que super variis locis et rebus dicto province inita fuerunt inter regem, et magnum magistrum Theutonicorum etc.

(14)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

I

236 238

Archiv. Vatic
Anno I-XVIII
(Archiv. de Castello) inv. Vatic
n. 2274. rationes
fol. 380.

Anno 1564.

Pro Sigismundus Augustus premissis causis,
quibus ad id faciendum adducatur; concedit admini-
strationem archiepiscopatus Rigenis Ioanni Francisco de
ci Maypolensi nonnullis sub conditionibus et partitis in
anellione expressis.

les

(15)

I

237

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Clm. liv. Vatic.
VI. vol. 166 naciones
fol. 345. 6 fol. 380.
epist. CX.

238

Venerabili fratri Wenzelo episcopo Tarbaten. sa-
lutem etc. Provenit ex tua devotionis affectu etc. ut in su-
periori que dirigitur Johanni Lafagia usque concedere
valeat fraternitate tue tenore etc. usque in finem. Da-
tum Avinione vij Kal. Iuli anno tertio.

235

Messa il documento di prima, per capitulo
deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis
I

Archiv. Vatic.
Obligationes
Vol. 6 fol. 380.

*Iuritium episcopi:
 Tarbaten. in Polonia*

*Eisdem anno inductione loco [1323 inductione VIth in Ca-
 mera Apostolica] et testibus die xxiiij decembris dominus En-
 gelbertus episcopus Tarbaten. in Polonia promisit pro suo
 communi servitio v. florenos auri et quinque service fa-
 milie persolvere a festo Nativitatis Domini proxime
 venturo ad annum, alioquin infra sex menses, et iura-
 rit, ut in forma.*

xx; cardinales

deputatos congregati et collecti. Et hoc in qualuer annis

I

Servitium ecclesie
Orientis.

Archiv. Vatic.
Obligationes
Vol. 6 fol. 157.

Eisdem anno, indictione, pontificatu et loco [anno 1338, indictione vii^a, pontificatu Benedicti papae xii, trinominio in palatio apostolico] die xxvij mensis februarii, dominus Hermannus episcopus Osilien. promisit pro suo communi ser-
vito mccc florenos auri et quinque servicia consueta per-
solvere medietatem in proximo festo purificationis beate
Marie, et aliam medietatem in festo assumptionis eiusdem
ex tuno immediate sequenti. Alioquin infra quatuor men-
ses etc. et iuravit ut in forma. Presentes fuerunt domi-
nus Georgius Johannis, P. R. di clericu Collegii, Michael Bi-
mannus et ego G. de Petilia xvi^j cardinales.

reputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

I

Archiv. Vatic.
Obligationes
Vol. 6, fol. 187.

Soritum ecclesie
Tarbatensis.

Eisdem anno et die [anno 1342 die 7 octobris]
in hospitio domini cardinalis de Puteo dominus Wesselus
episcopus Tarbaten. promisit pro suo comuni servicio
quingentos florenos auri et quinque servicia familie con-
sueta, solvendo a fette Naturitatis Domini proximi (54.)
venturo ad annum. Alioquin quod infra sex mentes
etc. et iuravit etc.

xxvij cardinales

deputatos congregati e

stior annis

I

Archiv. Vatic.
Obligationes
Völ. 14, fol.
99.

Servitium ecclesie
Turbatensis.

Eidem anno, indictione et pontificatu [anno
1346, indictione ~~xxiiia~~, pontificatu Clementis pape vi] die xxv
mensis novembri in hospite domini cardinalis de Puteo
dominus Johannes episcopus Tarbatensis in provincia Rigen-
si promisit pro suo communi servizio v. florenos et v.
securita consueta, solvendo medietatem in proximo fe-
sti sancti Michaelis septembri, et aliam in festo Resur-
rexit Domini ex tuno secuturo. Alioquin infra
iiiij menses etc. et iuravit, ut in forma. xxv cardinales.

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

I

Archiv. Vatic.
Obligationes
Vol. 2^a fol.

17. —

Veratum episcopi
Turbatensis

Eisdem anno, indictione et pontificatu [anno
1346, indictione xiiij, pontificatu Clementis ij] die xxiiij
novembri in hospicio domini cardinalis de Putes, domi-
nus Iohannes episcopus Turbatensis in provincia Brigenti-
promisit pro suo communi servizio v^e florenos auri et us
servicia consueta solvendos (sic) medietatem in proximo festo
Santi Michaelis Septembri, et aliam medietatem in festo
Resurrectionis Domini ex tunc proxime secuturo. Alio-
quin infra uix menses etc. et iuravit etc. xx cardinales.

deputatos co

Et hoc in quatuor annis

Archiv. Vatic.
Collectoriae Vol.
183 fol. 2.

Sequitur de episcopatu Tharbatensi.

In primis primo anno vacavit quedam maior prebenda in ecclesia cathedrali (iii) per mortem domini Thabdi et solvit xxx marcas puri argente lubicensis valentes — xxvij marcas..... (Cresum).

Item codem primo anno vacavit minor prebenda per adoptationem factam de predicta maiori et solvit — xxv marcas argenti rigen. et ponderis.

Nem codem primo anno vacavit ecclesia in Capeseren. per mortem et solvit — viij marcas argenti ponderis rigenis.

Item in isto primo anno fuit in ecclesia cathedrali quedam principalis prebenda. Et solvit — ij marcas cum dimidia argenti rigenis et ponderis.

Item in secundo anno reservationis in ecclesia cathedrali Tharbaten. vacavit custodia per mortem. Et solvit ij marcas argenti puri ponderis lubicensis valentes — ij marcas. et ij fertones argenti rigenis et ponderis.

Item codem anno secundo vacavit in ipsa cathedrali ecclesia minor prebenda per mortem dicitur (iiii) custodis. Et solvit — xxv marcas rigen. argenti et ponderis.

Item codem anno secundo vacavit in ipsa cathedrali ecclesia Tharbaten. prebenda minor per ad-

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

stationem factam de predicta maiori. Et solvit —
— xij marc. cum dimidia rigen. argenti et ponderis

Item vacavit ecclesia Develin. per resignationem
et super expensis pro ea factis ij marc. cum dimidia
solvit — xx marc. rigen. argenti et ponderis.

Item in ecclesia kathedrali vacavit vicaria domini
Johannis de Wughen per resignationem, et solvit — iy
marc. rigen. argenti et ponderis.

Item in tercio anno reservationis vacavit ecclesia ^{de}
mine Nostre in civitate Tharbaten. per mortem. Et
solvit — xij marc. iiij fertones argenti rigen. et ponde
ris.

Item de una principali probenda in ecclesia kath
drali Tharbaten. et de una ecclesia vocata, ut credo,
Wemela, ignorantie domino episcopo Tharbaten. pro
pter quod in litteris suis fuit omisum receptione⁽⁶⁴⁾
ix marc. i fertone argenti rigen. et ponderis.

apro. Summa omnium receptorum istius Tharbaten
diocesis — cL viij march. i fertone argenti ponderis
rigenis.

deputatos congregati et collecti. Et hoc in qualior annis

78 Jan. 19.

246

Archiv. Vat.
Reg. Veteran.
Sexti IV.
Vol. 788,
fol. 265t.

1478. Jan. 19. 245

Sixtus IV - Monasteri in
Valkana

In de Racionibus
abbatii monasterii
utem etc. Inter
ea quoque men-
tina ecclesiastica
ine ferventes pro
cerint, non distrahan-
cathedralium et
idem utilitas id
quod exinde ma-
biter provenire.

Rome,
Arch. Vat., Reg. Veteran. vii. 788.

f. 265. t. Paulo papa iv.

Tenoris subsequen-
tia Dei ad perpetuum

rei memoriam. Cum in omnibus iudicis etc. Et dein
de sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii
Johannis Moke de Schusen clericis Verden petitio con-
tinebat quod dudum cum bone memorie Andreas episcop-
pus Tarbatensis tempore provisionis et prefectoris de
personae sua ecclie Tarbatensi, tunc posterioris solatio
destitute factarum ecclesiam ipsam seu mensam epi-
scopalem Tarbaten. multas et magnis debitis per pre-

(1)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in qualuer annis

I

178 Jan. 19.

246

Archiv. Vatis.
Reg. Veteran.
Fasci IV.
Vol. 788.
fol. 265t.

In de Rizoribus

Sintus etc. dilecto filio abbati monasterii
in Valkana Tarbatensis diocesis salutem etc. Inter
alias pastorales officii sollicitudines ea quoque mem-
tem nostram exigit et impellit, ut bona ecclesiastica,
que per viros probos ac fide et devotione ferventes pro
salute animarum suarum relata fuerint, non distraham-
tur, sed cum eccliarum presertim cathedralium et
eis praesidentium necessitas, et earundem utilitas id
exposcere videntur taliter alienentur, quod exinde ma-
ior utilitas ecclesie ipsius valeat salubriter provenire.
Dudum tamen a fe recordationis Paulus papa iij
predecessore nostro emanarunt littere tenoris subsequen-
tes: Paulus episcopus servus servorum Dei ad perpetuum
rei memoriam. Cum in omnibus iudicis etc. Et deinceps
de sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii
Johannis Nocke de Schussen clerici Verden. petitio con-
tinuit quod dudum cum bone memorie Andreas episo-
pus Tarbatensis tempore provisionis et prefectoris de
persona sua ecclie Tarbatenti, tum pastoris solatio-
destitute factarum eccliam ipsam seu mensam epi-
scopalem Tarbaten. multis et magnis debitibus per pre-

(1)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor

I

decessorem suum ex diversis causis nomine ipsius eccl^{ie}
 sic contractis invenisset gravatam et quoddam ca-
 strum ad dictam mensam tempore dicti Andree
 episcopi cum villis curie, agris cultis et incultis,
 piscinis, nemoribus et aliis possessionibus ac bonis
 immobilibus devolutum, et per quandam mulierem
 Tarbaten. diocesis occupatum fuisse, cupiens credito-
 ribus satisfacere, dictamque ecclesiam ab oneribus re-
 levare, castrumque huiusmodi, prout sibi ex officio
 pastorali incumbebat, recuperare et redimere multa
 alia magna debita pro eiusdem recuperatione, et
 aliis de causis pro dicta eccl^{ie} contractis, castrum
 que huiusmodi cum bonis, villis curie, agris cultis et
 incultis, piscinis, nemoribus et aliis bonis immobile-
 bus antedictis recuperavit, et pro satisfaciendo (sic)
 creditoribus antedictis, habito cum dilectis filiis Pa-
 pitulo eccl^{ie} Tarbaten. consilio et de eorum assen-
 su quandam villam Eugekul nuncupatam in
 parochia Palnes dicta diocesis constitutam, et ad men-
 sam prefatam legitime pertinentem, que tunc pro certis
 pecuniarum summis per eundem Andream episcopum
 cedam nobili illarum partium impignorata fuerat
 dicto Johanni pro precio mille et octingentarum mar-
 charum antiquarum Rigen. pro se hereditibus et successo-
 riis suis vendidit et alienavit, cum honore quod
 Johannes, heredes et successores prefati ex villa huiusmo-
 di

deputatos congregati et collecti. Et hoc in qualior

di dicto et pro tempore existenti episcopo Tarbatensi
 ac dictae ecclesie consueta in partibus Livonie servitiae
 prestare tenerentur, prout in nonnullis instrumentis pu-
 blicis et litteris antedictis desuper confectis, ac sigillis epi-
 scopi et Capituli prefatorum munitis dicitur plenius con-
 tineri. Cum autem sicut eadem petitio subiungebat, pre-
 fatus Andreas episcopus cum pecunia hismodi creditori-
 bus prestatis pro magna parte satisficerit, et illarum par-
 tem in recuperatione dicti castri expouuerit, pro parte
 dicti Johannis asserentis quod satisfactione et recuperatio-
 ne attentis predictis renditio hismodi in evidentem
 ecclesie et mense predictarum cessit utilitatem quod
 que ipse dictam villam per septem annos pacifice
 possedit, prout posudet de presenti, nobis fuit humili-
 ter supplicationem, ut venditioni et alienationi praemissis,
 ac omnibus et singulis in dictis instrumentis et litteris
 contentis pro illarum substantia firmari robur aposto-
 lice confirmationis adiicere, aliasque in premisis oportune
 providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos sy-
 tur villa antedicta qualitates, quantitates, confines,
 designationes et loca, ac instrumentorum et littera-
 rum hismodi tenores presentibus pro expressis ha-
 bentes, ac alias de premisis certam notitiam non ha-
 bentes hismodi supplicationibus inclinate, direc-
 tioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus

(9)

deputatos congregati et collecti. Et hoc in qualu-

I

vocatis venerabili fratri nostro episcopo et dilectis filiis Capitulo Tarbaten. et aliis qui fuerint convocandi, ac servata forma litterarum Pauli predecessoris huiusmodi, de premissis omnibus et singulis eorumque circumstantiis universis auctoritate nostra te diligenter informes, et si per informationem ipsam ita esse, ac satisfactione et reparatis in attentis premisis, renditionem et alienationem predictas in evidenter mense et ecclesie predictorum cessisse utilitatem reppereris easdem, et prout illa concernunt omnia et singula in dictis instrumentis et litteris contenuta auctoritate prefata approbes et confirmes suppleme omnes et singulos defectus, tam iuris quam facti, se qui forsitan intervenient in eisdem. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac dictae ecclesie sacramenta confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboretur, statutis et consuetudinibus ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadragesimo octavo, quartodecimo kal. februarii anno octavo. Jo. xxx.

Gerona.

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

I

Archiv. Vatic.
Instrumenta
miscellanea
n° 630.

Johannes episcopus seruus servorum Dei.
Dilectis filiis.. magistro Ordinis Domus sancte Ma-
rie Theotonicorum Terrae Limitan., neconon.. prece-
ptori in Livonie, commendatoribusque de Funamun-
de et de Vellin et de Venda dicti Ordinis in Prignie
eiusque Privome et Prusie provinciis constitutis, nec
non Florentio decano Tarbaten. atque Johanni de Palo,
Woldemaro de Rosis, Johanni de Tisenhusen, Johanni
et Radulpho de Ungaria militibus, Johanni Ostenghe-
sen et Johanni Theresule laicis civitatis, diocesis et
provincie Rigenis salutem et apostolicam benedictio-
nem. Romana mater Ecclesia que pietatis opera di-
ligens, et salutem expectans singulorum perirgil et so-
licita redditur ad fidei christiane limites propagandas
ab olim fide dignis relativis intellecto quod terra Li-
vonie a tramite veritatis exorbitans, paganitatis se-
quebatur errores, labores plurimos subiit et favorablem
opem impendit, ut dicta terra salubribus ducta consilii
gentilitatis abdicationis erroribus, ad cultum reduceretur fi-
dei orthodoxe, nonnullis sancte Romane Ecclesie cor-
dinibus, et aliis solemnitibus propter hoc ad partes

I
deputatos congregati et collecti. Et hoc in quaestione

I

illas, Sedis Apostolice legatis et nuntiis destinatis, et tandem felicis recordationis Gregorius papa vix, predecessor noster, huiusmodi negotium pietatis studio prosequens, ut in dicta terra conversorum fidelium numerus ad gloriam et gloriandam, ac eius exaltationem fidei copiosius proficeret incrementis, et paganorum perfidiam, quam aduersus illos conatus exercerat nefarios, favente domino, dextera contereret triumphanti, fideique vigor, rursum solide susciperet firmitatis. Inter cetera statuit et decrevit, ut ea, que in illis partibus pro ecclesiarum et neophytorum libertate, aut pro tene statu existarent per sedem apostolicam ordinata, vel per ipsam ordinari contigeret in futurum a fratribus domus Ordinis Sancte Marie Theotonicorum in Livonia constitutis inviolabiliter servarentur, et prefata terra, que iuris et proprietatis beati Petri fore dicitur, per eos aut alios nullius unquam potestatis dominio subdere, prout in apostolicis litteris super hoc confessis, quae archivis eiusdem servat Ecclesie, plenius et seriuos continetur. Sed non sine multe turbationis materia iam dudum ex clamore valido, et insinuatione famosa ad predecessorum nostrorum romanorum pontificum, et continuatis successiva temporibus, subsequenter ad nostrum pervenit auditum, quod licet a principio novelle plantationis fidei in terra predicta, status ecclesiasticum

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor

siarum in dicta terra consistentium in personarum eccl^{esiasticarum} numero culta divino affluentia facultatum,
 libertatis quoque et immunitatis prerogativa floruer-
 int et cooperante Domino, in dicta terra surreverit xpⁱ_{us}
 ne fidei latitudo, quia tamen posteriora non fuerunt con-
 formata prioribus, sed priora potius posterioribus defor-
 mata, dum in personas eccl^{esiasticas}, et alias de novo ad
 fidem conversas, que precipuis fuerant prosequende favo-
 ribus, ut ad susceptionem fidei mentes allicerent aliorum,
 sic fuisse dicitur inhumaniter describitum, quod plerique
 volentes ad fidem converti, se a conversione huiusmodi
 retraherent. Eccl^{esi}ia quoque Riga. illius terre metro-
 polis, et quamplures aliae ecclesie in Livonia et Prussia
 constitutae Riga. provincie preter contumelias plurimas
 earum illatas pastoribus, quod dolenter referimus, in
 castris possessionibus, et ceteris bonis ipsarum fere disun-
 tur totaliter denudate ac pro magna parte incole, et ha-
 bitatores dictarum provinciarum dum velut parvuli pa-
 nes peterent verbi Dei, et non esset qui frangeret eis cele-
 stis vite ipsis parvula ministrando sic ab observantia
 fidei et moribus Romane Eccl^{esi}e sunt reddit^{ur} alieni
 quod plus ostendunt in eorum ritibus de paganorum
 erroribus quam de observantia fidei orthodone. Et licet
 predecessores predicti, et precipue felicis recordationis Ba-
 nificius papa vii, et Clemens papa v provide attenderet

2

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quaestio-

I

quod ex premissis impedimenta suscipiebat fidei propria
tatis memorata incepissent studia sua convertere, ut
super his possent ad laudem divini nominis, incre-
mentum fidei et quietem fidelium in partibus illis de-
gentium de salubri remedio proridere, eorum tamen de-
hoc mundo vocatio, vel aliarum occupationum prepredatio
predecessores eisdem super premissis oportunum attribuire re-
medium non permisit. Nos igitur frequentibus clamoribus
validis et inculcatis relationibus fidelium sepius excitati,
ut super reformatione distarum terrarum Livonie et Rue-
sie in dicta Rigensi provincia conscientium ecclesiarum
quoque et personarum ecclesiastiarum ipsius adversus quas
plus dicuntur deseruisse christianorum impietas, quem hostili-
tas paganorum debeamus impendere necessariam opem
et perutilem operam diligentie salutaris proridimus de
fratrum nostrorum consilio, per vos qui terre ecclesiarum et
personarum predictarum conditionem, et reformationem
pleni cognovistis, de predictis omnibus eidem sedi rela-
tis plenarie informari; ut vestra informatione recepta,
auxiliante Deo, per solitudinis vestre studium, reme-
di salutaris provisio super premissis illis partibus im-
pendatur. Quocirca vobis et vestrum cuique sub me-
gisterii tui fili magister, necon sub preceptorie et
commendarum seu querilibet administrationum
vel officiorum, que vos fili preceptor et commendator in

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor

I

in dicto Ordine, tibique decane sub privationis Beneficiorum
 ubisque milites et laici, sub feudorum et iuris patronatus
 que a quibuscumque, seu in quibuscumque ecclesiis obtine-
 tis, ac excommunicationis penit districte precipiendo man-
 damus quatinus infra sex menses a data presentium, quas
 vobis, et vestrum cuiilibet pro peremptorio termino assigna-
 mus, apostolico vos conspectui personaliter presentetis, venturi
 super omnibus que predicta contingunt, et possunt contin-
 gere taliter informate, munite plenius et instructe, quod
 nos et sedem prefatam possitis plenius informare, et spe-
 cialiter per quas vias et modos predicte regiones et terre
 ad fidem converti catholicam, et in ea servari melius va-
 leant et efficacius retineri. Partesque posse in vicino que
 adhuc per errorum devia graduntur, ad ipsius conver-
 sionem fidei propensius animentur, et circumspecta pre-
 videntia dictae sedis ad alia etiam procedere valeat, que
 circa hec utilia fore cognoverit et viderit oportuna, ac etiam
 audituri et facturi super premisis, et ea contingentibus, que
 vobis duxerimus innungenda. Et nichilominus tu fili
 magister privilegia sedis apostolice, si qua tibi vel Ordini
 tuo concessa, per que tu commendatores et fratres di-
 citi Ordinis, dictisque Ordo ab ordinariorum iurisdictione
 et potestate sitis exempti, forsitan obtinetis, cum non
 nulli vos asserant non exemptos, illa tecum deferre pro-
 cures, facturus per ea nobis et sedi predicte de exemptione

3

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor

I

ne priuusmodi plenam fidem. Petrum quia ad nostram
 et eorundem fratrum nostrorum audientiam multorum
 relatione perenit, quod vos vestris iuribus non contenti,
 sed ad bona et iura Rigenis ecclesie, que potius in con-
 servandis et ampliandis eisdem vestrum tanquam pu-
 gilum fidei sentire deberet sibi profutatum auxilium
 quem in spoliatione ipsorum denudationis sue deplore
 re miserabile detrimentum manus avidas extenderentes
 Portum Rigen. in quo venerabilis frater noster .. archiepi-
 scopus Rigen. ius obtinet patronatus, cum castro et mo-
 nastero Dunamunde ad mensam archiepiscopalem
 Rigen. spectantibus, necnon Torreida, Nabel, Leinfel,
 Volen, Kertholme, Lenewerde, Conkenhusen, Bruce-
 borch. Sceswene, Sundefel, Sotekale, Pebelche, Mita-
 viam necnon Cremum, Romolam, Donadungis castra,
 et etiam villas, nemora, prata, passua, pescationes, stan-
 gna (sic), silvas, agros, iura et iurisdictiones et territoria
 quilibet dictorum castrorum Rigen. diocesis una cum
 rebus mobilibus et immobilibus existentibus in eisdem
 ad dictam mensam et dilectos filios Capitulum Rigenis
 ecclesie pertinentia occupatis seu occupari fecistis, vel
 occupationem factam ab aliis nomine vestre vitam,
 ut dictur habuistis, volumus vobisque sub penitentia pre-
 dictis districte preciendo mandamus quatinus, si pre-
 missa omnia qui proponuntur de occupatione huiusmodi
 per

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor

per vos seu de mandato vestro, vel alias nomine vestro fa-
 ta, vobis tamen eam ratam habentibus veritate nitam
 tur, predicta omnia videlicet Portum, monasterium,
 castra, villas, nemora, prata, pascua, punctiones, stagna-
 silvas, agros, iura, iurisdictiones, territoria, ceteraque
 bona immobilia et mobilia prelibata, alioquin illa ex eis
 que modo premisso per vos seu de mandato vestro, vel
 alias vestro nomine, vobis tamen si ratum habentibus
 extiterint occupata, faciatis eisdem archiepiscopo et Ca-
 pitulo restitui et dimitti, eisque de dampnis et inte-
 resse plenam satisfactionem impendi; nullum ex hac
 parte velamen excusationis frivole pretendentes, quia
 cum huismodi facta que ipsorum nature conditio spe-
 ri nisi notorie non permittit, cum in occupatione castro-
 rum et detentione ipsorum facti qualitas nequeat oc-
 cultari per multorum fidelium relationem veram
 per quos ut pote tanquam per virarios oculos mundi fa-
 cta conspicimus ad nostram notitiam deferantur, si pre-
 missis veritas suffragetur circa restitutionem ipsorum
 preueniatis nostre correctionis officium, et sedis apostolice
 disciplinam, que profecto non valens tantum eiusdem Ri-
 gensis ecclesie sustinere iacturam, validioribus, si expediret
 utendo remedius, sibi prout oportunum fuerit salubriter
 providebit. Preceipimus etiam vobis sub predictis penis, ut
 a quibuslibet iniuriis et molestiis archiepiscopi et capitule

4

deputatos congregati et collecti. Et hoc in qua-

I

et ecclie et civitatis Rigen., ac ecclesiarum omnium
et personarum ecclesiasticarum in Livonia, et Prussia
consistentium eiusdem Rigen. provincie per vocem
fratres ordinis vestri penitus abstinere curretis. Tu-
per presentatione vero presentium, quas in rege-
stro nostro fecimus registrari, dilecto filio Conrado
procuratori vestro in Romana curia filii magister,
et commendatores lateri presentium quem ad hoc
specialiter destinamus dabimus plenam fidem.
Dat. Avinione vij kal. Martii pontificatus nostri
anno secundo.

[In dorso:] Exhibita die sabbati xxij mensis
septembri per archiepiscopum Ri-
gensem.

deputatos congregati et collecti. Et hoc in qua
I

Archiv. Vatic.
Reg. Vatic. Libr.
nos XXII, vol.
105, fol. 9.
1149.

Venerabili fratri Iacobo episcopo Osilien salutem etc. Personam tuam nobis et apostolice sedi devoutam precipua benivolentia prosequentes, votis tuis quantumcum Deo possumus libenter annuamus in his presentibus que tui statutis quietem et commoda respiciere dinoscuntur, ut quanto magis sedem ipsam que se in tuis honoris augmento proprieam exhibuit favorabilem inveneris et benignam tanto ea studiis devotius venerari. Nam pro parte tua nobis oblate petitum continebat, quod tu olim tempore quo te Osilensi ecclesie tunc vacanti in episcopum prefecimus et pastorem, iuramento ut moris est, prestito promisisti quod apostolorum limina sanguinis quadrigunis per te vel alium visitares, quamquam ecclesia ipsa privilegium exemptionis non habent, sed iurisdictione venerabilis fratris nostri archiepiscopi Augensis re metropolitica sit subiecta. Quare nobis humiliter supplicasti, ut cum dicta ecclesia a Romana curia distat per spacia octuaginta vel circiter dictarum habentia in se pericula gravissima mari et terre et etiam continentum sarracenorium insultum et in itinere veniendo ad dictam curiam sepe quinque vel sex mensibus laboretur in huiusmodi su[m]ptuosis difficultatibus et periculis itineribus pro

deputatos congregati et collecti. Et hoc in qua

compatentes affectu, tecum in hac parte gratiarius agere
de benignitate apostolica dignaremus. Nos igitur tue ha-
ciusmodi devotionis exigentibus meritis, volentes te et eandem
tuam Osibriensem ecclesiam ab expensis et laboribus ac oneri-
bus que vos oportaret subire. Propter ea paternis studiis relo-
vare tuis supplicationibus inclinata, te a iuramento predi-
cto quo ad huiusmodi visitationem dumtaxat dummodo
ad eam faciendam alias realiter minime tenaces apostolice
auctoritatem usque ad Apostolicę Sedis beneplacitum absolviri
mus volentes iuramentum ipsum in ceteris alias inviolabi-
liter observari. Nulli ergo etc. nostre absolutionis et us-
luntatis infringere etc. Datum Abiunctione viij idus fe-
bruarii anno decimo septimo.

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor

Archiv. Vatic.
Reg. Tauran.
Martini V.
vol. 219.
fol. 138.

R. de Bonis

Martinus etc. Venerabili fratre archiepiscopo Regensi salutem etc. Ex debito pastoralis officii quo ecclesiarum omnium regimini presidemus ad ea per que ipsarum ac etiam nobis et Apostolice Sedis devotorum personarum querilibet statui et indemnitatibus consulitur libenter intendimus illaque favoribus prosequimur oportunitis. Sane petitio pro parte dilectorum filiorum decani et Capituli ecclesie Revalensis nobis nuper exhibita continebat quod olim clare memorie Ericus Daic rex illustris ad ipsam ecclesiam specialem gerens devotionis affermum, et ut illa in divinis debite frequentaretur, statuit et etiam ordinavit quod nullus cirrui Revalenium natos suos vel alias extraneos scolares secum existentes scolas in dicta civitate frequentare permitteret preterquam apud ecclesiam memoriam sub certa pena pecuniaria, tunc expressa, quam contrafacentes incurvare voluit eo quippe in litteris auctentibus inde confectis ipsius regis sigillo munitis, dictur plenus contineri. Quare pro parte dictorum decani et Capituli nobis fuit humiliter supplicatum ut statuto et ordinationi ac litteris

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quaestione

I

prefatis pro eorum subsistentia firmiori robur aposto-
lice confirmationis adiuvare de benignitate apostolica
dignaremur. Nos igitur de premissis certam notitiam
non habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati
fraternitati tue per apostolice scripta mandamus
quatenus de premissis autoritate nostra te diligen-
ter informes, et si per informationem huiusmodi ste-
tutum et ordinationem, et alia in eisdem letteris con-
tentis in utilitatem dictae ecclesie vergere inveneris,
super quo tuam conscientiam oneramus, statutum ac
omnia inde secuta eadem autoritate nostra appro-
bes pariter et confimes. Non obstantibus constituti-
bus et ordinationibus apostolicis et aliis contrariis
quibuscumque. Datum Rome apud Sanctum Petrum
nonis maii anno quarto. Franciscus xxvij de Agello.

deputatos congregati et collecti. Et hoc in quaestione
I

Archiv. Vatic.
(Archivio dei Ratti
di Angelo) Roma.
res C. n. 179.

In nomine Domini. Amen. Anno a nativitate eiusdem
Millesimo trescentesimo quinquagesimo octavo Indictione
undevima die vicesima septima mensis Aprilis pontifex
tus sanctissimi in Christo patris et domini Innocentii divina pro-
videntia pape sexti anno sexto. Noverint universi et singuli
quod in mei notarii publici et testium subscriptorum pre-
sentia personaliter constitutes venerabilis et circumspectus vir
dominus Iohannes Guibalberti decanus ecclie Tarbatensis
in regnis Dacie Suecie et Norvegiae apostolice sedis nuncius
et collector omnium et singularum quantitatum pecuniarum
bonorum, iurium et rerum quarumlibet alienarum ad Romam
nam Eccliam sive Cameram Apostolicam ex quaunque
causa pertinencium auctoritate eiusdem sedis Apostolice
specialiter deputatus confesus fuit, et in veritate reco-
gnovit se habuisse ac realiter iurando recipisse a reveren-
do in Christo patre domino Hawardo Deigratia episcopo et eius
Capitulo Hamaren. Triginta unam marchas cum duobus
solidis et tribus denariis usualis monete noricane, quas
asseruerunt se levatae et collegiste nomine Romane Ecclesie
antedicta, ratione annui census sive denarii beati Petri
in civitate et diocesi Hamaren, per ipsos seu ab ipsis
deputatos congregati et collecti. Et hoc in quatuor annis

proxime precedentibus, videlicet in annis quibus compre-
tabatur a dicta nativitate Domini millesimo trecento
simus quinquagesimo quarto usque ad annum quinquege-
simum septimum proxime preteritum inclusive. Item
trecentas sexaginta marchas eiusdem monete noriane,
quas assuerunt se levasse, et collegisse in civitate et dioce-
sate Hamaren. antedictis ratione decime quadriennalis olim
impositae a felici recordationis dominum Clementem
papam sextum pro dicta Camere Apostolice ac magni-
fico viro principi domino Magno Dei gratia preditorum
regnorum Suecie et Norvegiae regi illustri overibus in-
cumbentibus commodius supportandis, ac pro parte so-
lummodo ipsam Cameram in dicta quadriennali decima
contingente. Omnes vero marche monete noriane su-
perius expressate marchis currentis monete sueire in
valore et numero consimiles sunt et equeales. De pres-
missis autem summis per ipsum dominum nuncium
a memoratis dominis episcopis et Capitulo Hamaren. leva-
tio, ut premittitur, et receptis dictis dominis nuncius eos
dem dominos episcopum et Capitulum ac totum clerus
civitatis et diocesis Hamaren. collectoresque summarum
pecuniarum earundem ac heredes et successores suos quo-
cumque necnon omnes alios et singulos. quorum inte-
rest vel interesse potest seu poterit quomodolibet in
futurum, quittavit, liberauit nomine Romane Ecclesie
et

et canere apostolice predictarum penitus et absolvit. Et ad maiorem roboris firmatatem premissorum omnium obtinendam reperfatus dominus nuncius sigillum sui officii presente instrumento publico fecit apponi in pendente. De quibus quidem omnibus et singulis supra scriptis prenominate domini episcopos et nuncius pro se omnibusque aliis quorum interest seu intererit perierunt sibi fieri unum vel plura tot quot necessaria fuerint consimilia et eiusdem tenoris publica instrumenta per me notarium publicum in prescriptum. Acta fuerunt hec Ossoye videlicet infra sacristiam ecclesie Oloren Osloensis anno, die, mente, indictione et pontificatu superiorius expressatis, presentibus reverendis in xpo patribus dominis Sigfrido Dei gratia episcopo Olseni. et Johanne abate monasterii de Nowodzie Ordinis Bisteriensis dicensis Osloensis ac fratre magno Johannis Ordinis Thedicatorum conventus Roskilden. testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

[Signum notarii]

Et me Nicolaus Petri clero dicens Roskilde denius publico auctoritate apostolica notario qui premissis receptioni, confessioni, recognitioni, quittationi, abolitioni et liberationi ac sigilli predicti appositioni omnibusque aliis et singulis, dum sic ut premititur, agerentur una cum prenominatis testibus interfui, et ea omnia et

ea omnia et singula in nota recipi, et in hanc publicam
formam redigi manuque propria scripsi, et signo
meo solito signari requisitus ut premitur et rogatus.

EESTI NSV RIIGLIK AJALOO KESKARHIV

Fondi nr. 854 Nimistu nr. 2 Silika nr. 561
Nummerdatud on 26.5 (kohaldata launhinnangut eba) Silika nr. 561
Jätkoranumbriga nr. 1 kuni nr. 26.5 lehe
Literaga _____
Vahel jäändud _____
Plaestid _____
Trükitud _____
Graafilised materjalid _____
Tasad erinevused _____

Alkari: Ametjõudlusejuht Alkari: Ametjõudlusejuht
15. oktoober 1987 a.

Alkari:

Kuupäev: _____
Märkused: _____
restaureeritud _____
kõdetud _____
mikrofilmitud _____
T.k. "Eesti" Vord. 86 1984 20/00